

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ*

Ἡ μυστική Χάρις καί χαρά τῶν ἑορτῶν τῆς Θείας Ἐπιφανείας φαιδρύνει ὅλη τήν κτίσι, χαροποιεῖ τήν Ἁγία Καθολική Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ καί καταυγάζει ἰδιαίτερα τό Ἁγ. Ὅρος, τό Περιβόλι τῆς Κυρίας Θεοτόκου, ἀφοῦ τά γεγονότα αὐτά τῆς σωτηρίας ἔγιναν μέ τήν ἰδική της ἐνεργό συμμετοχή.

Στό Καθολικό τῆς ἱερᾶς Μονῆς μας δεσπόζει ἡ μορφή τῆς ἁγίας Εἰκόνας τῆς Θεοτόκου Γαλακτοτροφούσης, πού μέ τή μητρική τρυφερότητα καί βασιλική συγχρόνως μεγαλοπρέπεια θηλάζει τό βρέφος Ἰησοῦν καί βεβαιώνει πώς ἀληθινά ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος καί πώς παρά τήν ἐνανθρώπησι δέν ἔπαυσε νά εἶναι Κύριος καί Θεός.

Στόν ὑψηλό βράχο πού τώρα εἶναι κτισμένη ἡ γείτων ἰ. Μονή Σίμωνος Πέτρας, ὁ Ἁγιος Σίμων ὁ Μυροβλήτης εἶδε τό Ἄστρον τῆς Βηθλεέμ καί παρεκινήθη ἀπό τή Θεία ὄπτασι νά ἰδρύσῃ τήν Μονήν ὡς νέα Βηθλεέμ.

Στήν Ἱερά Μονή Ἁγ. Παύλου φυλάσσονται τά τίμια δῶρα πού προσέφεραν οἱ Μάγοι στόν Κύριο, στήν ἰ. Μονή Βατοπεδίου ἡ τίμια Ζώνη τῆς Παναγίας καί στήν ἰ. Μονή Διονυσίου ἡ δεξιὰ χεῖρ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, πού ἤψατο τῆς ἀκηράτου κο-

* Χριστουγεννιάτικο μήνυμα τοῦ καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας.

ρυφῆς τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ κατά τὴν Θεῖαν Βάπτισι.

Μέ τά ἱερά καὶ ἅγια αὐτά σεβάσματα καὶ τά τόσα ἄλλα πού ἀποτελοῦν τόν κόσμον (στολισμό) τοῦ Ἁγίου Ὁρους, μέ τὴν ἀδιάλειπτο δοξολογία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, μέ τὴν συνεχῆ χοροστασία τῆς Κυρίας Θεοτόκου, καὶ μέ τὴν ἐπίκλησι τοῦ γλυκυτάτου ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, οἱ ψυχές ἀγάλλονται, σκιρτοῦν καὶ κοινωνοῦν καρδιακά, μυστικά καὶ μυστηριακά μέ τόν σαρκωθέντα Λόγο. Ὅσο μάλιστα συμμερίζονται τὴν ταπείνωσι τοῦ ταπεινωθέντος Θεοῦ τόσο καὶ αἰσθάνονται καθαρῶτερα τὴν ἐπιφάνειά του.

Στό βάθος ὄλων τῶν γεγονότων αὐτῶν διακρίνεται ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατρός καὶ ἡ ταπείνωσις τοῦ Σαρκωθέντος Υἱοῦ Του, πού στήν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Πατερική Θεολογία χαρακτηρίζεται ὡς κένωσις, πτωχεία, οἰκονομία, ἄπειρος συγκατάβασις, φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ.

Γιὰ τὴν ἀγάπη αὐτὴ καὶ τὴν ταπείνωσι μᾶς ὁμιλεῖ ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης: Ἰδέ ὅμως εἰς τί λογῆς ταλαιπωρίαν κατήντησε διὰ ἀγάπην μας, ἐκεῖνος ὅπου διαμοιράζει τά πλοῦτη καὶ τούς θησαυρούς τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ τῆς μελλούσης: «ἐμόν γάρ φησι, τό ἀργύριον, καὶ ἐμόν τό χρυσίον λέγει Κύριος παντοκράτωρ» (Ἀγγαίου β' 9): καὶ στοχάσου πού εἶναι τό παλάτιον ὅπου ἐγεννήθη; πού αἱ προετοιμασίαι; πού αἱ μαῖαι; πού τό στῶμα τό βασιλικόν; πού τά βρεφικά περιρραντήρια; πού ἡ δορυφορία τῶν δούλων; πού ἡ φωτία καὶ ἡ ἀνάπαυσις; πού ἡ συνδρομή τῶν συγγενῶν καὶ φίλων; ἔμβρα κατά μέρος καὶ ἴδε τό πτωχότατον σπήλαιον ὅπου ἐγεννήθη, καὶ τὴν εὐτελεστάτην φάτνην εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνεκλίθη, καὶ θέλης εὐρύς μεγάλην ἔλλειψιν ἀπό ὅλα τά ἀναγκαῖα, ἐπειδὴ ὁ γλυκύτατός μου Ἰησοῦς, γεννᾶται σχεδόν εἰς τόπον ξέσκεπον, ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ μεσονυκτίου, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ χειμῶνος, μόνος μέ μόνην τὴν μητέρα, καὶ τόν νομιζόμενον πατέρα, χωρὶς σκεπάσματα, χωρὶς ζεστά

φαγητά, τά συνηθισμένα εἰς τὰς γεννήσεις ἕως καὶ αὐτῶν τῶν πενιχροτάτων παιδίων, χωρὶς κἂν τὰς ἔλλιπεις ἐκείνας ἀναπαύσεις τοῦ πτωχικοῦ ὀσπητίου ὅπου εἶχεν εἰς τὴν Ναζαρέτ».

Πράγματι ὁ ταπεινὸς Ἰησοῦς εἶναι Θεὸς τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων. Οἱ ὑπερήφανοι δὲν τὸν καταλαβαίνουν, δὲν τὸν πιστεύουν, δὲν ἀναπαριστοῦν τὴν εἰκόνα του, δὲν τὸν δέχονται ὡς Λόγο πού φωτίζει τό σκοτάδι τῆς ἀλογίας.

Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἠμπορεῖ νά γεννηθῆ στίς καρδιές μας πού εἶναι γεμάτες ἀπό ὑπερηφάνεια, αὐτάρκεια, ἐγωϊσμό, κοσμική αὐτοπεποίθησι, κοσμικότητα, ματαιοδοξία, σκληρότητα. Οὔτε ἠμπορεῖ νά μπῆ στίς οἰκογένειές μας, στή σχολεῖα καὶ τὰ πανεπιστήμιά μας, στίς ἐργασίες μας, στήν ζωὴν μας, γιατί τὸν ἐμποδίζει ἡ ὑπερηφάνειά μας ἡ ἀτομική καὶ ἡ διάχυτη ὑπερηφάνεια τῆς συγχρόνου ἀθεϊστικῆς καὶ ὑλιστικῆς νοοτροπίας καὶ φιλοσοφίας. Στόν ὑπερήφανο πολιτισμό μας δὲν ὑπάρχει τόπος ἐν τῷ καταλύματι γιά τὸν ταπεινὸ Ἰησοῦ.

Τό "Ἅγιον Ὄρος, πού στίς μορφές τῶν πτωχῶν καὶ ταπεινῶν μοναχῶν του, διασώζει τὴν ἀγία εὐαγγελική καὶ ἀγιοπατερική ὀρθόδοξο παράδοσι τῆς ταπεινώσεως, μᾶς καλεῖ ὅλους, πρῶτα ἐμᾶς τοὺς οἰκιστάς του καὶ ἔπειτα ὅλους τοὺς βαπτισμένους ὀρθοδόξους χριστιανούς νά συμερισθοῦμε στήν καθημερινή μας ζωὴ τὴν ἀγία ταπεινώσι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ μας. Ὅπως μᾶς συμβουλεύει ὁ Μέγας Βασίλειος «μιμούμενοι τὸν ἐξ οὐρανοῦ καταβάντα Κύριον πρὸς τὴν ἐσχάτην ταπεινότητα, . . . Πάντα γάρ δὴ πρὸς ταπεινοφροσύνην παιδεύοντα τά τοῦ Κυρίου εὐρίσκομεν. Βρέφος ὢν εὐθύς ἐν σπηλαίῳ, καὶ οὐδέ ἐπὶ κλίνης, ἀλλ' ἐπὶ φάτνης· ἐν οἴκῳ τέκτονος καὶ μητρὸς πενιχρᾶς, ὑποτασσόμενος τῇ μητρί καὶ τῷ ταύτης μνηστήρι . . . Ἐπὶ τῶν ἀρχιερέων ἰστάμενος ἐν σχήματι δικαζομένου, ἡγεμόνι προσαγόμενος καὶ κρίσιν ὑποφέρων, καὶ παρόν ἐλέγχειν τοὺς συκοφαντοῦντας, σιωπῇ φέρων τὰς συκοφαντίας. Ἐμπυόμενος ὑπὸ δούλων

καί παιδαρίων εὐτελεστάτων, θανάτῳ παραδιδόμενος καί θανάτῳ τῷ παρά ἀνθρώποις αἰσχίστῳ...» (ὁμιλία περί ταπεινοφροσύνης, 6).

Ταπεινώσις δέν σημαίνει ταπεινοσχημία, ἀλλά ταπεινό φρόνημα «καρδίαν συντετριμμένην καί τεταπεινωμένην» γιά τήν ὁποία χρειάζεται ὁ ἀγώνας ὀλοκλήρου ζωῆς.

Τό ἅγιο Εὐαγγέλιο καί οἱ Ἅγιοι Πατέρες μᾶς ὀδηγοῦν μέ σοφία στήν ὁδó τῆς ταπεινώσεως.

Τήν εὐλογία τῆς ταπεινώσεως, πού ἀποτελεῖ τήν ἀληθινή δόξα τῶν ἀνθρώπων, ἄς ζητήσουμε ὅλοι ἀπό τόν Ταπεινό Ἰησοῦ μέ τήν εὐκαιρία τῆς θείας του γεννήσεως, κληρικοί καί λαϊκοί, μοναχοί καί κοσμικοί. Δέν ὑπάρχει ἄλλη ὁδός πού ὀδηγεῖ στόν Θεό ἐκτός ἀπό τήν ὁδó πού ἀνοιξε ὁ ἴδιος ὁ Θεός ἐρχόμενος στήν γῆ, τήν ὁδó τῆς ταπεινώσεως.

Ἡ εὐλογημένη ταπεινώσις θά μᾶς οἰκειώσῃ μέ τόν Θεό καί τούς ἀδελφούς μας, θά δώσῃ τήν ἀγάπη, τήν εἰρήνη καί τήν χαρά πού τόσο ποθοῦμε ὅλοι οἱ κουρασμένοι ἄνθρωποι.

Δεχθῆτε τίς εὐχές καί τήν ἐν Χριστῷ ἀγάπη ὅλων τῶν Πατέρων τῆς ἁγίας Μονῆς μας καί εὐχεσθε καί σεῖς γιά μᾶς νά ζοῦμε στό πνεῦμα τῆς ταπεινώσεως τοῦ Κυρίου καί Λυτρωτοῦ μας.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου.

«Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐ- πρέπειαν ἐνεδύσατο» (Ψαλμ. 92ος)*

Στόν ψαλμικό αὐτό στίχο, πού ψάλλεται ὡς προ-
κείμενο στόν ἀναστάσιμο ἑσπερινό τῆς Κυριακῆς,
ἡ Ἐκκλησία βλέπει τόν Ἀναστάντα Κύριο, ὁ ὁποί-
ος, ἀφοῦ μέ τόν Σταυρικό Του θάνατο καί τήν
λαμπροφόρο Ἀνάστασί Του ἐνίκησε τό κράτος τοῦ
θανάτου καί τοῦ διαβόλου, τώρα βασιλεύει αἰώνιος
νικητής ἐνδεδυμένος τήν εὐπρέπεια, τήν δόξα,
τήν λαμπρότητα τῆς Ἀναστάσεώς Του.

Ἐπάνω στόν Σταυρό «ἐτραυματίσθη διά τάς
ἀμαρτίας ἡμῶν», δέν «εἶχεν εἶδος οὐδέ κάλλος»,
ἦτο «ἐν πόνῳ καί ἐν πληγῇ καί ἐν κακώσει» ὅπως
προφητικά τόν εἶδε ὁ μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας.

Μετά τήν Ἀνάστασί Του ὁμως ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
τάφου γεμάτος ἀπό τήν ὠραιότητα καί τό ὑπέρ-
λαμπρο φῶς τῆς ἐνωμένης ὑποστατικά μέ τήν Θε-
ότητα ἀνθρωπίνης Του φύσεως ὡς «νυμφίος ἐκ
παστάδος (νυμφικοῦ θαλάμου) προελθών». Ἔτσι ὁ
τάφος Του ἀνεδείχθη «ὡς παραδείσου ὠραιότερος
ὄντως καί παστάδος πάσης βασιλικῆς λαμπρότε-
ρος».

Διά τοῦ Ἀναστάντος Θεανθρώπου Κυρίου ἐβα-

* Πασχάλιο γράμμα τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
μας.

σίλευσε (έκυριάρχησε) στή φθορά καί τόν θάνατο ή άνθρωπίνη φύσις, πού μέχρι τώρα έβασιλεύετο από αυτά. Έτσι για πρώτη φορά στήν ιστορία εφάνηκε ή άληθινή εύπρέπεια, δόξα καί ώραιότης του κατ' εικόνα Θεού πλασθέντος ανθρώπου.

Μέ τόν Σταυρό καί τήν Άνάστασί Του ο Κύριος βασιλεύει ένδεδυμένος εύπρέπεια. Μαζί Του βασιλεύει καί εύπρεπίζεται ή Έκκλησία Του, τό Σώμα Του.

Ή Άγία μας Όρθόδοξος Έκκλησία, ή άληθινή Έκκλησία του Θεού άντανακλα όλη τήν λαμπρότητα της λαμπροφόρου Έγέρσεως. Μέ τήν λατρεία της, τή μυστική θεολογία της, τίς ιερές λειτουργικές της τέχνες, τήν εύσέβειά της μās μυσταγωγεί στον Σταυρό καί τήν Άνάστασι. Όλα στήν Όρθοδοξία είναι Σταυροαναστάσιμα. Όλοι καί όλα σταυρώνονται για να άναστηθούν μέ τόν Χριστό.

Σταυροαναστάσιμη είναι καί ή ζωή των άγιων του Θεού, πού φέροντες τήν Εικόνα του Υίου του Θεού φέρουν καί τήν ώραιότητα καί εύπρέπειά Του. Γι' αυτό κοντά σ' έναν άγιο αισθάνεσαι τήν χαρά, τήν ειρήνη καί τό φως της Άναστάσεως. Τά άφθορα καί εύωδιάζοντα άγια λείψανά τους μαρτυρούν για τήν άναστάσιμη χάρι τους καί προαναγγέλλουν τήν δόξα της καθολικής άναστάσεως καί μεταμορφώσεως του σύμπαντος κόσμου.

Χωρισμένοι από τόν Άναστάντα Κύριο, έχουμε τήν πικρά γεύσι του θανάτου.

Ό πολιτισμός μας άρνεΐται τόν Άναστάντα καί αυτοκαταδικάζεται να είναι πολιτισμός θανάτου.

Όυτε οί άπολαύσεις, ουτε τά έπιτεύγματά μας, ουτε οί άνθρωπιστικές μας έξάρσεις ήμπορούν να νικήσουν τόν νόμο της καθολικής φθοράς. Αισθανόμεθα τόν θάνατο να βασιλεύη επάνω μας καί να μās κατακλύζη.

Όσο όμως πλησιάζουμε καί κοινωνοϋμε μέ τόν Άναστάντα Κύριο, αισθανόμεθα ότι ο θάνατος δέν μās έξουσιάζει. Ή δύναμις του Άναστάντος ζω-

οποιεῖ τὰ μέλη μας, περνᾶ μέχρι τὰ ὀστᾶ μας, μᾶς δίδει εἰρήνη, χάρι καὶ ἐλευθερία ἀπὸ τὸν θάνατο. Ἐνδυόμεθα καὶ ἐμεῖς τὴν ἰδική του εὐπρέπεια καὶ λαμπρότητα.

Ὁ γλυκύτατος Κύριος Ἰησοῦς Χριστός μας μέ τὴν ἁγία του ἐπιφάνεια καὶ Ἀνάστασι ἐπλήρωσε καὶ τὴν ἰδική μας πικρὴ ζωὴ μέ τὴν χαρὰ καὶ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεώς Του.

Γι' αὐτὸ τὸν ἀγαποῦμε, τὸν πιστεύουμε, τὸν προσκυνοῦμε καὶ τὸν δοξάζουμε μαζί μέ τὴν Πανάχραντο Μητέρα Του, τοὺς Ἀγγέλους καὶ ὅλη τὴν Ἐκκλησία τῶν λυτρωμένων εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἐνωμένοι μαζί σας σέ κοινωνία πίστεως καὶ ἀγάπης Χριστοῦ, σᾶς εὐχόμεθα ἀπὸ τὸ ἐνδεδυμένο μέ τὴν δόξα τῆς Ἀναστάσεως Ἅγιον Ὅρος νά ἐορτάσετε μέ αἴσθησι πνευματικὴ τὰ φρικτὰ Πάθη καὶ τὴν Ἅγία Ἀνάστασί Του.

Στὴν Χάρι Του καὶ τὸ Ἔλεός Του ἐλπίζουμε νά ἐνδυθοῦμε ὅλοι τὴν βασιλικὴ Του εὐπρέπεια, τὸ «θεότευκτον ἄμφιον» τῆς Θεώσεως.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ
ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Κοινοβιακῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Βασιλείου Γ. Ἀτέση, Μητροπολίτου πρ. Λήμνου

Α΄

Κατά τό θέρος τοῦ 1918 ἀσθενήσας σοβαρῶς, δέν ἠδυνήθην, πρὸς μεγάλην μου θλίψιν, νά συνεχίσω τὰς περαιτέρω Γυμνασιακάς μου σπουδὰς, μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν μου ἐκ τοῦ, ἐν τῇ ἰδιαίτερᾳ μου πατρίδι Σκύρῳ, Ἑλληνικοῦ Σχολείου (Σχολαρχείου)· ἡ ἀσθένειά μου ἐκείνη ἀπετέλεσε τό ἔναυσμα ἵνα, περισσότερον πάσης ἄλλης περιπτώσεως, ἡ ἀείμνηστος μήτηρ μου Ἄννα Γ. Ἀτέση (†1961) μετὰ δακρῶν προσευχηθῆ πρὸς τόν πολιούχον καί προστάτην τῆς νήσου ἡμῶν Ἅγιον Γεώργιον τῆς ὁμωνύμου Μονῆς, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1448 μέχρι σήμερον ἀποτελεῖ μετόχιον τῆς, ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, τοιαύτης τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὅπως μετὰ τὴν τυχόν ἀποθεραπείαν μου ἐκ τῆς σοβαροτάτης ταύτης ἀσθενείας ἀφοσιωθῶ (τάμα) ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς αὐτήν.

Ἀσφαλῶς ὁ Κύριος ἡμῶν, διὰ πρεσβειῶν τοῦ, ὡς εἴρηται, ἀγίου, εἰσακούσας τὴν ἐνδόμυχον καί εἰλικρινῆ αὐτῆς προσευχὴν καί παράκλησιν, μέ ἤξιωσε νά ἀποθεραπευθῶ τελείως τῆς ἐπωδύνου καί πολυμήνου ἐκείνης ἀσθενείας, καί νά ὑπηρετήσω ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς τὴν Μονὴν ταύτην, τῆς ὁποίας Ἠγούμενος ἦτο ὁ ἐκ Κρήτης καταγόμενος, Γέρων Λάζαρος, ὑποστηρίξας με βραδύτερον ἐκθύμως μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τό Ἅγιον Ὄρος, μέ ἐφημέριον ἱερομόναχον τόν ἐκ Πειραιῶς προερχόμενον Φώτιον Πορίχην καί τόν μοναχόν Γεώργιον ἐκ Μυτιλήνης καταγόμενον.

Ἡ ἐπὶ ἓν ἔτος παραμονὴ καί διακονία μου εἰς τό ἱερόν τοῦτο καθίδρυμα καί περιβάλλον, ἡ παιδιόθεν ἐφεις καί κλίσις μου πρὸς τὴν ἱερωσύνην, καί δὴ τὴν μοναχικὴν, ἐπηύξησαν, ὡς πιστεύω, τὴν ἐπιθυμίαν μου τὴν ἐσωτερικὴν, ἵνα περιβληθῶ τό ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀκτινοβολία μοί ἐδημιούργει κεντρομόλον ἔλξιν.

Τούτου ἕνεκεν, ἀρχομένου τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1923, μετέβην εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐπὶ τῷ τέλει, ἵνα μονάσω εἰς τὴν, ὡς εἴρηται, Ἱεράν Μονὴν τῆς Μεγίστης Λαύρας, τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, μετὰ τῆς ὁποίας, ἀπὸ χιλιετηρίδος καὶ πλέον, συνδέεται πνευματικῶς ἡ πατρίς μου, λόγῳ παραμονῆς τοῦ Ὁσίου τούτου Πατρός ἐν αὐτῇ, ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα καὶ τῆς υπάρξεως τοῦ μετοχίου τούτου, ἀποδείξεως ἰδιαζούσης πρὸς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον εὐλαθείας τῶν κατοίκων αὐτῆς, ὡς πιστοῦται ἐκ τῆς υπάρξεως, εἰς παλαιότερους ἀφ' ἡμῶν χρόνους, καὶ ἄλλων τοιούτων, ὡς τῆς Ἁγίας Μαρίνης κλπ' καὶ τῆς ἐγγραφῆς πολλῶν Σκυρίων εἰς τὴν δύναμιν τῆς παλαιστάτης καὶ περιπότου ταύτης Μονῆς, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοί, ἐν τῇ διαρρεῦσει τῶν ἐτῶν, κατέλαβον ὕψηλās ἐν αὐτῇ θέσεις ὡς Καθηγουμένων, καθ' ἣν ἐποχὴν αὐτὴ διετέλει ὑπὸ κοινοβιακὸν καθεστῶς, προϊσταμένων, Γραμματέων, ἀντιπροσώπων κλπ' ἄλλοι δὲ πάλιν ἐξ αὐτῶν, ὡς ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Βαρλαάμ Λαυριώτης, διεδραμάτισαν σπουδαίωτον ρόλον κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἑλληνικῆς τοῦ 1821 Ἐπαναστάσεως, ἵνα διακριθῆ καὶ ὁ θεολόγος καὶ ἰατρός Συμεὼν ἀποθανὼν εἰς Σμύρνην.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀναχωρήσας ἀτμοπλοικῶς ἐκ Πειραιῶς, κατὰ τὴν προμνησθεῖσαν χρονολογίαν, μετὰ ταξίδιον δύο περιήπου ἡμερῶν, ἐφθασα εἰς Δάφνην καὶ ἐκεῖθεν ἱεραποστολικῶς εἰς Καρυάς· παραμείνας δ' ἐν αὐταῖς ἐπὶ ὥρας εἰς τὸ ἀντιπροσωπεῖον (κονάκι) τῆς Μεγίστης Λαύρας ἀνεχώρησα πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Ἱεράς Μονῆς Σταυρονικήτα ἐπὶ προσκυνησὶ καὶ ἐπιδόσει ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Προηγούμενον αὐτῆς Βλάσιον (Πορίχην) ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἱερομονάχου Φωτίου Λαυριώτου (Πορίχη) καὶ συναντήσῃ τοῦ, ἐν αὐτῇ, μονάζοντος συμπολίτου μου μοναχοῦ Συμεὼν, κατὰ κόσμον Σταματίου Κανᾶ· καὶ διανυκτερεύσας ἐν αὐτῇ ἀνεχώρησα τὴν ἐπομένην περὶ μονώτατος διὰ τὴν Μονὴν τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἐν μέσῳ ὠραιστάτων τοπιῶν, τὰ ὁποία μοὶ προὔξενουν, ὅλως ἰδιάζουσας αἰσθήσιν, ἐπαυξανομένην καὶ ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς θρησκευτικῆς μου ἐνοράσεως καὶ διαισθήσεως.

Περὶ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐφθασα εἰς αὐτὴν συναντηθεὶς μετὰ τοῦ συμπολίτου μου Ἱεροδιακόνου Ἀνθίμου ὑποτακτικοῦ χρηματίσαντος τοῦ πρό ὀλίγων ἡμερῶν πρὸ τῆς ἀφίξεώς μου εἰς αὐτὴν, ἀποθανόντος διακεκριμένου Προϊστάμενου Γέροντος Ἡουχίου, οὗτινος τῇ προσωπικῇ μεσολαβήσει, τὴν ἐπομένην ἡμέραν προσελήφθη ὡς ὑποτακτικὸς τοῦ εὐσεβοῦς Γέροντος Γρηγορίου, τοῦ ἐξ Ἀργαλαστῆς τοῦ Πηλίου καταγομένου, Προέδρου τῆς Ἱεράς Συνάξεως λόγῳ ἡλικίας,

1. Βασιλείου Μητροπολίτου πρ. Λήμνου (Ἀτέση), Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκύρου. Ἀθῆναι 1961 σ. 225-227.

Ἦγουμενεύσαντος καί ἐν τῷ μετοχίῳ τοῦ ἐν Σκύρῳ μονυδρίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὰ ἔτη 1903-1909, ἔχοντος ὡς ἐφημέριον τόν Ἱερομόναχον Παντελεήμονα Χρυσσοχόον, τόν μετὰ ταῦτα ἐπί Πατριάρχου Κων/λεως Μελετίου Μεταξάκη (1921-1923) μ. Πρωτοσύγγελλον, πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ὁποίας ἔτρεφε βαθυτάτην ἐκτίμησιν καί ἀνεπόλει μετὰ νοσταλγίας τὰς ὠραίας, ἄς, διήλθεν ἐν αὐτῇ, ἡμέρας.

Τὴν παρ' αὐτῷ τοιαύτην πρόσληψιν ἐθεώρησα ὡς εὐλογίαν Θεοῦ, διότι ἐπρόκειτο περὶ μοναχοῦ εὐσεβεστάτου, συνετοῦ, ἠθικωτάτου ἀπὸ τε τῆς στενῆς καί εὐρείας τῆς λέξεως σημασίας, ἔχοντος βαθυτάτην τῆς ὁσίας αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἐπίγνωσιν, ἀψόγου εἰς συμπεριφορὰν καί διαγωγὴν, οὐδέποτε ἀποστάντος τῶν ἀρχῶν τῆς μοναχικῆς βιοτῆς, μέ ἀποτέλεσμα ὥστε νὰ ἐκτιμᾶται ἰδιαζόντως παρ' ὅλης τῆς πολυπληθοῦς, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, Λαυρεωτικῆς ἀδελφότητος καί ἄλλων μοναχῶν τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους.

Ἰπὸ τὴν πνευματικὴν, τοιοῦτου αὐτόχροημα ὁσιωτάτου ἀνδρός, καθοδήγησιν ἐτέλουν, ὅτε, μετὰ πάροδον ἐννέα περιπτου, ἀπὸ τῆς εἰσόδου μου εἰς τὴν μονὴν ταύτην, μηνῶν, τῇ εἰσηγήσει τούτου, καί ὁμοφώνῳ ἐγκρίσει τῆς Ἱεράς ταύτης Συνάξεως ἐχειροθετήθη εἰς μοναχόν περὶ τὰ μέσα Ἰουνίου τοῦ ἐπομένου ἔτους, τῆς σχετικῆς ἱερολογίας τελεσθείσης ὑπὸ τοῦ Προηγουμένου Ἐφραίμ, μετονομασθεὶς ἀπὸ Κωνσταντίνος, ὡς ἐκαλούμην κατὰ κόσμον, εἰς Βασίλειον. Ἡ ζωὴ μου, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα πλέον τοῦ μοναχοῦ, (μικροσχῆμου), ἐξελίξετο συμφώνως πρὸς τὰς μοναστικὰς διατάξεις, καί ἐπιταγὰς καί διατυπώσεις, αἵτινες ἔσχον μεγίστην, ἐπὶ τῆς ἐξελίξεώς μου ἐπίδρασιν, διότι ἀπετέλεσαν τὸ ὑπόβαθρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίχθη μεταγενεστέρως ἡ ἐκκλησιαστικὴ μου σταδιοδρομία, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ἐξ αὐτῶν ἦντλον δύναμιν, ἐνίσχυσιν καί ὑπομονὴν πρὸς λυσιτελῆ τῶν ἄς, συνήνησα ἀντιξοότητων, ἀντιμετώπισιν.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἦτοι τὸ 1925, ἐν ὄψει τῆς ἐπετείου τῆς ἐορτῆς τοῦ πολιούχου καί κτίτορος τῆς Ἱεράς ταύτης Μονῆς, ὁ ἀείμνητος Γέροντάς μου Γρηγόριος, εἰσηγήθη εἰς τὴν Ἱεράν Σύναξιν τὴν, εἰς διάκονον, χειροτονίαν μου, πρότασιν, ἣν ὑπεστήριξαν ἐκθύμως πολλοὶ τῶν προϊσταμένων, ἐν οἷς καί ὁ Γέροντ Λάζαρος. Ἐξ ἀντιθέτου ὅμως αὐτῇ συνήνησε καί ζωηροτάτην, παρ' ἄλλων τοιοῦτων, ἀντίδρασιν.

Πνευματικὸς μου, δηλ. ἐξομολόγος, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφίχθην εἰς αὐτὴν, ἦτο ὁ ἐξ Ἠπείρου καταγόμενος καί ἐν τῷ σπηλαίῳ ἢ «σπηλιά» τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου διαμένων Ἱερομόναχος Εὐθύμιος, ὅστις δὲν ἐχορήγει συμμαρτυρίαν εἰς μοναχοῦς ἐπὶ τῷ τέλει εἰσόδου αὐτῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου, καί διὰ τοῦτο, ἅπαντες οἱ χειροτονούμενοι εἰς διακόνους ἀδελφοὶ τῆς Λαύρας ἐλάμβανον τοιαύτην, παρ' ἄλλων, τοῦ Ἁγίου Ὄρους, πνευματικῶν, ὡς ἔπραξε καί ὁ ὑποφαινόμενος κατὰ τὴν κρατήσασαν

τάξιν. Καί ἐνώ δι' ὅλους ἀνεξαιρέτως τούς ἄλλους συμμαρτυροῦντάς μου, ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως ἐλαμβάνοντο αἱ τοιαῦται συμμαρτυρίαί ὑπ' ὄψιν, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἀλλοῖα ὑπῆρξεν ἢ ἀπόφασις τῆς πλειοψηφίας αὐτῆς, δηλ. ἡρνήθη ἵνα ἀποδεχθῆ ταύτην· καί οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως τοῦ λοιποῦ, οὐδεὶς τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς θά χειροτονηταί διάκονος, ἐάν προηγουμένως δέν προσκομίσῃ συμμαρτυρίαν τοῦ πνευματικοῦ Εὐθυμίου, ἐν γνώσει βεβαίως τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀρνητικῆς ταύτης παρατάξεως, ὅτι οὗτος ἠρνεῖτο τὴν ἔκδοσιν τοιαύτης.

Ὅμως ὁ Θεὸς ἄλλως ὤκονόμησε τὰ κατ' ἐμέ, διότι ὁ μέχρι τοῦδε ἀρνούμενος τὴν χορήγησιν συμμαρτυρίας πνευματικὸς Εὐθύμιος, ἐν τῇ περιπτώσει μου ταύτῃ, ἐξέδωκε τοιαύτην.

Ὑπῆρχε δηλ. παράδοσις ἵνα, κατὰ χρονικά διαστήματα, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν περίοδον τῶν νηστειῶν, ἔρχεται οὗτος εἰς τὴν Μονήν, ἐπὶ ἐξομολογήσει τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, ὡς ἐγένετο καὶ κατὰ τό θέρος τοῦ 1925. Καί ἐγγιζούσης τῆς ἑορτῆς τοῦ πολιούχου αὐτῆς Ὁσίου Ἀθανασίου (5 Ἰουλίου), ὁ Γέροντάς μου, εἰς γενομένην ἐν τῷ μεταξύ συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, εἰσηγεῖται καὶ αὐθις τὴν εἰς διάκονον χειροτονίαν μου· ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ ἀντιφρονούντες αὐτῇ προϊστάμενοι ἐδήλωσαν τούτῳ, ὅτι, ἐφ' ὅσον πρό ὀλίγων μόλις ἡμερῶν ἀπερρίφθη ἡ πρότασις αὐτῇ, δέν εἶναι δυνατόν νά γίνῃ σήμερον ἀποδεκτὴ, διότι ὁ ὑποψήφιος πρὸς χειροτονίαν ὑποτακτικὸς σας, δέν ἔχει συμμαρτυρίαν τοῦ πνευματικοῦ Εὐθυμίου. Καὶ ἀντιπαρατηρῶν οὗτος προέτεινε, ὅπως ἐν Συνάξει κληθῆ ὁ πνευματικὸς, ἵνα ἐκφέρῃ ἐνώπιον αὐτῆς τὴν γνώμην του· συγκατανευσάσης δέ ταύτης προσήλθεν οὗτος, ὅστις εἰς σχετικὴν, τῶν προϊσταμένων τῆς ἐρώτησιν, ἀπήντησεν ὅτι ὁ προτεινόμενος εἶναι ἄξιός τῆς ἱερωσύνης· εἰς δευτέραν δ' αὐτῶν τοιαύτην, ἐάν διδῆ εἰς τοῦτον συμμαρτυρίαν ἐδήλωσεν ἀπεριφράστως, ὅτι χορηγεῖ ταύτην², μέ ἀποτέλεσμα τὴν ἐγκρίσιν τῆς, εἰς διάκονον, χειροτονίας μου, λαβούσης χώραν κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἑορτῆς τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου, τῇ 5ῃ (π.ῆ.) Ἰουλίου 1925, ὑπό τοῦ τότε, ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, ἐφρουρχάζοντος ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Μοσχονησίων Φωτίου Μαρινάκη, ἐφημερεύσας ἐν αὐτῇ ἐπὶ ἐνδεκάμηνον περίπτω, μέχρι τῆς 1ῆς Ἰουνίου τοῦ ἐπομένου ἔτους (1926), ὅτε ἀνέλαβον ὑπηρεσίαν ἐν τοῖς Γραφείοις, ἐν Καρυαῖς, τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος³.

Κατὰ τό χρονικόν διάστημα τῆς ἐν τῇ Μετανοίᾳ μου παρα-

2. Αὕτη φέρει ἡμερομηνίαν 8 Ἰουνίου 1925. Πρῶλ. Βασιλείου Μητροπολίτου πρ. Λήμνου (Ἀτέση): Ἐγγραφα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας. Ἀθήναι 1968 σ. 4 ὑποσ. 1.

3. Βασιλείου Μητροπολίτου πρ. Λήμνου (Ἀτέση): Πτυχαί τῆς ζωῆς μου. Ἀθήναι 1967 σ. 16-18.

μονής έπεσεκέφθησαν ταύτην, κατόπιν άδειάς τής Μ. του Χριστού Έκκλησίας οι Μητροπολίται Φιλίππων – Νεαπόλεως και Θάσου, επί Έξαρχική Πατριαρχική άποστολή, Χρυσόστομος Χατζησταύρου, ό μετά ταύτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών (†1968) και επί προσκυνήσει ό Νευροκοπίου Φιλόθεος Λουκίδης, παραιτηθείς του θρόνου αυτού τό 1935.

Αντιπρόσωπος κατά τό έτος 1926 τής Ίεράς ταύτης Μονής, έν Καρυαίς, ήτο ό τότε προϊστάμενος – Γέρων Ευλόγιος Κουρίλας ό, μετά ταύτα, Μητροπολίτης Κορυτσάς και καθηγητής έν τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, εισηγηθείς, έντολή τής Μετανοίας ήμών, εις τήν Ίεράν Κοινότητα τήν πρόσληψίν μου εις τήν κενήν θέσιν του Ύπογραμματέως αυτής μέ συνυποψήφιον τόν Ίερομόναχον Χρύσανθον Ίθρηρίτην, τελειόφοιτον του Γυμνασίου και ψήφων γενομένων έλαβον δέκα έπτά (άριθ. 17) τοιαύτας, παρά τό γεγονός ότι αι γραμματικάι μου γνώσεις ήσαν έλάσσονες των του Χρυσάνθου τοιούτων (ήμην τελειόφοιτος του τότε λεγομένου Σχολαρχείου) έναντι τριών, τας όποιίας έλαβεν εκείνος⁴. τοιουτοτρόπως εκλεγείς ως τοιούτος διά παμψηφίας σχεδόν, ανέλαβον άμέσως ύπηρεσίαν, μέ Αρχιγραμματέα τόν Γέροντα Ίωάσαφ Άγιοσπαυλίτην· άτυχώς μετά τρίμηνον περίπου από τής προσλήψεώς μου ως Ύπογραμματέως⁵, ούτος άνεκλήθη υπό τής Μονής του, στερηθείς ούτω τόσον προώρως των γνώσεων και τής έμπειρίας αυτού, ίνα, έν συνεχεία, αποφάσει τής Ίεράς Κοινότητας, αναλάβω έξ ολοκλήρου τήν διεύθυνσιν των Γραφείων αυτής.

Άληθές είναι, ότι διά πάντα Άγιορείτην, ή άνάληψις ύπηρεσίας έν τοίς Γραφείοις τής Ίεράς Κοινότητας, θεωρείται ού μόνον τιμητική, αλλά και προοιωνίζει ταχυτάτην τήν άνοδον αυτού επί τήν προϊσταμενίαν, τήν άνωτάτην, τής εξέλιξεως και προαγωγής του, εκφανσιν, άποτελοϋσαν, διότι ό, έν αυτοίς, τοποθετούμενος, άποκτά ού τήν τυχούσαν πείραν, άπαραίτητον διά τήν λυσιτελή, των Άγιορειτικών προβλημάτων, αντιμετώπισιν. Κατ' ακολουθίαν, ή άνάληψις ύπευθύνων καθηκόντων έν τώ διοικητικώ και πνευματικώ, του Άθωνος, κέντρω, και μάλιστα έν συντομωτάτω, από τής άφιξεώς μου εις αυτόν, χρονικώ διαστήματι, προδιέγραφεν ευοίωνον και ταχυτάτην τήν, ήν θά κατελάμβανον έν αυτόν, έξέχουσαν θέσιν. Έξ έτέρου δι' αυτής, ως έν κατωτέρω λεπτομερέστερον θ' ασχοληθώ, έδημιουργήθησαν αι προϋποθέσεις τής γνωριμίας μου μετ' άλλ-

4. Οι αντιπρόσωποι των Ίερών Μονών, οι άποτελοϋντες τήν Ίεράν Κοινότητα, άνέρχονται εις είκοσιν.

5. Η θέσις του Ύπογραμματέως τής Ίεράς Κοινότητας του Άγίου Όρους έξισούται προς τήν του Γραμματέως τοιαύτην τής Ίεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου και τής Έλλαδικής Έκκλησίας.

λων τούτου Ἱερῶν Μονῶν, εἰς τὰς ὁποίας μετέσχον ὡς γραμματεὺς ἐπιτροπῶν ἐπὶ ἐπιλύσει διαφόρων τούτων ζητημάτων, μὲ τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα, ἵνα γνωρίσω τὴν ζωὴν τῶν ἐν αὐταῖς ἀδελφῶν. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλ', ἔσχον τὴν εὐτυχίαν ἵνα ἀπολαμβάνω καὶ βαθυτάτης, παρ' ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀντιπροσώπων καὶ Ἐπιστατῶν τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης, ὥστε μέχρι σήμερον νὰ διατελῶ ὑπὸ τὸ κράτος ἀνεκφράστου πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνης⁶.

Διευθύνων ὡς ἀνωτέρω ἀνεγράψα, ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Γραφείων αὐτῆς, παρεκτός τῆν σύνταξιν ἐπισήμων ἐγγράφων πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς ἢ πολιτικὰς ἀρχάς, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀναλάβει ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Λαύρας Γέρων Εὐλόγιος, ἔσχον τὴν εὐάρεστον δι' ἐμέ εὐκαιρίαν ἵνα ὑπείσέρχομαι καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καίτοι βεβαίως αἱ τότε γραμματικαὶ μου γνώσεις δέν ἔφερον τὰ ἐμβλήματα καὶ ἀποτυπώματα ἱκανῆς ἐμπειρίας καὶ προσαρμογῆς μου πρὸς αὐτὴν κατ' ἐπιστημονικὸν τρόπον, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριῶν αὐτῆς καὶ ἄλλων ἐγγράφων.

Ἀντιπρόσωποι τῶν εἴκοσιν (ἀριθ. 20) Ἱερῶν Μονῶν, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἱεράν Κοινότητα κατὰ τὸ ἔτος 1926-1927 ἦσαν, ὅσους τοῦλάχιστον ἐνθυμοῦμαι, οἱ: τῆς Μεγίστης Λαύρας Γέρων Εὐλόγιος, Βατοπαιδίου Γέρων Εὐλόγιος, Ἰθῆρων Προηγούμενος Κοσμάς, Χιλιανδαρίου Προηγούμενος Ὀνούφριος, Διονυσίου Γέρων Κυριακός, Κουλτουμουσίου Προηγούμενος (Πνευματικός) Θεόκλητος, Παντοκράτορος Προηγούμενος Ἀλέξανδρος, Ξηροποτάμου Προηγούμενος Μερκούριος, Ζωγράφου (δέν τόν ἐνθυμοῦμαι), Δοχειαρίου Προηγούμενος Δαυιήλ, Καρακάλλου Γέρων Πέτρος, Φιλοθέου Γέρων Ἀμφιλόχιος, Σίμωνος Πέτρας Γέρων Φώτιος, Ἁγίου Παύλου Γέρων Ἰωάσαφ, Σταυρονικήτα Γέρων Ἱερεμίας, Ξενοφώντος (δέν τόν ἐνθυμοῦμαι), Γρηγορίου Προηγούμενος Γεώργιος, Ἐσφιγμένου Γέρων Εὐθύμιος, Ἁγίου Παντελεήμονος (Ρωσσοικῶ) καὶ Κωνσταμονίτου (δέν τούς ἐνθυμοῦμαι).

Ἡ ἐπιστάσια αὐτῆς (Βατοπαιδινή) ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν Προηγούμενων Ἀδριανοῦ Βατοπαιδικοῦ ὡς Πρωτεπιστάτου καὶ τῶν Ἐπιστατῶν ὡς μελῶν Προηγούμενου (Πνευματικοῦ) Θεοκλήτου Κουτλουμουσιανοῦ, Γέροντος Πέτρου Καρακαλλινοῦ, καὶ Γέροντος Ἱερεμίου Σταυρονικητιανοῦ.

(Συνεχίζεται)

6. Βασιλείου Μητροπολίτου πρ. Λήμνου (Ἀτέση) ἐνθ' ἄνωτ. σ. 18-19.

ΤΟ ΑΝΤΙΛΕΓΟΜΕΝΟΝ ΣΗΜΕΙΟΝ

Ἄρχιμ. Γαβριήλ, Προηγούμενου Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου

Κατ' Αὐγουστον τοῦ λήγοντος ἔτους πολὺς θόρυβος ἐγένετο διὰ τὸν θεσμόν τοῦ μοναχισμοῦ, ἐξ αἰτίας τεσσάρων νέων ἀνηλίκων, ἐλθόντων εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, μέ πρόθεσιν νά μονάσουσιν ἐν αὐτῷ.

Τό ζήτημα ἀφεώρα κατ' ἀρχήν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν νέων, καθότι ἐν ἀγνοίᾳ τούτων ἐγένετο τό ἐγγχείρημά των, οἵτινες καί προέτρεξαν ἵνα τοὺς ἐπαναφέρωσιν οἴκαδε, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ νέοι συναντήσαντες ἄρνησιν ἀποδοχῆς τοῦ αἰτήματός των ὑπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των πρὶν ἢ οἱ γονεῖς των φθάσωσιν εἰς τό Ὄρος, καί τό ζήτημα ἐληξεν αὐτομάτως.

Ὁ Μητροπολίτης ὁμως τῆς περιφερείας ἐθεώρησε καλόν νά ἐπέμβῃ, καί ἀντί νά ἀναχθῆ εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἀνεφέρθη εἰς τὰς ἀρμοδίους δικαστικὰς ἀρχάς, καί αὐταὶ εἰς τό Ὑπουργεῖον, καί οὕτως, ὡς μὴ ὠφελεν, ἔλαβε διαστάσεις τό ζήτημα ἐξ αἰτίας τοῦ κακοῦ χειρισμοῦ ἐκ μέρους τῆς οἰκείας Μητροπόλεως.

Πρὸς τούτοις ἤρχισεν ἰδεολογικός ἐν προκειμένῳ ἀγὼν διὰ τοῦ Τύπου, ἀρχὴν ποιήσαντος τοῦ Μητροπολίτου ὡς εἰδικοῦ, ἀλλ' ἀτυχήσαντος παταγωδῶς εἰς τὰς ἀπόψεις του περὶ μοναχισμοῦ, ἐπιρρίψαντος δέ καί εὐθύνας εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα διὰ τὴν πρόσληψιν ἀνηλίκων ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἀποφανθέντος ἐν τέλει μετ' ἐξουσίας ὅτι πρέπει νά γίνωνται δεκτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν Μοναχισμόν μετὰ τό τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Εἰς τὰ ἔωλα ταῦτα ὡς καί ἕτερα ὑπὸ πολλῶν δημοσιεύματα ἀπήντησεν ἐπικαίρως ἡ Ἱερὰ Κοινότης, ἀλλ' ὁ θόρυβος ἐξακολουθεῖ εἰσεῖτι ἐν τῷ Τύπῳ, πολιτικῷ καί θρησκευτικῷ, τῶν μὲν ἀντιπαθόντων τὸν μοναχισμόν καταφερομένων κατ' αὐτοῦ ὡς παραποιούντος τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, ὡς χωρίζοντος τὰ τέκνα ἀπὸ τοὺς γονεῖς καί τανάπαλιν, τῶν δέ ὑπεραμνομένων τοῦ θεσμοῦ, ὅτι οὗτος ἐστὶ θεοσυστατος καί ὅτι ἀνεκὰθεν προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τε τό Ἔθνος καί τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπειδὴ τὰς γενικὰς ταύτας ἀπόψεις γνωρίζουν οἱ εἰδικοί κληρικοί καί λαϊκοί, ὁ δέ πολὺς θρησκευόμενος λαὸς ἀγνοεῖ

τήν σύστασιν καί ἀφετηρίαν τοῦ μοναχισμοῦ, ὡς καί τήν θέσιν καί ἀποστολήν αὐτοῦ ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καί τῇ Κοινωνίᾳ, θά προσπαθῆσωμεν καί ἡμεῖς, ὡς μοναχοί, νά διευκρινήσωμεν τά ὡς ἄνωθι σημεία ἐν τῇ ταπεινῇ ταύτῃ πραγματείᾳ, ἐφόσον ἡδη τό ζήτημα κατέστη ἀντιλεγόμενον σημείον.

Κατά τάς ἀπόψεις μας ἡ βασική ἀφετηρία τοῦ μοναχισμοῦ στηρίζεται εἰς τό αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ ἔλαβεν ἀπό τοῦ Πλάστου καί Δημιουργοῦ αὐτοῦ, ἀφεθείς ἐλεύθερος ἐν τῇ βουλήσει τοῦ ποιεῖν καλόν ἢ κακόν. «Ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ» ὡς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή.

Τό θεοσύστατον δέ αὐτοῦ ἀναφέρεται εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις, πρὶν ἢ ἐπιληφθῆ τοῦ κοσμοσωτηρίου αὐτοῦ ἔργου, ἀνήχθη κατά τό ἀνθρώπινον εἰς τήν ἔρημον ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπό τοῦ διαβόλου, ὡς λέγει τό Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Ῥσαύτως καί ὅτε ἠρωτήθη παρά τοῦ νομικοῦ τί δέον ποιεῖν ἵνα σωθῆ καί ἀκούσας παρά τοῦ Κυρίου «φύλαξον τās ἐντολάς» ἀπήντησεν ὅτι ταύτας «ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου». Τότε ἤκουσε παρά τοῦ Κυρίου τόν λόγον τῆς ἀποταγῆς ἐκ τοῦ κόσμου: «Εἴ θέλεις τέλειος εἶναι πώλησόν σου τά ὑπάρχοντα καί διάδος πτωχοῖς καί δεῦρο ἀκολούθει μοι». Ὅμοιος καί εἰς τούς ἁγίους αὐτοῦ μαθητάς τονίζων τήν θεῖαν κλήσιν ἔλεγεν: «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθεῖτω μοι».

Καί ἄλλοτε, «ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ... ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μοι ἄξιος». Ὅτε δέ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ εἶπον ὅτι «βαρὺς ὁ λόγος οὗτος, τίς δύναται βαστάζειν αὐτόν;» ἀπήντησεν «οὐ πάντες χωροῦσι τόν λόγον τοῦτον ἀλλ' οἷς δέδοται» καί εἰς τήν παραβολήν τοῦ γάμου εἶπε «πολλοὶ εἰσὶ κλητοὶ ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί». Ἀνακεφαλαίων δέ ἐν προκειμένῳ τās περὶ τῆς θείας κλήσεως διδαχάς του ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ του ἔλεγε πρὸς τούς μαθητάς του: «οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου» καί «οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς με ἐάν μὴ ὁ Πατήρ μου ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν». Συμφρονῶν δέ τούτοις καί ὁ θεῖος Ἀπόστολος λέγει «οὐς προέγνω καί προώρῃσε τούτους καί ἐκάλεσε».

Τό ὅτι δέ ταῦτα εἶναι μὲν γενικαί ἐντολαί, ἀλλ' οὐχί προσिताί εἰς πάντας, καί οὐχί ἀποδοτικά ἐξ ἴσου εἰς πάντας, τό διευκρίνησεν εἰς τήν παραβολήν τῶν ταλάντων καί εἰς τήν τοῦ σπορέως, εἰπὼν ὅτι ἀπέδωσεν «ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δέ ἐξήκοντα, ὃ δέ τριάκοντα», ὅπερ ἐξηγοῦντες οἱ ἅγιοι Πατέρες λέγουσι ὅτι καρποφορία τῶν ἑκατόν εἶναι ὁ μοναχικός βίος, τῶν ἐξήκοντα οἱ ἐν ἀγνοίᾳ βιοῦντες καί οἱ κληρικοί ἐν τῷ κόσμῳ, καί τριάκοντα ὁ τίμιος καί σώφρων οἰκογενειακός βίος.

Ἐκ τούτων καθίσταται δῆλον ὅτι ὁ μοναχισμός εἶναι θεσμός θεοφιλέστατος, εἶναι ἢ ἐν Χριστῷ πνευματικὴ τελειότης, εἶναι ἐξαγιαστικὴ καί ἀγγελικὴ πολιτεία, εἶναι αὐτόχρομα θεϊκὴ κλήσις.

Ὡς ἐκ τούτου μεγάλως ἀμαρτάνουσι ὅσοι γονεῖς ἐμποδίζουν τὰ τέκνα των ἀπό τὴν μοναχικὴν ζωὴν καὶ τὴν ἱερωσύνην, ὅσοι κηδεμόνες καὶ διδάσκαλοι ἀποτρέπουσι τοὺς νέους ἀπὸ τὰ ἱερά ταῦτα λειτουργήματα.

Ὡσαύτως ἀμαρτάνουσι βαρέως ὅσοι, ἀποδεχθέντες οἰκειοθελῶς τὴν μοναχικὴν κλήσιν, καταλείπουσι αὐτὴν ἐπὶ διαφόροις προφάσει καὶ ὑποστρέφουσι εἰς τὸν κόσμον. Οὗτοι οἱ δυστυχεῖς ὑπάγονται εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου, «ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταιί μου τοῦ δεῖπνου». Ὁμοίως καὶ ὅσοι μένωσι ἐν τῇ μοναχικῇ ζωῇ, ἀλλ' ὀλιγωροῦντες αὐτῆς δέν κάμνουσι τὰ μοναχικά των καθήκοντα, θά ἀκούσουσι τὴν φοβεράν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου «ἔδησαντες αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας ἐκβάλλετε ἔξω τοῦ νυμφῶνος ὅτι οὐκ ἔχει ἔνδυμα γάμου» Μὴ γένοιτο, ἴλεως ἡμῖν φιλάνθρωπε Δέσποτα.

Ἐξ ἐναντίας μεγάλον μισθὸν ἐκ Θεοῦ ἔχουσι ὅσοι γονεῖς ἀφιερῶσι ἰλαρῶς τὰ τέκνα των εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Κυρίου, ἰδίᾳ εἰς τὴν μοναχικὴν στρατείαν τοῦ οὐρανοῦ βασιλέως. Θά εἶναι ἰσάξιοι οὗτοι τῶν ἁγίων Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὴν Παναγίαν κόρην των εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Ἐν συνεχείᾳ λέγομεν ὅτι σκοπὸς καὶ ἀποστολὴ τοῦ χριστιανικοῦ μοναχισμοῦ εἶναι ἢ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μαρτυρία τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος, ἢ ἐπαλήθευσις τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, ἢ τήρησις ἐν ἀκριβείᾳ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, ἢ θερμὴ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, ἢ ἐν Θεῷ τοιαύτη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἢ μὴ ἀνάμιξις κατὰ τὸν Ἀπόστολον ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἵνα ἀπερισπάστως δουλεύσῃ τῷ Χριστῷ, ἢ τήρησις τῶν δογμάτων, τῶν κανόνων καὶ τῶν παραδόσεων τῆς ἀνωμότητος ἡμῶν πίστεως, ἢ κατὰ τὸ ἐνὸν ἐξαύλωσις τῶν ἐφεπομένων αὐτῷ, ἢ μετὰ χαρᾶς ἀπεκδοχὴ τοῦ μακαρίου τέλους κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Αὐτὸς ἐν σκιαγραφίᾳ ὁ μοναχισμὸς τῆς χριστιανικῆς Ὁρθόδοξου ἡμῶν πίστεως, ἀδελφοί. Οὗτος κατὰ τὰς ταπεινάς ἡμῶν ἀπόψεις, κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρας, οἵτινες τὸν ἐζήσαν ἐν Εὐαγγελικῇ ἀκριβείᾳ καὶ προέρχονται ὅλοι σχεδὸν ἐξ αὐτοῦ. Αὐτῶν τὰς πράξεις καὶ τοὺς βίους μιμησώμεθα ὡς φιλοπάτορες υἱοὶ ἵνα τῆς προστασίας αὐτῶν ἀπολαύσωμεν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ καὶ τῆς δόξης αὐτῶν ἐν τῇ μελλούσῃ ἐπιτύχωμεν.

Ἐμμεῖν ὡμεν σταθεροὶ ἐν τῇ μοναχικῇ ἡμῶν ὁμολογίᾳ, ἀκλόνητοι ἐν τῇ ἀγγελικῇ πολιτείᾳ, τὰς φωνασκίας τῶν ἀντικειμένων τῷ πολιτεύματι ἡμῶν μὴ πτοούμενοι· τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐξ οὐρανοῦ ἐστὶ καὶ ἐν οὐρανῷ ὑπάρχει· ἐδῶ δὲ εἰς τὸν μάταιον αὐτὸν κόσμον θά εἶναι μέχρι συντελείας τὸ ἀντιλεγόμενον σημεῖον.

Η ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ*

Δέν θέλω νά σās κουράσω, γιατί ὄλοι περάσαμε αὐτή τή μεγάλη νύχτα, πού ἔγινε φυσικά μικρή μέ τή χάρη τῆς Κυρίας Θεοτόκου καί τή βοήθεια τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, στήν ἐκκλησία μέσα. Συγχρόνως νομίζω ὅτι κάθε φορά πού πάει νά πεῖ κανεῖς μερικά λόγια στό Ἅγιον Ὄρος, αἰσθάνεται ὅτι εἶναι καί περιττά, γιατί μόνη τῆς ἡ σιωπή μιᾶ στόν ἱερό μας Τόπο.

.....
Θυμάμαι ἕναν ἐπισκέπτη πού εἶχε πεῖ κάποτε: «Μά τί κάνετε τόση ὥρα μέσα στήν ἐκκλησία; Δέν μπορῶ νά καταλάβω πῶς περνάτε τόσες ὥρες, κοιμᾶστε; Ἐγώ δέν μπορῶ νά καθήσω ἄπραγος. Θέλω κάτι νά κάνω, ἀλλοιῶς θά μέ πιάσουν τά νεῦρα μου». Κι ἔτσι πού τά ἔλεγε ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τόν δικαιολογοῦσα. Δέν εἶχα ὅμως ἐκείνη τή στιγμή νά τοῦ πῶ κάτι. Μετά ἀπό λίγες μέρες μπαίνοντας στήν ἐκκλησία ἔνοιωσα τήν ἀπάντηση: Λέω, οἱ ἀγιορεῖτες μπαίνουν μέσα στήν ἐκκλησία. Κάνουν τό σταυρό τους. Προσκυνοῦν τίς εἰκόνες. Κάθονται στό στασίδι. Καί ἀπλῶς μένουν μέσα στήν ἐκκλησία. Σάματι τί κάνει τό μωρό πού εἶ-

* Ἀπό τήν ὁμιλία πού ἔγινε μετά τήν ἀγρυπνία τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμῆας (29 Ὀκτωβρίου 1977) ἀπό τόν Καθηγούμενο τῆς Ἱ. Μονῆς Σταυρονικήτα Ἀρχιμ. Βασίλειο.

ναι μέσα στη μήτρα της μάνας του; Δεν κάνει απολύτως τίποτα, αλλά απλώς μένει μέσα στη μήτρα της μάνας του, και συνέχεια αυξάνει. Κι εμείς είμαστε μέσα στη μήτρα της μάνας μας. Και βλέπομε ότι οι σχέσεις πού έχομε με την Έκκλησία είναι σχέσεις οργανικές. Και μπορεί νά κάθεται κανείς μουγκός. Νά φαίνεται ότι δεν κάνει τίποτα. Ή νά φαίνεται ότι λέει συνέχεια τά ίδια πράγματα. «Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον...» Ή νά φαίνεται ότι μέ τά τετριμέμ κάποιον νανουρίζει. Ή ότι απλώς αναβοσβήνει τά καντήλια. Και όμως ουσιαστικά γίνεται μέ όλ' αυτά κάτι πάρα πολύ μεγάλο και πάρα πολύ γερό.

Έτσι καταλαβαίνομε, γινόμενοι άγιορείτες, την παραβολή πού είπε ο Κύριος: «Έγώ ειμί ή άμπελος, υμεις τά κλήματα». Νοιώθει κανείς ότι, ζώντας μέσα στό Άγιον Όρος, μπαίνοντας μέσα σέ μιá άκολουθία άγιορείτικη, γίνεται ένα κλήμα της άμπέλου της ζωής. Νοιώθει άθόρυθα και διαρκώς, νά ξερχονται ζωπάροχοι χυμοί στό κλήμα αυτό από βαθιές ρίζες. Και τούτο είναι τό μεγάλο πού έχομε εδώ: οί βαθιές ρίζες, ή Παράδοση.

Όταν ένας ψάλτης Άγιορείτης ψάλλει, κάνει κάτι πολύ σπουδαίο. Και δεν εκτιμά κανείς αυτόν πού ψάλλει καλά, αλλά αυτόν πού είναι Άγιορείτης. Μακάρι νά κραγγάζει, νά κάνει παραφωνίες. Είναι καλύτερες αυτές οί άγιορείτικες παραφωνίες από τίς κοσμικές άρμονίες. Γιατί όταν ψάλλει ένας Άγιορείτης ψάλτης, δεν ψάλλει αυτός μόνος. Δεν διατυπώνει μιá άποψη δική του μέ μουσικούς φθόγγους. Φτάνει δι' αυτού ή φωνή μιās παραδόσεως μακράς, και ή έλευθερία πού του χάρισε ή ύπακοή στην παράδοση αυτή.

Και δεν είναι μόνο οί ψάλτες πού ψάλλουν «ξένως». Ψάλλουν και οί Άγιοι πού δεν μιλοϋν και είναι παρόντες μαζί μας. Ψάλλουν και τά γεροντάκια τά όποια βρίσκονται εδώ. Ό γέροντας μοναχός πού σιγά-σιγά έσυρε τά βήματά του για νά άσπαστεί τό άγιο λείψανο της άγίας Άναστασίας.

Έτσι λοιπόν νοιώθομε, όπως είπε ο Γέροντάς σας, αυτή τή μεγάλη εϋλογία πού έχομε νά βρισκόμαστε

στό Ἅγιον Ὄρος. Νά βρισκόμαστε μέσα στήν ἅγια μήτρα τῆς μητέρας μας τῆς Ἐκκλησίας. Τί μεγάλο πρᾶγμα εἶναι αὐτό!

Καί ὅταν καθόμαστε στήν ἀγρυπνία καί ἀγρυπνοῦμε καί μᾶς δίδει τή χάρη ὁ Θεός, ἐκεῖνη τήν ὥρα ἡ ἀνάσα ἡ βαθειά πού παίρνομε, φέρνει παράκληση πού φθάνει «εἰς πάντας ἀρμούς, εἰς νεφρούς, εἰς καρδίαν». Αὐτή ἡ ἴδια παράκληση καί ἡ ἀγαλλίαση οὐσιαστικά φθάνει καί εἰς πάντας τούς ἀδελφούς μας τούς ταλαιπωρημένους, τούς δυσκολεμένους, τούς βασανισμένους, πού ζοῦν μέσα στόν κόσμο. Ὅποτε ζώντας ἐμεῖς σωστά μέσα ἐδῶ καί εὐγνωμονώντας τόν Κύριο, ἀληθινά κηρύττομε καί βοηθοῦμε ὅλους τούς ἄλλους. «Ἐν σῶμα ἐσμέν οἱ πολλοί».

Παρακολουθοῦσα σήμερα αὐτή τήν ἀγρυπνία καί αὐτή τήν ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἁγίας Ἀναστασίας, τήν ὁποία πρώτη φορά τόσο ἔντονα ἔνοιωσα μέ τό πλησίασμα τοῦ ἁγίου Λειψάνου τῆς, μέ τήν ὄλη μακρά μας ὀλονυχτία. Βλέπετε τί ὑπέστη: Τήν ἐκρίζωση τῶν ὀδόντων, τήν ἐκκοπή τῶν μελῶν, τήν ἀφαίρεση τῶν μαστῶν καί τόν ἄδικο θάνατο. Ἀλλά στό τέλος οὔτε ἀδικήθηκε οὔτε προσεβλήθη ἡ ζωή τῆς ἀπό τό θάνατο. Αὐτό ἦταν καί εἶναι τό μεγάλο γεγονός: Ἡ ἦττα τοῦ θανάτου μέσα στήν Ἐκκλησία μας. Γι' αὐτό ἀφάτως ὄλη μας ἡ ὑπαρξη θά πρέπει νά γίνει μιά εὐγνωμοσύνη πρὸς τό Θεό, πού ἡ ἀγάπη Του καί ἡ στοργή τῆς Κυρίας Θεοτόκου μᾶς ἔφεραν ἐδῶ πέρα.

Τώρα ἐμεῖς χρειάζεται νά εἶμαστε «χοντροκέφαλοι», νά εἶμαστε «πεισματάρηδες» σάν τούς μοναχούς πού λένε: «Δέν χρειάζονται ἀναλύσεις». Δέν ξέρομε ἐμεῖς τί σημασία ἔχει αὐτή ἡ ἀκολουθία, τί σημασία ἔχει αὐτή ἡ εἰκόνα, τί σημασία ἔχει αὐτό τό ἅγιο Λείψανο, τί σημασία ἔχει αὐτή ἡ Λειτουργία. Καί ὅταν αὐτό ἀληθινά λέμε, τότε θά μᾶς ἀποκαλύπτεται ἡ βαθύτερη σημασία ὅλων. Ἐδωπέρα μᾶς παραδίδονται ἅγια καί ἱερά καί ὄσια τά ὁποῖα θά πρέπει μ' αὐτό τόν τρόπο νά τά παραλάβομε καί νά τά παραδώσομε στούς ἄλλους... Ὅπως ἔκαμε τό εὐσεβές ζεῦγος τοῦ Ἐμμανουήλ καί τῆς Ραλλοῦς, πού ἔδωσαν στή Μονή

τό Ἅγιο Λεῖψανο. Καί τό ἅγιο Λεῖψανο ἀγιάζει τή Μονή καί ὅλο τόν κόσμο. Ἐμεῖς ὀφείλομε, χωρίς παραχαράξεις καί ἀλλοιώσεις, νά διατηρήσομε καί νά παραδώσομε τήν παράδοση καί τό σῶμα τοῦ Ἁγίου Ὄρους σάν ἓνα ἅγιο Λεῖψανο στίς γενεές πού ἔρχονται.

Ὁ ἅγιος Γέροντάς σας, πού ἔχει ἐπαφή μέ τούς νέους, καί σεῖς πού εἴστε νέοι ἄνθρωποι, ξέρετε τί γίνεται σήμερα. Ξέρετε τί Βαβυλωνία καί σύγχυση γλωσσῶν ὑπάρχει. Καί δέν ὑπάρχει κανείς ἄλλος πόλος πού νά δίνει μιὰ ἰσορροπία παρά μόνο ἡ Ὁρθοδοξία. Καί τό Ἅγιον Ὄρος εἶναι μιὰ ἐνσάρκωση τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὅποτε αὐτό πού ὀφείλομε εἶναι νά εἴμαστε σωστοί ἀγιορεῖτες. Καί αὐτό πού παραλάβαμε νά τό δώσομε στούς ἄλλους. Τότε χωρίς νά τό καταλαβαίνομε κάνομε μιὰ μεγάλη προσφορά στόν κόσμο καί χωρίς νά μιλάμε καθόλου κηρύττομε ἐκκωφαντικά. Κι αὐτός ὁ ἐκκωφαντικός λόγος τῆς σιγῆς γίνεται ἄνετα ἀκουστός ἀπό τόν καθένα. Ὁ ἄλλος, ὁ λόγος τῶν ἀπόψεων, δημιουργεῖ ἀπλῶς πονοκέφαλο. Τώρα θέλει αὐτό τό λόγο τῆς σιωπῆς.

Καί νά μήν κάνομε παραχαράξεις στό Ἅγιον Ὄρος. Νά μή «διορθώνομε» τίποτα. Μά καί τά τυπικά, τά πιό «τιποτένια» ἐξωτερικά, τά πιό «ἀνόητα», ἔχουν μιὰ μεγάλη σημασία καί ἓνα μεγάλο νόημα.

Ξέρετε τί ἔγινε στή Δύση. Καταργήσανε τίς μετάνοιες στό Μεσαίωνα. Γιατί εἶπαν: «Τί νόημα ἔχει νά πέφτεις καί νά σηκώνεσαι; Αὐτό εἶναι ἀνόητο πρᾶγμα· νά σπαταλᾷς τήν ὥρα σου, νά κουράζεσαι, νά ἰδρώνεις ἄσκοπα; ἔμεῖς, εἶπαν οἱ δυτικοί, θά κάνομε πράγματα ἔξυπνα. Θά δουλεύομε καί θά παραγομε ἔργο. Ὅποτε καταργήσανε τίς μετάνοιες καί ἐκμεταλλεύτηκαν διαφορετικά τό χρόνο. Ἀντίθετα ἐδῶ, οἱ «χωριάτες» καί «ἀγράμματοι» Ἀγιορεῖτες, καί οἱ ὀρθόδοξοι γενικώτερα, τίς διατήρησαν τίς μετάνοιες. Γιατί γνώριζαν καί γνωρίζουν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι μόνο ψυχή, εἶναι καί σῶμα. Κι αὐτή ἡ σωματική μετοχή στήν προσευχή μέ τίς μετάνοιες καί τήν ἄσκησι ἔχει μεγάλη καί βαθειά σημασία. Γιατί πι-

στεύομε σέ θεό ἐνσαρκωθέντα. Πιστεύομε στόν ἀγιασμό τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων. Ὅποτε καί μέ τή σωματική μετοχή στήν προσευχή, τό σωματικό αὐτόν κόπο, διατηρήσαμε τήν πίστη στό Θεάνθρωπο καί τήν αἴσθησι τῆς Θεανθρώπινης ζωῆς. Τώρα οἱ Δυτικοί, μετά ἀπό τόσον καιρό, κατάλαβαν ὅτι κάτι δέν πάει καλά. Καί πᾶνε στήν ἄπω Ἀνατολή νά γυρέψουν στά ξέν καί στά γιόγκα νά βροῦν τήν ἰσορροπία τους. Καί ἔρχονται οἱ δάσκαλοι αὐτῶν τῶν ξένων πρός τήν πίστη μας συστημάτων νά τούς διδάξουν μεθόδους ψυχοσωματικῆς ἰσορροπίας. Καί τά κάνουν θάλασσα. Καί φτάνουν στήν τέλεια σύγχυση . . .

Ἀπό τή δική μας πλευρά. Μπορεῖ νά πεῖ ἕνας μοναχός, τί σημασία ἔχουν οἱ μετάνοιες; Μπορεῖ νά πεῖ «δέν κάνω μετάνοιες καί θά κάνω δουλειά γιά νά παράγω ἔργο»; Ἀσφαλῶς ὄχι. Ὁ μοναχός ξέρει ὅτι δέν «παράγει ἔργο». Ἐχει διδαχθεῖ ἀπό τήν Παράδοσή μας ὅτι ὑπάρχει μιᾶ ἀργία πού βρῖσκεται ὑπέρ πᾶσαν ἐνέργειαν. Ὁ μοναχός δέν κάνει ἀπολύτως «τίποτα», μετρούμενο κοσμικά. Καί ἀπό αὐτό τό τίποτα ἀνασταίνει νέους κόσμους. Κι ἂν θά κάνει ἐπίσης μιᾶ δουλειά ὁ μοναχός ὁ Ἁγιορείτης: ἂν θά ἀγιογραφήσει ἢ ἂν θά χτίσει, δέν εἶναι ὅτι ἀπλῶς ἀγιογράφησε καί ἔχτισε. Ἀλλά ὅτι αὐτό τό κτίσμα κι αὐτή ἡ ἀγιογραφία ἔχει μιᾶ ἀνερομήνευτη χάρη, ἐκείνη πού κάνει καί τό «τίποτα» τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ μοναχοῦ – τό νά πέφτει καί νά σηκώνεται στίς μετάνοιες – νά τόν γεμίζει ἀπό τώρα μέ αἰωνιότητα καί ἀφθαρσία.

Πᾶμε τώρα σέ μιᾶ ἀγρυπνία. Πάλι σοῦ λέει ἡ λογική τοῦ κόσμου: Δώδεκα ὥρες ἀντέχετε; Δεκαπέντε ὥρες! Μά εἶστε λογικοί; Ἐχει ἀποδειχθεῖ πῶς ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει τή δύναμη παρά μόνο λίγη ὥρα νά ἔχει τεταμένη τήν προσοχή. Καί σοῦ λέει ὁ ἄλλος: Ἐγώ εἶμαι μορφωμένος· θέλω νά διοργανώσω λογικά τή ζωή μου. Μά τί νά τήν κάμεις τή μόρφωση καί τή λογική αὐτή . . . Ἀντέχομε δεκαπέντε ὥρες; Καί τί σημαίνει ἂν ἀντέχομε; Νά γίνεις πτώμα. Νά λειώσεις. Ἐκείπερα, στό λειώσιμο, βρῖσκεται τό μυστικό. Καί

ἀπ' ἐκεῖ βγαίνει μιὰ ἄλλη παράκληση καί μιὰ ἄλλη παρηγοριά πού δέν συγκρίνεται μέ τίποτα.

Καί πᾶμε μετά σ' ὀλόκληρο τό Ἅγιον Ὅρος καί στήν ἀρχιτεκτονική τοῦ σώματός του μέ τά μονοπάτια καί τά λιθοστρωτά. Πάλι ἡ ἴδια ἔνταση: Τί πράγμα εἶναι αὐτό; Τί σημασία ἔχει νά σκοτωθεῖς στόν ποδαρόδρομο; Δέν εἶναι καλύτερα νά πᾶς μέ τό αὐτοκίνητο σ' ἓνα τέταρτο;

Μά τί θέλετε; Αὐτή ἡ λογική τοῦ κόσμου, πού χαντάκωσε τόν κόσμο, αὐτή θά τή φέρομε κι ἐδωπέρα; Ἐάν τυχόν πᾶμε ἔτσι, τότε νά καταργήσουμε τίς ἀγρυπνίες. Νά κάνομε ἓνα τέταρτο, μισή ὥρα τήν ἀκολουθία. Καί νά φεύγομε. Νά πηγαίνομε στίς Καρνές σέ πέντε λεπτά. Νά πηγαίνομε στά Κανσοκαλύδια, στή Λαύρα. Νά κάνομε ἔτσι τό γῦρο τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Ὅποτε τί κερδίσαμε; Διαλύσαμε τό Ἅγιον Ὅρος «ψυχῇ τε καί σώματι». Ἀνθρωπίνως τό γελοιοποιήσαμε καί πνευματικῶς τό ἀτιμάσαμε.

Ἐχει μιὰ ἄμεση σχέση ἡ ἀρχιτεκτονική τοῦ συνόλου τοῦ Ἁγίου Ὅρους μέ τό ἦθος τῆς ὀρθοδόξου ἀσκήσεως: Παρακολουθώντας τίς μακρές ἀγρυπνίες καί ζώντας τό μοναχικό μας πρόγραμμα, ἀντιλαμβανόμαστε γιατί διαμορφώθηκε μ' αὐτό τόν τρόπο τό σῶμα τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Ὅπως ἐπίσης ὀδοιπορώντας στά κουραστικά του μονοπάτια μπαίνομε στό νόημα τῆς ἀγρυπνίας καί στήν ἅγια ἀνάπαυση τῆς ἡσυχίας του. Μέ τίς ἀγρυπνίες ὀδεύομε πρός μίαν ἄφατη παράκληση. Καί μέ τίς ὀδοιπορίες ἀγρυπνοῦμε καί ἀναπαύομαστε σέ τόπο ἅγιο.

Γιά ὄλ' αὐτά ἡ εὐγνωμοσύνη μας θά πρέπει νά εἶναι ἀπεριόριστη πρός τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, τό Θεάνθρωπο, τήν Κυρία Θεοτόκο, ὄλους τούς Ἁγίους, τούς παλαιούς Ἁγιορεῖτες πατέρες, τόν πατέρα Ἀθανάσιο, τόν παλαιό ἡγούμενο τῆς Μονῆς σας, – τόν Ἅγιο αὐτόν Ἀθανάσιο, – τόν π. Βησσαρίωνα, τόν προηγούμενό σας, πού τόσο ἀγωνίστηκε κι αὐτός γιά τό καλό τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Πρέπει νά εἴμαστε εὐγνώμονες πρός ὄλα τά γεροντάκια, τά ὁποῖα βλέπομε νά ὑπάρχουν ἐδῶ.

Καί αὐτό πού χρειάζεται εἶναι ἀγώνας νά μείνομε στήν ἀγρυπνία τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ὅσο μένομε, συνέχεια καί θά ἀκοῦμε. Εἴμαστε σάν τή γῆ πού συνέχεια θά δέχεται μέσα της τήν οὐράνια δρόσο, τόν ὕμνο τόν πνευματικό τῆς ἁγίας Παραδόσεώς μας. Ὅταν αὐτό κάνομε, θά νοιώθομε τό μοναδικό τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ πού δέν ἐκφράζεται. Γι' αὐτό μόλις πᾶνε νά τό ἐκφράσουν οἱ Πατέρες, μόλις πᾶνε νά τό βγάλουν ἀπό τήν ἀφωνία στό λόγο, φαίνεται ὁ λόγος τους νά μιᾶ ὀξύμωρα: Λένε πώς ἡ στάση ἐδῶ εἶναι κίνηση, ἡ σιωπή γίνεται λόγος, ὁ θάνατος ζωή καί ἡ ἀδικία δικαίωση.

Ἡ Ἁγία Ἀναστασία σήμερα δέχτηκε «τόν ἄδικον θάνατον», ἀλλ' οὐσιαστικά δικαιώθηκε καί μπῆκε στήν αἰώνια ζωή. Καί μεῖς ἂν θελήσομε, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, νά ἀδικηθοῦμε μέχρι τέλους καί νά κάνομε πράγματα γιά τόν κόσμο παράλογα καί νά δεχτοῦμε τό θάνατο γιά τό Χριστό – δηλαδή ἂν θελήσομε νά γίνομε πραγματικοί Ἁγιορεῖτες καί νά ταφοῦμε σά σπόροι στήν εὐφορη ἀγιορειτική γῆ – τότε θά αἰσθανόμαστε «ψυχή τε καί σῶματι» ἀπό τώρα ἀναπαυμένοι, μέσα στήν ἀτελεύτητη ἐπέκταση τῆς αἰώνιας ζωῆς πού ἤδη ἄρχισε.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Γέροντος Ίωσήφ*

...Προτού δημιουργήση τό πᾶν ὁ Θεός ὑπῆρχε μηδέν. Καί ἐποίησεν ὁ Θεός τόν οὐρανόν καί τήν γῆν καί πάντα τά ἐν αὐτοῖς. Καί λαθῶν χούν ἐκ τῆς γῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον καί ἐνεφύσησεν εἰς τό πρόσωπον αὐτοῦ πνοήν ζωῆς. Ὅθεν ἡ καταγωγή σου, ἄνθρωπε, εἶναι τό χῶμα, ὁ πηλός, ἡ δέ ζωτική δύναμί σου εἶναι τό ἐμφύσημα, ἡ πνοή τοῦ Θεοῦ.

...Πρόσχε, ἄνθρωπε πῆλινε· εἶσαι πνοή τοῦ Θεοῦ. Μή καταφρονῆς τήν ὑπόληψίν σου καί προσηλώνεσαι εἰς τήν ὕλην. Εἶσαι πνοή τοῦ Θεοῦ· βιάσου νά γίνης ἄξιος τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ...

...Οἱ ἄνθρωποι πλανοῦν καί πλανοῦνται· ὡς θνητοί τά θνητά τους ἐργάζονται. Ἀγαποῦν τόν κόσμον, ἐπειδῆ δέν ἐγνώρισαν ἀκόμη τήν αὐτοῦ πικρίαν. Εἶναι ἀκόμη τυφλοί εἰς τήν ψυχὴν καί δέν βλέπουν τί κρύπτεται μέσα εἰς αὐτήν τήν προσωρινήν χαράν. Δέν εἶναι ἀκόμη φῶς νοητόν. Δέν ἔφεξεν ἀκόμη ἡμέρα σωτηρίας...

...Εὐχαριστῶ τόν Θεόν ὅπου μέ ἤξιωσε νά φορέσω τό Ἅγιον καί Ἀγγελικόν σχῆμα καί νά λέγωμαι Μοναχός. Ἐπιποθοῦσα δέ καί ἐκαταφλέγετο ἡ καρδιά μου εἰς τό νά μανθάνω περί τῆς Ἑμῶν ὑγείας ψυχικῆς καί σωματικῆς· ἀλλ' ἡ ἐντολή ἡ λέγουσα «ὁ ἀγαπῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπέρ ἐμέ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος», αὐτή μέ ἀναγκάζει νά λησμονήσω ὄχι μόνον γονεῖς, ἀδελφούς καί συγγενεῖς, ἀλλά καί αὐτό ἀκόμη τό ἴδιον σῶμα.

...Καί ὅλος ὁ ἔρωτας καί ἡ ἀγάπη τῆς ψυχῆς θέλει νά εἶναι πρὸς τόν Θεόν. Εἰς Αὐτόν θέλει νά ἀτενίζη τά ὄμματα καί νά θεωρῆ καί νά προσεύχεται, νά ζητῆ καί νά λαμβάνη τά ἀρμόδια φάρμακα πρὸς κάθαρσιν ἑαυτῆς καί ἀνάπτυξιν τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου...

...Οἱ γονεῖς εὐλογοῦνται ἀπό τά τέκνα των, ἐάν σωθοῦν. Καί γίνεται ἡ φωτεινὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν λύχνος εἰς αὐτούς. Τοῦς

* Ἀποσπάσματα ἀπὸ τίς χειρόγραφες σελίδες τοῦ ἀειμνήστου Γέροντός μου Ίωσήφ. Ἀρχιμανδρίτης Ἐφραίμ, Καθηγούμενος τῆς Ἱεράς Κοινοβιακῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Φιλοθέου.

δίδεται χάρις. Καί μέχρις ἑπτὰ γενεάς προσδοκοῦν γενεαλογικῶς νά λάβουν βοήθειαν ἀπό τούς μοναχοῦς. Καί πολλοί σώζονται ἐξ ἡμῶν, ἐάν πολιτευώμεθα καθῶς ἀρέσει ὁ Θεός. Δι' αὐτό πρέπει ἀγῶνας μέχρι θανάτου, ὑπακοή καί ὑπομονή...

... Τίς οἶδε, παιδί μου, τά κρίματα τοῦ Θεοῦ; Ὅλα εἶναι γνωστά ἐνώπιόν του. Μέσα εἰς τάς ἀγκάλας του εὐρισκόμεθα. Ὅλα τά βλέπει καί τίποτε δέν τόν λανθάνει. Ἄλλά τό θέλημά του κανεῖς δέν τό ἤξεύρει. Τά ἔργα τοῦ Σατανᾶ εἶναι τίποτα κοντά εἰς τήν δύναμιν τοῦ Θεοῦ...

... Κάποια κρυπτή ἀμαρτία θά γίνεται τώρα ἢ παλαιά· δι' αὐτό συγχωρεῖ ὁ Θεός νά πάσχη αὐτή ἡ ψυχὴ κατ' αὐτόν τόν τρόπον. Πολλάκις γίνεται ἀμαρτία, ὅπου δέν γνωρίζει καί ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἀμαρτάνει, καί κυριεύεται ὑπό τῶν παθῶν καί τοῦ πονηροῦ. Χρεῖα πολλῆς προσοχῆς εἰς τήν συνειδήσιν. Διότι, πολλοί ἄνθρωποι ὑγιαίνουν σωματικῶς, ἀλλ' ὀλίγοι ἔχουν ὑγιή συνειδήσιν. Ὅλιγοι γνωρίζουν ἑαυτούς ὅποιοι εἶναι τῇ ἀληθείᾳ· Ἄλλοίμονον! Ἐάν χαλάσῃ τό ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου ἡχεῖ ἡ φωνή τοῦ Θεοῦ ἐντός ἡμῶν, τότε τίνι τρόπῳ θά ἐπικοινωνήσωμεν πρὸς τόν Δημιουργόν; Ἀνάγκη καθαρᾶς, καθαρωτάτης ἐξομολογήσεως...

... Ἄς φροντίσῃ ὁ καθείς διὰ τήν ψυχὴν του. Διότι εἶναι αἰσχύνῃ διὰ τόν Μοναχόν νά ναυαγήσῃ εἰς τόν λιμένα τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἐνῶ ἡδυνήθη νά διαπλεύσῃ τές τρικυμίας τῶν παθῶν τῆς ἀλμυρᾶς θαλάσσης...

... Ὅλοι ἡμεῖς δι' ἓνα σκοπόν ἐξήλθομεν τοῦ κόσμου καί πρὸς τοῦτο αγωνιζόμεθα· νά ἀγαπήσωμεν τόν γλυκύτατον Ἰησοῦν καί τήν ἡγαπημένην Μητέρα Του παρ' ὧν καί ἡγαπήθημεν· καί ἐντεῦθεν ἐκδημήσαντες ἐκεῖ ἀχώριστοι νά εἴμεθα, ἐνορῶντες διὰ παντός τήν ἀπόρρητον δόξαν καί τά ἄρρητα κάλλη Αὐτῶν, ὅπου δι' ἡμᾶς ἠτοιμάσθησαν...

... Ὡ εὐχαριστία, ὦ ἀγάπη Πατρός οὐρανόυ! Νά μᾶς ἔλκη πρὸς σωτηρίαν. Νά μᾶς καθαρῖζῃ ἀπό ὅλους τούς μολυσμούς. Νά μᾶς τιμᾶ. Νά μᾶς πλουτίζῃ, χαρίζων τά πλοῦτή του...

... Ἄλλ' ὦ ἀγάπη γλυκεῖα Χριστοῦ, τί καλόν εἶδες ἀπό ἡμᾶς καί μᾶς ὠδήγησες εἰς τήν θείαν ὁδόν σου;...

... Δι' ἐσένα πλέον ὁ κόσμος ἐσταύρωται καί σύ τῷ κόσμῳ. Μὴ θέλης νά γένῃς στήλη ἄλατος στρέφωμ εἰς τά ὀπίσω...

... Πρέπει νά γίνῃς γενναιότερος. Νά παραταχθῆς στήθος πρὸς στήθος. Μὲ ἀκάθαρτα πνεύματα πολεμεῖς. Πρόσεχε νά μείνης καθαρὸς ψυχῇ τε καί σώματι...

... Ἡ ἔρημος ἔχει ἄλλους πολέμους· καί ὁ κόσμος πάλιν ἄλλα, πολλά καί διάφορα...

... Ὁ πειράζων παντοῦ καί δέν ἡσυχάζει ποτέ...

... Εἶδον ὅτι ἔτσι θέλει ὁ Κύριος· μέ θλίψεις καί βάσανα ζητεῖ νά μᾶς σώσῃ. Εἶναι κάτι κρυπτόν καί ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς, ἀλλά θέλημα τοῦ Κυρίου. Ἀδιάφορον ὅτι δέν τό ἀρέσομεν...

... Χωρὶς πειρασμόν δέν γνωρίζονται αἱ ἀγνές ψυχές, δέν

φαίνεται ἡ ἀρετή, δέν διακρίνεται ἡ ὑπομονή. Χωρίς πειρασμούς ἀδύνατον ὑγεία τῆς ψυχῆς νά φανῇ . . .

. . . Ἡ κάθε θλίψις ὅπου μᾶς γίνεται, εἴτε ἐξ ἀνθρώπων, εἴτε ἐκ τοῦ πονηροῦ, εἴτε ἐκ τῆς φύσεως, πάντοτε ἔχει ἐντός αὐτῆς κλεισμένον καί τό ἀνάλογον κέρδος. Καί ὅποιος τήν περνᾷ δι' ὑπομονῆς λαμβάνει τήν πληρωμήν· ἀπ' ἐδῶ τόν ἀρραβῶνα κάκειθεν τό τέλειον. Χρεία λοιπόν τῆς ὑπομονῆς καθάπερ ἄλας ἐν φαγητῷ. Ἄλλος δρόμος δέν εἶναι τοῦ νά κερδήσωμεν, νά πλουτήσωμεν νά βασιλεύσωμεν. Αὐτόν τό δρόμον ὁ Χριστός μας τόν ἐχάραξε. Καί ἡμεῖς ὅσοι τόν ἀγαποῦμεν ὀφείλομεν διά τήν ἀγάπην του νά ἀκολουθοῦμεν. Ἄν καί μᾶς εἶναι πικρόν τό ἀψίνθιον, ἀλλ' ὅμως καθαρίζει τό αἷμα καί ὑγιαίνει τό σῶμα μας. Τό αὐτό καί μέ τούς πειρασμούς καί τές θλίψεις . . .

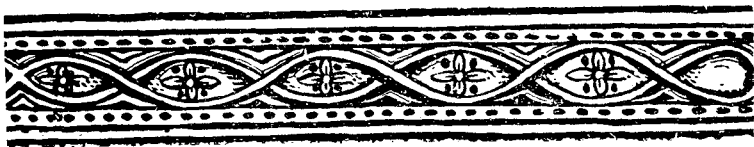
. . . Ὁ ζητῶν χάριν παρά Θεοῦ ὀφείλει νά ὑπομένῃ τούς πειρασμούς καί τές θλίψεις ἐξ οἰουδήποτε τρόπου μᾶς ἔλθουν. Δέν ὑπομένεις τούς πειρασμούς; Μηδέ χάριν νά ζητῆς. Δέν θά σοί δοθῇ ποτέ. Ἡ χάρις δίδεται πάντοτε κατ' ἀναλογίαν τῶν πειρασμῶν. Ὑπόμεινον διά νά λάθῃς . . .

. . . Ἐνθυμήσου τές ὑποσχέσεις σου, ὅταν ἀνεχώρῃς τοῦ κόσμου καί ὅταν ἐφόρῃς τό ἅγιον Σχῆμα. Τές ἐξεπλήρωσες ἢ τές χρεωστεῖς; Τές ἐνθυμεῖσαι ἢ τές ἐλησμόνησες; Τί λέγει ἡ συνειδησίς σου; Σέ ἀθῶνει ἢ σέ κατακρίνει; Ἄκουσόν με: Ἐάν κατακρίνης ἐν παντί πράγματι σεαυτόν καί μόνον, γνώριζε ὅτι ὑγιαίνει. Ἐάν ἄφησες σεαυτόν καί κατακρίνης ἄλλους, τότε νοσεῖς . . .

. . . Ἐγώ, ἐπειδὴ ἡσυχάζων κανένα δέν δέχομαι, μήτε θέλω νά ἀκούω πῶς ζοῦν ἢ τί κάμουν ὁ κόσμος, διά τοῦτο παρακινήσει καί φθόνω τοῦ πονηροῦ ἐγίνα στόχος τῆς καταλαλιάς καί τῆς κατακρίσεως. Ἀλλά διά τοῦτο πάλιν δέν παύω ἡμέραν καί νύχτα νά εὐχῶμαι τούς Πατέρας καί νά λέγω: Ὅτι ὅλον τό δίκαιον αὐτοί τό ἔχουν καί μόνον ἐγώ εἶμαι ἄδικος, ἐάν σκανδαλισθῶ ἐξ αἰτίας τῶν. Διότι μέ τά μάτια ὅπου τούς ἔδωκεν ὁ Θεός μέ αὐτά βλέπουν. Δέν εἶμαι ἄδικος λοιπόν καί κατάδικος ἐάν εἰπῶ: διατί δέν βλέπουν, ὅπως βλέπω ἐγώ; . . .

. . . Πρόσεχε! Ἐάν στέκης, στέκεις διότι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σέ βαστάζει. Μήν εἰπῆς διατί δέν στέκει αὐτός; Διότι παίρνει ἀπό ἐσένα τήν χάριν του ὁ Θεός καί πίπτεις καί στέκει ὁ ἄλλος τόν ὅποιον ἔκρινες. Ἐγώ τώρα ὅπου σέ συμβουλεύω δέν κατακρίνω, ἀλλά τόν δρόμον σου δείχνω διά νά μή χαθῆς. Καί ἂν ἀκούσης ἐσώθῃς. Ἄν δέν ἀκούσης καί ἐπιμείνης εἰς τόν λογισμόν σου ἐχάθῃς. Μή προφασίζεσαι προφάσεις. Καί ἂν ὅλον τόν κόσμον νικήσης δικαιολογούμενος, δέν θά ἀθωωθῆς εἰς ἐκεῖνο τό κριτήριον . . .

. . . Γίνου λοιπόν τύπος καί παράδειγμα εἰς τούς ἄλλους διά τῶν ἔργων σου τῶν καλῶν καί εὐαρέστων τῷ Κυρίῳ καί μή θέλε διά τῆς γλώσσης σου νά νικήσης τούς πάντας . . .

ΔΙΔΑΧΗ ΠΕΡΙ ΝΟΕΡΑΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

του ἑκ Ρουμανίας Γέροντος Κλεόπα*

Ἄγιε Καθηγούμενε, ἅγιοι ἄδελφοί. Ἐπιτρέψτε μου πρῶτα νά εὐχαριστήσω τήν Παναγία Τριάδα πού ἐκπληρώνει σήμερα τόν ἀπό παιδικῆς ἡλικίας πόθο μας νά φθάσουμε στά ἁγιασμένα Ἑλληνικά χώματα, τά αἱματοθαμμένα ἀπό τά νέφη τῶν ὀσίων, δικαίων, μαρτύρων καί ἁγίων καί μάλιστα στό ἁγιοβάδιστο ὄρος, τό περιβόλι τῆς Κυρίας Θεοτόκου μας, γιά νά προσκυνήσουμε τό πλήθος τῶν θαυματουργῶν ἁγίων λειψάνων, πού ἀπό αἰῶνες φυλάσσονται ἐδῶ γιά νά δοξάζεται τό θαυμαστό ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Τό τί αἰσθανόμεθα δέν μπορούμε νά τό ἐκφράσουμε μέ τή φτωχή γλῶσσα μας. Βρισκόμαστε μεθυσμένοι μέσα στήν ἔκστασι τοῦ θαύματος.

Οἱ Μονές, ἀπό τίς ὁποῖες περάσαμε, θυμίζουν οὐρανό καί οἰσιώτατοι πατέρες ἀγγέλους, πού ὕμνουں καί δοξολογοῦں τόν Κτίστη.

«Ἐν τῷ ναῶ ἐστῶτες τῆς δόξης σου ἐν οὐρανῷ ἐστάναι νομίζομεν». Ἡ Ἀβραμαία φιλοξενία τῶν ἁγίων πατέρων ἀπ' ὅπου περάσαμε ἔμεινε χαραγμένη στήν καρδιά μας. Ἡ βαθεῖα ταπεινῶσι καί ἡ χωρῖς ὄρια ἀγάπη τους μάς θυμίζει τούς λόγους τοῦ ἁγίου Κασσιανοῦ: «Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ συνίσταται στό νά κουραζώμαστε οἱ μὲν γιά τούς δέ. Ἔτσι οἱ ἀσκητές δέν προδίδουν τήν ἀποστολή τῶν ἀνθρώπων ἀλλά ἀνακαλύπτουν σ' αὐτή τήν διάστασι τήν βασιλεία καί βλέπουν τήν τελειότητα στόν φόβο: Μήπως πλήγωσα τήν ἀγάπη ἔστω καί ἐπ' ἐλάχιστον;». Ὅμως ἐδῶ πρέπει νά σταματήσω τήν μακρολογία, γιά νά ἀπαντήσω στήν παράκλησί σας νά πῶ μερικούς λόγους περί τῆς νοεράς προσευχῆς.

* Ἀπό ὁμιλία τοῦ π. Κλεόπα εἰς τούς Πατέρας τῆς Μονῆς μας τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1977.

Λέγει κάπου ἡ Γραφή «εἰ βρωθήσεται ἄρτος ἄνευ ἁλός; εἰ δέ καί ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς; («Ἴώθ στ' 6). Αὐτός ὁ λόγος μου ἀρμόζει ἐμένα πάρα πολύ, τοῦ ὀκνηροῦ καί ἄεργου σέ ἄρετές, πού τολμῶ νά μιλήσω πρὸς τίς ἀγιότητες σας λόγο κενό καί ἀδόκιμο, ἀφοῦ δέν ἔχω ἀρχίσει νά τόν βιώνω. Ἀκριβῶς ἀπ' αὐτή τὴν αἰτία δέν θά βρῆτε καμμία γλυκύτητα σ' αὐτά πού θά σᾶς πῶ, διότι τὰ λέγω ἀπὸ μνήμης καί ὄχι ἀπὸ μόχθο ἐργασίας.

Τί εἶναι προσευχή; Ἀκοῦμε τόν Ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κλίμακος νά μᾶς ἀπαντᾷ: «Ἡ προσευχή κατὰ μέν τὴν ποιότητα εἶναι διάπυρος ἔρωτας καί ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό· κατὰ δέ τὴν ἐνέργεια κάνει τόν κόσμο νά ὑπάρχη καί νά μὴ ἐξολοθρευεταί ἀπὸ τίς πολλές μας ἁμαρτίες. Εἶναι μητέρα τῶν δακρύων, ἁμαρτημάτων ἰλασμός καί συγχώρησι, γέφυρα πού ἐλευθερώνει τόν ἄνθρωπο ἀπὸ τοὺς πειρασμούς καί κινδύνους, μεσότοιχο πού ἐμποδίζει τίς θλίψεις καί συντριβίει τοὺς πολέμους τῶν παθῶν, τῶν ἀνθρώπων καί τῶν δαιμόνων· ἔργο οὐράνιο καί τροφή ὅλων τῶν ἀγγέλων καί τῶν ἁγίων· ἀτέλειωτη χαρὰ τῶν δικαίων· ἀπέραντη ἐργασία· πηγὴ ἀρετῶν· πρόξενος χαρισμάτων· προκοπὴ ἀόρατος· τροφή τῆς ψυχῆς· φωτισμός τοῦ νοῦ· φλόγα οὐράνια· τσεκούρι πού κόβει τὴν ἀπόγνωσι· πλοῦτος τῶν μοναχῶν· θησαυρός τῶν ἡσυχαστῶν· μείωσι καί ἀφανισμός τοῦ θυμοῦ· καθρέπτης πού δείχνει τὴν προκοπὴ τῶν προσευχομένων· φανέρωσι τῶν μέτρων τῆς ἀρετῆς τῆς ψυχῆς· μηνυτὴς τῆς αἰώνιας τιμῆς καί τῶν χαρισμάτων πού θά δοθοῦν στοὺς ἀγαπημένους δούλους τοῦ Θεοῦ» (Κλίμαξ, Λόγος 2).

Ἡ πάλι εἶναι «συνομιλία τοῦ νοῦ μέ τόν Θεό, βλαστός πραότητος, καρπὸς χαρᾶς καί εὐχαριστίας, ἀποδίωξι λύπης καί ἀθυμίας, ἀνέβασμα τοῦ νοῦ στὸν Θεό» (Εὐάγριος Μοναχός - Λόγος περὶ προσευχῆς - Φιλοκαλία).

Καί ὁ θεῖος πατὴρ Μάρκος ὁ Ἀσκητὴς λέγει ὅτι: «ἡ προσευχή εἶναι μητέρα ὅλων τῶν ἀρετῶν» (Φιλοκαλία, περὶ πνευματικοῦ νόμου).

Αὐτὰ λέγοντας «ἐν συντομίᾳ» μπορούμε νά γνωρίζουμε τό τί εἶναι προσευχή.

Τὰ εἶδη τῆς κατὰ τὴν ἐργασία τῆς εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

- I. Προσευχή τῶν χειλέων.
- II. Προσευχή τοῦ νοῦ.
- III. Προσευχή τοῦ νοῦ ἀπὸ τὴν καρδιά.
- IV. Καρδιακὴ προσευχή ἢ «ἡ ἀφ' ἑαυτοῦ κινουμένη» (αὐθόρμητος).
- V. Ἐνοραματικὴ προσευχή.
- VI. Καθαρὴ προσευχή.
- VII. Πνευματικὴ προσευχή, δηλαδή προσευχή πού ξεπερνᾷ τὰ σύνορα τῆς συνειδήσεως.
- VIII. Τὸ ὄγδοο εἶδος προσευχῆς ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος δέν

τό όνομάζει προσευχή αλλά «πνευματική όρασι», γιά τήν όποία άκούμε νά μιλά ό "Άγιος Άπ. Παύλος, όταν αναφέρεται στην άρπαγή του στον τρίτο ούρανό καί ό "Άγιος Μάξιμος ό Καυσοκαλυβίτης στον διάλόγο του περί προσευχής μέ τόν "Άγιο Γρηγόριο τόν Σιναίτη.

Ένώ μνημονεύουμε τά είδη τής προσευχής κατά τήν έργασία της, πρέπει νά καταλάβουμε ότι δέν μπορούμε νά ξεχωρίσουμε τό ένα είδος από τό άλλο. Έπομένως τό πέραςμα από τό ένα στό άλλο γίνεται άσυναίσθητα, όργανικά, όπως ένα παιδί γίνεται μέ τόν καιρό έφηβος, μετά νέος, έν συνεχεία γέρος καί ούτω καθ' έξης χωρίς νά γνωρίζη ό άνθρωπος σέ τί χρόνο άκριθώς πέρασε άπ' όλες αυτές τίς ηλικίες.

Πρώτο είδος προσευχής: Μπορούμε νά τό όνομάσουμε άρχή τής προσευχής, διότι δέν έχει κατανοηθή από τόν νοϋ. Είναι τό κατώτερο είδος προσευχής ή καλύτερα, όπως λέγει ό "Άγιος Γρηγόριος ό Νύσσης, αυτό είναι τό πιό άπομακρυσμένο σύνορο τής προσευχής. Όστόσο κι αυτή όνομάζεται προσευχή καί έχει άγιογραφικά θεμέλια. "Όταν, παραδείγματος χάριν, άκούμε στην Άγία Γραφή «Φωνή μου πρός Κύριον έκέκραξα» (Ψλμ. 141) ή «Πρός αυτόν τῷ στόματί μου έκέκραξα καί ὕψωσα ὑπό τήν γλῶσσαν μου» (Ψαλμ. 65,15), τότε πρέπει νά έννοοϋμε ότι αυτές οι μαρτυρίες τής Άγίας Γραφής μάς μιλοϋν γιά τήν προσευχή τών χειλέων. Άλλά, έν έμείς θά εἴμεθα εύχαριστημένοι νά μείνουμε μόνο μ' αυτή τήν προσευχή σ' όλη μας τήν ζωή, τότε αυτό θά σήμαινε ότι άποφασίσαμε νά μείνουμε στό κατώτερο στάδιο τής προσευχής καί νά έχουμε τήν μνήμη τοϋ Θεοϋ μόνο στό στόμα μας καί στην γλώσσα μας, ένῶ ό νοϋς καί ή καρδιά μας θά βρίσκεται μακριά από τόν Θεό κατά τό Γραφικό: «Έγγίζει μοι ό λαός οϋτος έν τῷ στόματι αϋτοϋ καί έν τοίς χείλεσιν αϋτῶν τιμῶσι με, ή δέ καρδιά αϋτῶν πόρρω απέχει άπ' έμοϋ». Όστόσο ούτε αϋτή ή προσευχή τών χειλέων είναι άπορριπτέα, άφοϋ άποτελεἰ τήν άρχή τής προσευχής καί μέ αϋτή μαθαίνουμε «κατ' άρχήν» νά προσευχώμεθα καί νά δοξάζουμε τόν Θεό. Καί όπως οϋτε ένα έργο δέν είναι χωρίς άρχή έκτός άπ' Αϋτόν πού τά έχει δημιουργήσει όλα, έτσι καί ή προσευχή έχει μιά άρχή. Έπομένως καί αυτό τό είδος τής προσευχής τών χειλέων είναι ένα είδος δοξολογίας καί προσευχής στον Θεό, είτε γίνεται μέ ψαλμωδίες είτε μέ τροπάρια, κανόνες ή άλλες προσευχές, πού βρίσκονται στα λειτουργικά βιβλία. Άλλά αϋτές οι προσευχές είναι μιά τάξι καί μιά άρχή προσευχής, πού ταιριάζει σέ μάς τούς άρχαρίους κατά τήν μαρτυρία τών Άγίων Πατέρων. Γι' αϋτό πάλι λέγω ότι «τό έμμένειν» σ' αϋτή τήν τάξι τής προσευχής, πού γίνεται μόνο μέ τά χείλη καί τό νά μή μαθαίνουμε νά προσευχώμεθα μέ τόν νοϋ καί μέ τήν καρδιά μας στον Θεό, είναι ένα λάθος καί μιά μεγάλη ζημία πνευματική γιά τίς ψυχές μας καί συγχρόνως καί μιά έκτροπή

από την όρθη εργασία της προσευχής. Βεβαίως οι θείοι Πατέρες, έχοντας υπ' όψι τις αδυναμίες αυτών που εισέρχονται στον μοναχισμό, τους αναθέτουν παράλληλα με την εργασία των εντολών του Χριστού να λαμβάνουν μέρος στους έκτενεις ψαλμούς, στους κανόνες και στα τροπάρια προς δόξα του Θεού στην Έκκλησία και στον «κατά μόνας» κανόνα τους. Άλλά πρέπει να εννοήσουμε ότι αυτή ή εργασία της προσευχής μας (ή έξωτερική δηλαδή) είναι επιτρεπτή από τους Άγιους Πατέρες μόνο για ένα διάστημα, έξ αιτίας της αδυναμίας και της βρεφικής μας πνευματικής καταστάσεως. Έπειτα και με αυτή την τάξι να έξοικειωθούμε σιγά-σιγά, για να περάσουμε στο σκαλοπάτι της εργασίας του νου και να μη παραμένουμε μέχρι τό τέλος στην προσευχή, πού γίνεται με ύμνους, διότι λέγει ό Άγιος Γρηγόριος ό Σιναΐτης. «Τί είναι πιο παιδικό από τό γεγονός ότι έμεις άπαγγέλοντας με τό στόμα μας έξωτερικώς λόγια προσευχής άποπλανώμεθα από μία εύχάριστη γνώμη κάνοντας την σκέψι για τόν έαυτό μας ότι κάνουμε κάτι μεγάλο, κολακευόμενοι μόνο ποσοτικώς και τρέφοντας με αυτή τόν έσωτερικό μας φαρισαίο». Ό Άγιος Μακάριος ό Αιγύπτιος, άπομακρύνοντάς μας από αυτή την βρεφική μας αδυναμία και δείχνοντας τό μέγεθος αυτής της εργασίας, λέγει: «Κατά τόν τρόπο της ζωής μας και ή προσευχή μας να είναι άγγελική, άλλά όχι σωματική για να μη πούμε είδωλοατρική».

«Διότι – συνεχίζει ό Άγιος Γρηγόριος ό Σιναΐτης – άν μās είναι επιτρεπτό να προσευχώμεθα με την φωνή, για την όκηνηρία και την άγνωσία μας έγινε αυτή ή άνοχή, με τόν σκοπό να άνυψωθούμε στην άληθινή προσευχή». Αυτή ή προσευχή, με τό στόμα μόνο και με τή φωνή, δέν μπορεί να έλευθερώση τόν άνθρωπο από τά έσωτερικά πάθη καθώς ακούμε ένα πατέρα του Γερωντικού να λέγη προς ένα αδελφό: «Έάν ή έσωτερική κατά Θεόν εργασία δέν βοηθά τόν άνθρωπο, τότε ματαιώς κουράζεται για τά έξωτερικά». Για τό ίδιο έργο ό Άγιος Ήσύχιος ό Πρεσβύτερος λέγει: «Έάν ό άνθρωπος δέν θά κάμη τό θέλημα του Θεού και τόν νόμο, πού είναι μέσα στην καρδιά του, δηλαδή στο έσωτερικό της καρδιάς του, τότε ούτε έξωτερικά θά τόν εκπληρώση με εύκολία» (Φιλοκαλία, κεφ. 70). «Ό,τι συμβαίνει στο ψάρι όταν εξέλθη από την θάλασσα, τό ίδιο συμβαίνει και στον νου όταν εξέλθη από την ένθύμησι του Θεού και περιπλανηθή στην ένθύμησι του κόσμου». (Ίσαάκ Σύρου λόγος 34).

Περνώντας στη δεύτερη βαθμίδα της προσευχής, πρέπει να πούμε απ' την αρχή ότι αυτός, πού κοιπάξει, ύψώνεται από την προσευχή των χειλέων στην προσευχή του νου μόνος, άφ' έαυτού, με τόν όρο ότι ή προσευχή των χειλέων θά γίνεται απ' αυτόν με προσοχή. Έπομένως συνηθίζοντας αυτός με την των χειλέων προσευχή του Χριστού, τά πιο σημαντικά στοιχεία της

προσευχής αυτής, πού πρέπει νά ύπολογίση, εἶναι τά ἑξῆς:

1. Προσοχή.
2. Κλείσιμο τοῦ νοῦ στοὺς λόγους τῆς προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ.
3. Νά ἀπαγγέλη τά λόγια τῆς προσευχῆς χωρίς καμμιά βιασύνη, μέ πνευματικὴ συντριβή.
4. Νά κρατᾶ λίγο τὴν ἀναπνοή, ὅσο θά λέγη συγχρόνως μέ τὸν νοῦ τὴν προσευχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν».

Ἄν καὶ αὐτές οἱ προϋποθέσεις ταιριάζουν καὶ σέ ἄλλες προσευχές ὅμως εἶναι πιὸ ἀναγκαῖες στὴν προσευχή τοῦ Χριστοῦ. Ἡ προσευχή τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ νοῦ, ὅταν ληφθῆ μέ εὐρύτερη σημασία, εἶναι ὁποιαδήποτε προσευχή, πού θά κἀν ὁ ἄνθρωπος μέ τό νοῦ του. Ἀλλά ἰδιαίτερα στοὺς Ἁγίους Πατέρες μνημονεύεται μέ τὴν ἑξῆς μορφή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν» (Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον, κεφ. 10).

Πρέπει ἐπίσης νά λάβουμε ὑπ' ὄψιν καὶ τό γεγονός ὅτι αὐτὴ ἡ προσευχή τοῦ νοῦ εἶναι ὑποχρεωτικὴ ὄχι μόνο γιά τοὺς μοναχοὺς ἀλλά καὶ γιά ὅλους τοὺς πιστοὺς, ἐπειδὴ ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος ἀπευθύνθηκε πρὸς ὅλους τοὺς χριστιανούς ὅταν εἶπε: «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε». (Α΄ Θεσσαλ. ε΄ 17). Ἀλλά ἂν θά πῆ κανεὶς ὅτι αὐτὴ ἡ ἐντολή δόθηκε γιά τὴν ἐξωτερικὴ προσευχή τῶν χειλέων, θά τοῦ ἀπαντήσουμε: Ἐπειδὴ εἴμεθα ἄνθρωποι καὶ φέρουμε σῶμα, βεβαίως πρέπει καὶ μέ σωματικὲς μετάνοιες νά προσκυνούμε τὸν Θεό· ἀλλά, ἐπειδὴ Αὐτός εἶναι Πνεῦμα καὶ Νοῦς καὶ ἀπ' ὅλα τά πνεύματα καὶ τοὺς νοῦς Πρώτος, γι' αὐτό πρέπει καὶ ἐμεῖς νά τοῦ προσφέρουμε προσκύνῃσι μέ τό νοῦ καὶ τό πνεῦμα, διότι αὐτό τό εἶδος τῆς προσευχῆς εἶναι πιὸ ταιριαστό καὶ πιὸ κοντὰ σ' Αὐτόν κατὰ τὴν φύσιν Του· διότι καθένας ἀγαπᾶ τὸν ὁμοίό του, (Ὁμοῖος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει). Καὶ αὐτό τό ἔργο δέν μᾶς τό ἔμαθε ἓνας ἄνθρωπος ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς εἶπε: «Καὶ γάρ ὁ Πατήρ τοιοῦτους ζητεῖ τοὺς προσκυνῶντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός καὶ τοὺς προσκυνῶντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Ἰωάνν. δ΄ 24). Ἀλλά ἓνα προσκύνημα ὅπως αὐτό, πνευματικὸ καὶ ἀληθινὸ, ἐπιτελεῖται ἰδιαίτερα μέ τὴν προσευχή τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς. Ἀκριβῶς γι' αὐτό καὶ ὁ θεῖος πατήρ Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης ἐδίδαξε αὐτό τό ἔργο τῆς προσευχῆς τοῦ νοῦ ὄχι μόνο στοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀλλά ἀρχίζοντας ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε κηρύττοντας αὐτό τό ἅγιο ἔργο καὶ στοὺς ἐγγάμους ζηλωτές, γιά νά τό γνωρίσουν μέχρι καὶ τὴν Ρουμανικὴ χώρα. Μετὰ καὶ ὁ φωτισμένος Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεσσαλονίκης δέν προτρέπει μόνο σέ διάφορα σημεῖα τῶν λόγων τοῦ ὅλους τοὺς χριστιανούς νά προσεύχωνται καρδιακῶς, ἀλλά ἀκόμη καὶ λόγο ὀλόκληρο στέλνει στοὺς φιλοσόφους Ἰωάννη καὶ Θεόδωρο, πού ζοῦσαν στὸν κόσμος, στοὺς ὁποῖους ἀποκαλύπτει τά μυ-

στήρια τῆς ἁγίας προσευχῆς (ἐκείνης τοῦ νοῦ) καί τῆς ἐγρηγόρσεως. (Ἅγιος Νικόδημος Ἁγιορείτης, Συμβουλευτικόν Ἐγχειρίδιον). Πάλι ὁ θεῖος πατήρ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, δείχνοντας πῶς μέ τήν συχνή ἐπίκλησι τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ γεννᾶται στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ἡ πρός αὐτόν ἀγάπη, λέγει: «Ἐκεῖνοι, πού ἐρωτεύονται πάρα πολύ μέ κάτι, συνηθίζουν νά τοῦ μνημονεύουν μέ γλυκύτητα ἀκόμη καί τό ὄνομα» (Λόγος εἰς τό ἅγιο Βάπτισμα).

Αὐτό τό ἔργο τό ἐπαληθεύει καί ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος, λέγοντας: «Ὅποιος ἀρχίσει τήν μνημόνευσι τοῦ Θεοῦ μέ τό νοῦ του, πού ἀγαπᾷ τόν Θεό, ἀμέσως ἡ ψυχή του ἀναθλύζει ἄφθονα δάκρυα, ἐπειδῆ ἡ ἀγάπη ἔχει συνήθεια νά χύνη δάκρυα ἀπό τήν ἀνάμνησι τῶν ἀγαπημένων».

Ὅσον ἀφορᾷ τήν ἐγκράτεια στά φαγητά καί τήν ἐπίδοσι στή νηστεία αὐτά εἶναι πολύ ἀπαραίτητα γιά τήν ἐνασχόλησι μέ τήν νοερά προσευχή. Ἀλλά ὄχι μιά νηστεία ἢ μιά ἐγκράτεια στόν ὕπνο καί στά φαγητά ὑπέρμετρη, ἐπειδῆ ἔτσι ἡ νηστεία δημιουργεῖ ζημία ἀντί ὠφέλεια. Περί αὐτοῦ ὁ Μέγας Βασίλειος μάς διδάσκει λέγοντας: «Πάλι τό μέτρο τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως νά εἶναι ἀνάλογο μέ τό μέτρο τῆς σωματικῆς δυνάμεως τοῦ καθενός ἀπό μᾶς». Καί ὁ θεῖος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, δείχνοντάς μας τό ἴδιο ἔργο, – δηλαδή νά χρησιμοποιοῦμε στή νηστεία καί τήν σωματική ἀσκησι τήν βασιλική ὁδó – λέγει: «Δώσε στό σῶμα σου κατά τήν δύναμι σου καί ὀλόκληρη τήν θέλησί σου κατεύθυνέ την πρός τήν ἐργασία τοῦ νοῦ». Δηλαδή ἐμεῖς πρέπει νά ἔχουμε ἓνα σῶμα ὑγιές καί ὄχι ἀδύναμο ὑπέρ τό μέτρο, ἐπειδῆ ἡ ἐργασία τοῦ νοῦ ζητᾷ καί ἓνα σθένος σωματικό. Ἐπομένως ὑποχρέωσί μας εἶναι νά ἀποφύγουμε ὅπωςδήποτε τήν χωρίς μέτρο νηστεία καί τήν σωματική ἀσκησι.

Ἄλλά ἄς ποῦμε λίγα γιά τίς θερμάνσεις πού ἔρχονται κατά τόν καιρό τῆς ἁγίας αὐτῆς προσευχῆς, γιά νά γνωρίζουμε ποιές εἶναι ἀπό τήν φύσι μας, ποιές ἀπό τούς δαίμονες καί ποιές ἀπό τήν Χάρι καί τήν δωρεά τοῦ Θεοῦ. Καί ἄς ἀρχίσουμε μέ τήν περιγραφή αὐτῶν τῶν θερμάνσεων κατά τήν μαρτυρία τοῦ θείου πατρὸς Καλλίστου, Πατριάρχου Κων/πόλεως, πού σχετικά μ' αὐτό λέγει: «Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἔρχεται μιά θερμότης ἀπό τά νεφρά, πού μᾶς περιζώνει καί πού ἐμφανίζεται σάν μιά ἐξαπάτησι. Ὅμως αὐτή δέν εἶναι ἐξαπάτησι, ἀλλά μιά ἐργασία φυσική γεννημένη ἀπό τήν ἐργασία τῆς θελήσεως. Ἀλλά, ἂν κάποιος νομίση ὅτι αὐτή ἡ θερμότης εἶναι ἀπό τήν χάρι, τότε ἀληθινά ἀπατάται. Ὅμως ὅποιαδήποτε κι ἂν εἶναι αὐτή ἡ θερμότης ὁ ἐργάτης τῆς προσευχῆς δέν πρέπει νά τήν γνωρίζῃ ἀλλά νά τήν ἀποπέμψῃ. Μετά ἔρχεται μιά ἄλλη θερμότης ἀπό τήν καρδιά καί ἂν ὁ νοῦς τήν δεχθῇ καταλήγει στόν λογισμό τῆς πορνείας. Τότε αὐτή χωρίς ἀμφιβολία εἶναι μιά ἐξαπάτησι. Ἄλλά ἂν ὅλο τό σῶμα θερμαίνεται ἀπό τήν καρδιά, ἐνῶ ὁ νοῦς

είναι καθαρός και χωρίς πάθη και μοιάζει σαν να κόλλησε στο βάθος της καρδιάς, τότε αυτό είναι αληθινά μία ενέργεια της χάριτος και όχι μία εξαπάτηση. Γνωρίζοντας αυτά έμεις είναι καλό να συνηθίσουμε απ' την αρχή τό νου, ώστε στον καιρό της προσευχής να μένη στό ψηλότερο μέρος της καρδιάς και να παρατηρή στό βάθος της· αλλά να μή είναι στό μέσον, από την μία μεριά ή στό κάτω μέρος της καρδιάς. Αίτια γιά την όποία πρέπει να κάνουμε έτσι είναι ή έξήξ: όταν ό νους μένη στό έπάνω μέρος της καρδιάς και εργάζεται την προσευχή στό έσωτερικό του, τότε είναι σαν βασιλιάς, πού κάθεται σέ ύψωμα και παρατηρεί έντελώς ελεύθερος υπεράνω όλων των κακών λογισμών, τούς όποιους συντρίβει και εξαφανίζει μέ τό όνομα του Ίησου Χριστού, σαν άλλα βρέφη της Βαβυλώνας. Συγχρόνως, όντας τόσο απομακρυσμένος από την γαστέρα, σέ όποιαδήποτε περίπτωση μπορεί να ξεφύγει από την δουλεία των παθών της έπιθυμίας, πού εύρίσκεται στην φύσι μας από την πτώσι του Άδάμ.

Περί των διαφορών των θερμάνσεων διδάσκουν και οι μεγάλοι άσκητές και εργάτες της προσευχής του Ίησου από την Ρωσία. Ο έπίσκοπος Θεοφάνης ό Ξαβωρίτης, έπίσκοπος του Ταμπώθ, ό Ίγνάτιος Μπραντσεανινώθ καθώς και ό μεγάλος ήγούμενος Βασίλειος Μολυτοβεάν από την Ροϊανα Marulii Ίδου τί λέγει ό έπίσκοπος Θεοφάνης γιά τις θερμάνσεις κατά τον καιρό της προσευχής: «Η αληθινή θέρμανσι είναι ένα δώρο του Θεού. Άλλά υπάρχει και μία άλλη θέρμανσι φυσική, και αυτή είναι καρπός των προσπαθειών και των προσωπικών μας καταστάσεων. Αútές απέχουν μεταξύ τους όσο ό ούρανός από την γη». Έπειτα συνεχίζει λέγοντας: «Ο πρώτος καρπός της θεϊκής θερμάνσεως είναι ή συγκέντρωσι των λογισμών και ή σφοδρότάτη έπιθυμία τους γιά τον Θεό». Πάλι, όταν ερωτήθηκε από κάποιον αν ή φυσική αυτή θερμότης είναι πνευματική, ό όσιος έπίσκοπος απήντησε: «Δέν είναι πνευματική ούτε ούράνια, αλλά είναι μία συνηθισμένη θέρμανσι του αίματός μας· αλλά, επειδή κρατά την προσοχή στην καρδιά και έτσι βοηθά στην ανάπτυξι των πνευματικών κινήσεων, όνομάζεται και πνευματική. Όμως μόνο στην περίπτωση, πού δέν συνοδεύεται από καμμία ήδονική έπιθυμία, άκόμη και έλαφρά, αλλά κρατά τό σώμα και την ψυχή σέ μία κατάστασι έγρηγόρσεως... Όταν όμως ή θέρμανσι πού συνοδεύει την προσευχή του Ίησου δέν συνοδεύεται από πνευματικές αισθήσεις, δέν πρέπει να όνομάζεται πνευματική αλλά απλή θέρμανσι του αίματος. Όποιος όνομάζει αυτή την θέρμανσι πνευματική χωρίς να δη σ' αυτή πνευματικές αισθήσεις, αυτός πέφτει μόνος του σ' ένα σφάλμα. Άλλά όποιος θά την όνομάση «έκ της χάριτος» εκείνος είναι άδικος. Υπάρχουν και άλλες κινήσεις στό σώμα, πού όδηγούν στην προσευχή, αλλά αυτές δέν είναι οι ίδιες σέ όλους. Πάνω σ' αυτές δέν είναι ανάγκη να ξαναστα-

ματήσουμε».

Καί ὁ ἐπίσκοπος Ἰγνάτιος Μπραντσεανινώβ σχετικά μ' αὐτά λέγει περίπου τὰ ἴδια μέ τόν ἐπίσκοπο Θεοφάνη καί συγκεκριμένα: «Ἡ θερμάνσι, πού προέρχεται ἀπό τήν ἐντεταμένη ὑλική θέλησι, εἶναι τό ἴδιο καί αὐτή ὑλική. Αὐτή εἶναι μιά θερμότης φυσική τοῦ αἵματος στήν περιοχὴ τῆς «πεπτωκίας φύσεως»».

Καί ὁ ἠγούμενος Βασίλειος ἀπό τήν Ροϊανα Marului σχετικά μ' αὐτές τίς θερμάνσεις λέγει τὰ ἀκόλουθα: «Ἐρχεται καί μιά ἄλλη θερμότης ἀπό τήν καρδιά καί ἂν ὁ νοῦς κατ' αὐτό τόν καιρὸ κατέρχεται στόν λογισμό τῆς πορνείας, αὐτή εἶναι μιά ἀληθινή πλάνη. Ἐνῶ, ὅταν ὅλο τό σῶμα θερμαίνεται ἀπό τήν καρδιά καί ὁ νοῦς μένει καθαρὸς καί χωρὶς πάθος καί σάν δεμένος ἀπό τό ἐσωτερικὸ βάθος τῆς καρδιάς, τότε αὐτὸ χωρὶς ἀμφιβολία εἶναι ἓνα ἔργο τῆς χάριτος καί ὄχι τῆς πλάνης. Μερικὲς φορές σ' ἐκεῖνους, πού δοκιμάζουν μιά τέτοια κατάστασι ἐμφανίζεται ἰδρώτας ἀπό τήν ἄφθονη θερμότητα, πού ὑπάρχει στό σῶμα καί τότε ξεκινᾷ ἀπό τήν καρδιά μιά ἁγία ἐργασία, πού ἀνυψώνει σάν ἓνα κάποιο φύλλο ἀπό τήν καρδιά, τό ὅποιο κινεῖ τόν νοῦ στὰ ἐσωτερικά – σάν νά ὑπάρχη καλυμμένα ἀπὸ ἐκείνη τῆ θεία ἐργασία – γιὰ νά φωνάζη συχνά: «Ἰησοῦ μου, Ἰησοῦ μου». Ἔτσι ὥστε, ὅταν ἀνοίγη ἡ καρδιά, μόνο τόσο φωνάζει ὁ νοῦς: «Ἰησοῦ μου» καί δέν μπορεῖ νά ἀπαγγεῖλι ὅλη τήν προσευχή, δηλαδή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, γιέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με» ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι ἡ καρδιά ἀνοίγει συχνά. Καί ἐκεῖνοι, πού λέγουν ὅτι μέσα σέ μιά τέτοια ἐπεξεργασία ἐκτελοῦν ὀλόκληρη τήν προσευχή, ἐξαπατοῦνται, ἐπειδὴ ὁ νοῦς πού θά προσκολληθῆ ὅπως ἐλέχθη στήν πνευματικὴ ἐργασία εἰσερχόμενος στὰ ἐσώτερα τῆς καρδιάς δέν μπορεῖ νά φωνάζη τίποτε περισσότερο ἀπὸ τό «Ἰησοῦ μου». Τότε πραγματικά ἀπὸ αὐτὴ τήν ἁγία ἐργασία τῆς προσευχῆς γεννᾶται στήν καρδιά ἓνα δέος γεμᾶτο ἀπὸ εὐλάβεια καί κατέρχεται στήν ψυχὴ μιά μεγάλη παρηγοριά ἀπὸ τήν ἁγία ἐργασία. Καί τότε ἡ καρδιά ἀναπηδᾷ καί πηγάζουν ἀπ' αὐτὴ δάκρυα γεμᾶτα γλυκύτητα, πού τρέχουν γλυκὰ ἀπὸ τὰ μάτια μέ μιά θλιψι γεμάτη ἀπὸ χαρά. Καί ἡ καρδιά τότε κοχλάζει ἀπὸ τό ἀγιώτατο ἔργο καί τό σῶμα ὀλόκληρο εἶναι ἀναμμένο καί ὁ νοῦς μέσα ἀπὸ ἓνα ὄσιο δέος φωνάζει: «Κύριε ἐλέησον». Καί καθὼς τό λάδι μέσα σ' ἓνα δοχεῖο γεμᾶτο, ζεσταμένο σέ δυνατὴ φωτιά, χύνεται ἀπὸ τὰ χεῖλη κοχλάζοντας, ἔτσι συμβαίνει καί στήν καρδιά, ὅταν αὐτὴ ζεσταθῆ ἀπὸ τήν πνευματικὴ ἐργασία, χύνει θερμότητα καί πάνω στό σῶμα καί τό κάνει νά ἀνάβη καί τότε, ὅποιος ζῆ τέτοια βιώματα, αἰσθάνεται πὼς ὅλα τὰ σωθικά του εἶναι ἔτοιμα νά βγοῦν ἀπ' αὐτόν.

Συμβαίνουν καί ἄλλα θαυμαστά μυστήρια σ' ἐκεῖνον πού ἔχει μιά ἄσκησι σάν αὐτὴ πού προελέχθη. Μερικὲς φορές δημιουργεῖται ἓνα φῶς, μέ τῆ βοήθεια τοῦ ὁποίου βλέπει στό

έσωτερικό του μιά λάμψη, πού τόν φωτίζει σάν ήλιος καί ή όποία πηγάζει από τήν καρδιά. Συμβαίνουν στήν καρδιά κατ' αὐτήν τή στιγμή καί άλλα μυστήρια, ὅμως δέν μπορῶ νά τά περιγράψω. Ὁ νοῦς βλέπει ὅλη τήν κτίσι καί κατατρομαγμένος από ἐκπληξι τῶν ἁγιασμένων ἔργων καί από τήν ἐνόρασι τῶν θεῶν μυστηρίων, ἀνυψώνει δοξολογίες ἀπό τό βάθος τῆς καρδιάς πού δέν μπορῶ νά περιγράψω μέ λέξεις. Ὁ ἄνθρωπος τότε θεώνεται ὀλοκληρωτικά ἀπ' αὐτή τή θεϊκή κίνηση ἐκτός ἀπ' ὅ,τι εἶναι ὑλικό καί αἰσθητό, καί φαίνεται σά νά εἶναι γεμάτος ἀπό μιά ἀσυγκράτητη χαρά, παρομοία μέ ἐκείνη τοῦ μεθυσμένου. Καί μετά ἀπό αὐτό, τό μυαλό ἀρπάζεται σέ μιά θεϊκή θεωρία καί βλέπει μυστήρια φρικτά, περί τῶν ὁποίων δέν μπορῶ νά μιλήσω μέ λεπτομέρεις. Βλέπει ὁ νοῦς θεϊκές ὁράσεις, βλέπει τήν εὐφροσύνη τῶν δικαίων καί τίς παραδείσιες ὁμορφιές. Ὅμως πάνω καί ἀπό τό νοῦ βλέπει στόν οὐρανό φρικτά καί ὑπερδεδοξασμένα μυστήρια, καί ὅσον ἀνυψώνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπό τά δολώματα τῶν διαβόλων, τόσο βλέπει περισσότερο αὐτά πού τοῦ δίδει ὁ Θεός, στόν ὁποῖο πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

Ὑπογραμμίζοντας ἐδῶ αὐτά τά μυστήρια τά ὁποῖα ἀποκαλύπτει ὁ Θεός σ' αὐτούς πού τόν ἀγαποῦν καί τόν παρακαλοῦν ἀπό τό βάθος τῆς καρδιάς τους, σκέφθηκα: ἄραγε πόσοι νόες καί καρδιές ἀπό τό ἀνθρώπινο γένος ἔχουν ἀξιωθῆ αὐτῶν τῶν ἀποκαλύψεων ἀπό τόν Θεό στό πέρασμα τῶν αἰῶνων; Ἄραγε ὑπάρχουν σήμερα στή γῆ τέτοιοι προσευχόμενοι; Αὐτά τά μυστήρια μόνο ὁ Πανάγαθος γνωρίζει.

(Συνεχίζεται)

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ*

Ἡ φωτιστική καί θεουργική Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος πού ἐνοικεῖ πλουσίως εἰς τήν Μίαν Ἁγίαν Ὁρθόδοξον Καθολικήν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν μας, τήν κοινήν μητέρα καί τροφόν μας, ὄχι μόνον γεννᾷ εἰς διαφόρους ἐποχάς ἀνθρώπους θεωμένους καί θεοσόφους, οἱ ὅποιοι ὡς πηγαί ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωήν αἰώνιον ἀρδεύουν τάς ψυχάς τῶν πιστευόντων, ἀλλά καί δίδει εἰς ἕτερα ζῶντα μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ τόν πόθον καί τήν ικανότητα νά ἐντυφοῦν εἰς τούς βίους καί τά ἔργα τῶν ἁγίων τούτων, νά μελετοῦν, ἐρμηνεύουν καί δημοσιεύουν αὐτά πρὸς ὠφέλειαν πολλῶν.

Εἶναι καί αὕτη μία ἀπό τάς φιλανθρώπους ἐνεργείας τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος, διὰ τῶν ὁποίων φωτίζει, ἀγιάζει καί παρακαλεῖ τά μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τήν γενεάν μας ἐπεφυλάχθη ἡ εὐλογία τῆς στροφῆς πρὸς τήν Πατερικήν διδασκαλίαν καί τόν Πατερικόν τρόπον ζωῆς, κυρίως ὡς βιοῦται εἰς τήν ἀσκητικήν Παράδοσιν.

Μετά πολλὰς ἀναζητήσεις εἰς «πνευματικότητας»

* Ἀπό τόν πρόλογον πού ἔγραψεν ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς μας διὰ τήν ἔκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου ὑπό τοῦ αἰδεσμοῦ Πρεσβυτέρου Βασιλείου Βολουδάκη.

ξένας πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Πατερικὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀποτυχίαν των νὰ δώσουν ἀληθῆ καὶ γνησίαν τροφήν εἰς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, κατανοεῖται σήμερον ἀπὸ πολλὰς ψυχὰς ὅτι ἡ λύσις εἰς τὸ ἀδιέξοδον τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὀρθῶς καὶ μοναδικῶς ἐβίωσεν αὐτὸ ἡ Ὁρθοδοξία διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Μέγας στῦλος καὶ μέγα φῶς τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ὁ Ἁγιορείτης Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ μαθητὴς του ὁ ἐπίσης Ἁγιορείτης Ἅγιος Φιλόθεος Κόκκινος, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, λέγει χαρακτηριστικῶς τὰ ἐξῆς «ὅτι ἡ μεγάλη καὶ θεουργὸς τοῦ Παναγίου Πνεύματος Χάρις, ὅπου ἐνοίκησεν εἰς αὐτόν, ὅλας μὲν τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς του ἐτελείωσε καὶ τὰς ἐθέωσε κοινῶς, καὶ κατὰ πάσας τὸν ἀνέδειξε θεῖον κατὰ ἀλήθειαν, καὶ ἐξαίσιον ἄνθρωπον, παρὰ κανέναν ἄλλον εἰς τὰς ἡμέρας του, πλὴν κατ' ἐξαιρέτον αὐτὴ οἰκειοποιήθη τὸ διανοητικόν του μέρος, καὶ μέ τὴν δύναμιν αὐτὴν ἠνώθη περισσότερον· ἢ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα· ἐπειδὴ τὸν εὐρήκεν ὄλον νοῦν ἀληθῶς, καὶ πολὺ διαφορετικόν ἀπὸ κάθε νοῦν τοῦ νῦν καιροῦ, ὡσάν ὅπου αὐτὴ εἶναι νοῦς, ἀρμοδίως ἐγινε τὸ ἕν μέ τὸν ἰδικόν του νοῦν, καὶ ὅλως διόλου μέ αὐτόν ἐπροσκολλήθη, καὶ τὸν ἐκατάστησε θαυμαστῶς θεοειδῆ καθρέπτην ἑδικόν της καὶ ἐσφράγισμα.

Ὅθεν καὶ φωτιζόμενος ἀπὸ αὐτὴν, ἐμάνθανε τούς λόγους τῶν νοερῶν τε καὶ νοητῶν, ὄχι ἐξ ἀκοῆς καὶ μέ διδασκαλικὴν καὶ τεχνικὴν παράδοσιν, καθὼς τὰ παραλαμβάνομεν ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ κατὰ θεῖον καὶ ὑψηλὸν τρόπον, τοῦτ' ἔστι φωτιζόμενος, καθὼς εἶπα, καὶ ἐμπνεόμενος ἄνωθεν, καθὼς οἱ ἐν οὐρανοῖς ἄγγελοι, καὶ οἱ σελτοὶ προφήται καὶ θεολόγοι· καὶ ἡ Χάρις ἐκείνη λοιπὸν ἡ μεγάλη ἦτον, ὅπου καὶ ἐλάλει καὶ ἐνήργει διὰ μέσου ἐκείνου ὑπερφυῶς καὶ παραδόξως πρὸς ἡμᾶς τούς γηίνους καὶ ταπεινούς, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· διὰ τὰ ὁποῖα πάντως, καὶ θεολόγον, καὶ χρυσολόγον, καὶ θαῦμα τῆς Οἰκουμένης, καὶ ἄν-

θρωπον ὑπέρ φύσιν, καί τά τοιαῦτα, οἱ νοῦν ἔχοντες πρεπόντως ἐκείνον ὠνόμαζον».

Ἦδη ἀπό τούς συγχρόνους του κατενόθη, παρά τήν ἀντίδρασιν τῶν ἀνθρωποκεντρικῶν φιλοσόφων, ὅτι ὁ θεῖος Παλαμᾶς εἶναι ἰσοστάσιος τῶν μεγάλων θεολόγων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, καί τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου. Δι' αὐτό καί ἐτιμήθη ἐνωρί-
τατα ὡς ἅγιος καί ἀπλανῆς διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησί-
ας.

Ἡ Θεολογία τῆς Ἁγίας μας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησί-
ας, ὡς τήν διετύπωσεν ὁ Ἅγιος Γρηγόριος τόν 14ον αἰῶνα, ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν καί διὰ τόν ἄνθρω-
πον τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Εἶναι πολύ βασικόν διὰ τόν
κουρασμένον καί περιπλανώμενον σύγχρονον ἄνθρω-
πον νά μή ἀγνοῇ ὅτι μέσα εἰς τήν Ἐκκλησίαν ἡμπορεῖ
νά γνωρίσῃ τόν Θεόν ὄχι διανοητικῶς ἢ συναισθημα-
τικῶς ἀλλά μέ ἁγιοπνευματικὴν ἐμπειρίαν, δύναται νά
μετάσχη εἰς τό φῶς, τήν ζωήν καί τήν δόξαν τῆς
Ἁγίας Τριάδος.

Καί τοῦτο εἶναι δυνατόν, διότι κατά τήν Ὁρθόδο-
ξον Πατερικὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου,
ὑπάρχει διάκρισις θείας οὐσίας καί θείων ἀκτίστων
ἐνεργειῶν.

Ὁ ἄνθρωπος κοινωνεῖ-ἐνοῦται μέ τόν Θεόν διὰ τῶν
ἀκτίστων θείων ἐνεργειῶν, ἐνῶ ἡ θεία οὐσία εἶναι
ἀκοινωνητος. Διὰ τῶν ποικίλων ἐπίσης θείων ἐνερ-
γειῶν ὁ Θεός εἰσέρχεται εἰς τόν κόσμον Του, συντηρεῖ
καί συνέχει αὐτόν. Ὁ κόσμος ἡμπορεῖ νά μή ἀπελπί-
ζεται, διότι μέσα εἰς τό σκότος φθάνουν αἱ ἀκτῖνες τῆς
ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός δέν εἶναι ἀπών· εἶναι πα-
ρών. Ἀπό ἡμᾶς ἐξαρτᾶται νά τόν ζητήσωμεν, νά τόν
ἴδωμεν, νά τόν ἀντιληφθῶμεν, νά γνωρίσωμεν τὰς φι-
λανθρώπου ἐνεργείας του εἰς τόν κόσμον καί τήν
ἱστορίαν.

Ἡ κατά τοῦ δυτικοῦ αἰρετικοῦ Βαρλαάμ ἐπιμονή
τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ὀφείλεται εἰς τήν βαθυτάτην του
πεποιθησιν ὅτι ἡ πεπλανημένη περί Θεοῦ δυτικὴ δι-
δασκαλία ἔχει ἀνθρωπολογικὰς καί κοσμολογικὰς

συνεπείας, καθόσον ούσιαστικῶς ἀφήνει τόν ἄνθρωπον καί τόν κόσμον ἀμέτοχον τῆς θείας ζωῆς καί χάριτος.

Ἐάν ἡ Θεία Χάρις εἶναι κτιστή, ὅπως λέγουν οἱ Δυτικοί, τό Εὐαγγέλιον παύει νά εἶναι εὐ-αγγέλιον, δηλ. τό καλόν ἄγγελμα τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεόν καί τῆς ζωοποίησεως τοῦ νεκροῦ ἀνθρώπου, καί ἐκπίπτει εἰς μίαν βιοθεωρίαν καί ἠθικήν. Ἡ Ἐκκλησία ἐπίσης, ἀπό κοινωνία τῆς Χάριτος, ἐκπίπτει εἰς θρησκευτικόν ἴδρυμα πού διέπεται ἀπό νομικόν πνεῦμα.

Αὐτοῦ τοῦ εἴδους ὁ Χριστιανισμός ἴσως εἶναι κοινωνικῶς καί ἐθνικῶς «χρήσιμος», ἀλλά δέν ἀναπαύει τελικῶς τόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἶναι φυσικόν νά ἀναζητῆ ἄλλας λύσεις πού ἐπιτείνουν τό ἀδιέξοδόν του. Ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων πορεία τοῦ δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ δικαιώνει πλήρως τόν Ἅγιον Παλαμᾶν.

Μᾶς ὑποδεικνύει ἐπίσης ὁ ἅγιος Γρηγόριος τόν ὀρθόν τρόπον τῆς ἡσυχαστικῆς-μυστικῆς ζωῆς. Ὡς γνωστόν πολλοί σήμερον καί ἰδίως νέοι, ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τόν τεχνικόν πολιτισμόν ἀλλά καί διά νά ἱκανοποιήσουν βαθεῖαν ψυχικήν τους ἀνάγκην, καταφεύγουν εἰς μυστικιστικάς καί ἠθικοασκητικάς θρησκείας καί φιλοσοφίας ἀνατολικῆς προελεύσεως (γιόγκα, ἀποκρυφισμός κ.λ.π.). Μᾶς λέγουν ὅτι βλέπουν κάποιο φῶς. Ἀλλά τό φῶς αὐτό, ὅπως διαπιστοῦται, ἐάν δέν εἶναι δαιμονικόν (πρᾶγμα πολύ σύνηθες εἰς τούς μή ὀρθῶς ἀσκουμένους) εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας καί δι' αὐτό τελικῶς δέν φέρει τόν ἄνθρωπον εἰς κοινωνίαν μέ τό Ἄκτιστον Φῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐτσι ὁ ἄνθρωπος ὑφίσταται κάποιαν ἠθικήν μεταβολήν καί χαλάρωσιν τῆς νευρικῆς ἐντάσεως, ἀλλά δέν ἐξέρχεται ἀποφασιστικῶς ἀπό τό κλειστόν κύκλωμα τῆς ἐγωκεντρικῆς ζωῆς διά νά συναντήσῃ τόν Θεόν. Ὅχι μόνον δέν ἀνοίγεται τελικῶς εἰς τόν Θεόν, ἀλλά καί κλείνεται περισσότερον εἰς τόν ἑαυτόν του, ἔχων τήν ψευδοανάπαυσιν μιᾶς ἠθικιστικῆς ἐσωστρεφείας καί αὐταρκειας. Δέν ἀναπαύεται δηλαδή εἰς τόν Θεόν, ἀλλά εἰς τήν ἰδικήν του προσπάθειαν καί ἀσκητι-

κήν. Ἐτσι τό ἀσθενές φῶς πού βλέπει διά τῶν μεθόδων αὐτῶν τόν ἐμποδίζει ἀπό τό νά ἴδῃ καί νά ἐνωθῇ μέ τό ἄκτιστον καί αἰώνιον Φῶς τῆς Θεότητος.

Ἀντιθέτως ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἐκ τῆς προσωπικῆς του πείρας καί τῆς δεδοκίμασμένης διδασκαλίας τῶν θεοπτῶν ἁγίων Πατέρων, μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τήν ὀρθήν πνευματικὴν μέθοδον πού ἀπαιτεῖται διά νά ἀφήσωμεν κάθε «φῶς» προκειμένου νά εἰσδύσωμεν εἰς τό ὑπέρολαμπρον φῶς τοῦ Θεοῦ, καί νά γίνωμεν ὅλοι φῶς, ὡς συνέβη μέ αὐτόν τόν ἴδιον. Ἡ Ὁρθόδοξος δηλαδή ἐσωτερικὴ καί μυστικὴ ἐργασία καί μέθοδος τοῦ Ἡσυχαστοῦ ἁγίου ὀδηγεῖ ὅσους τήν ἀκολουθοῦν εἰς αὐτόν τόν Θεόν καί ὄχι εἰς φαντάσματα τοῦ Θεοῦ ἢ εἰς τὰς ιδέας περὶ Θεοῦ.

Αἰσθανόμεθα τόν Ἅγιον Γρηγόριον μαζί μέ τήν Ἐκκλησίαν μας ὡς κανόνα Ὁρθοδόξου Θεολογίας καί ζωῆς χριστιανικῆς. Καί δι' αὐτό ὄχι χωρὶς πόνον ψυχῆς καί φρίκην ἐδιαβάσαμε τόν ἄστοχον λόγον ὅτι «καί ὁ Παλαμᾶς ἐν τινι μέτρῳ ἀπό τήν αὐτὴν παρεσύρθη σύγχυσιν (ὡς ὁ Βαρλαάμ) κατὰ διεύθυνσιν ἀντίθετον...**».

Θαυμάζοντες τόν ἅγιον Γρηγόριον καί θεωροῦντες αὐτόν «φωστῆρα Ὁρθοδοξίας, Ἐκκλησίας στήριγμα καί διδάσκαλον, κήρυκα τῆς Χάριτος» (ἐκ τοῦ Ἀπολυτικίου τοῦ Ἁγίου) εἶναι φυσικόν νά χαίρωμεν διά κάθε προσπάθειαν ἢ ὁποῖα ἀποβλέπει εἰς τό νά γνωρισθῇ καί νά τιμᾶται εὐρύτερον ὁ ἅγιος ἀπὸ τό εὐσεβές πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας...

Ὡς Ὁρθόδοξοι καί Ἁγιορεῖται μοναχοί σκιρτῶμεν ἀπὸ πνευματικὴν χαρὰν προσεγγίζοντες τόν Ἁγιορεῖτην Ἅγιον Γρηγόριον, ὁσάκις μάλιστα μελετῶμεν τὸν βίον του ὡς συνέγραψεν αὐτόν ὁ μαθητὴς του Ἁγιορεῖτης ἐπίσης Ἅγιος Φιλόθεος ὁ Κόκκινος. Τώρα ἡ χαρὰ μας θά εἶναι πληρεστέρα, διότι θά δυνάμεθα νά ψάλλωμεν τήν ὥραιαν ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου πού συνέταξεν ἐπίσης ὁ Ἅγιος Φιλόθεος. Τί ὠραιότερον

** Π. Τρεμπέλα, Μυστικισμός – Ἀποφατισμός, Καταφατικὴ Θεολογία, τ. Β' Ἀθήναι 1957, σελίς 37.

ἁγίου ἐγκωμιάζοντος ἅγιον! . . .

Εὐλογητός δέ ὁ Εὐσπλαχνικώτατος Τριαδικός Κύριος καί Θεός μας διά τό μέγα δῶρον του πρὸς ἡμᾶς, τόν θεῖον καί θαυματουργόν Γρηγόριον τόν Παλαμᾶν, τόν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, τόν Θεολόγον τῆς Χάριτος, τῆς Θεώσεως καί τοῦ Φωτός.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἐρχμ. Πετρωνίου Τανάσε (ἐκ Ρουμανίας)

Τόπος διαλεκτός, τό Περιδόλι τῆς Παναγίας, θαυμαστός μάρτυρας καί συνεχιστής τοῦ λαμπροῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Ἅθως εἶναι τό πανάκριδο θησαυροφυλάκιο τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ δύναμη, ἡ δόξα καί τό καύχημά της.

Μετά τοὺς Ἁγίους Τόπους, ὁ Ἅθως εἶναι τό ἀγιώτατον ὄρος, «ὄρος στό ὁποῖο θέλησε ὁ Θεός νά κατοικήσῃ», τό ὁποῖο, μαζί μέ τό Θαδῶρ καί τό Σινᾶ ἀποτελοῦν Τριάδα ὁρέων τῆς θεϊκῆς ἀποκαλύψεως.

Ἄν στό Σινᾶ, στό μέσο τῆς ἐρήμου ὁ Θεός Πατέρας φανερώθηκε μέ βροντές καί ἀστραπές γιά νά δώσῃ στόν ἐκλεκτό λαό τό νόμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἄν στό Θαδῶρ, ἀνάμεσα στά καταπράσινα λειβάδια τῆς Γαλιλαίας, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ φανερώθηκε μέ ὅλη τή δόξα Του, ἔπειτα στόν Ἅθω, ὄρος ἐν μέσῳ θαλάσσης, εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας, πάντοτε χειμαζομένης ὑπό τῶν «κυμάτων» καί οὐδέποτε καταποντιζομένης, – τό Ἅγιο Πνεῦμα, μυστικά καί ταπεινά μέ τίς ἀγιάζουσες ἐνεργειές του μεταβιδύζεται καί φωτίζει τίς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις καί ἀποκαλύπτεται στίς ὥραίες καί πνευματικοποιημένες ὄψεις τῶν μοναχῶν. Τριάδα ὁρέων ἀγιασμένων: Τό Σινᾶ – Παλαιά Νομοθεσία, τό Θαδῶρ – ἡ Νέα Νομοθεσία καί ὁ Ἅθως – ἀρρωθῶνας τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Δέν ὠρίστηκε περιπτωσιακά στόν Ἅθω ἡ τελευταία δογματική διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ διδασκαλία τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν καί δέν ἀναπτύχθηκε τυχαία ἐδῶ ἡ Φιλοκαλία τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς.

Εἶναι φυσικό ἐπομένως ὅλοι οἱ Χριστιανοί καί ἰδιαιτέρα οἱ μοναχοί νά ἐπιθυμοῦν νά δοῦν τό Ὅρος τῶν Μοναχικῶν ἐπιθυμιῶν. «Νά δῆς τή Νεάπολη καί μετά νά πεθάνῃς», ἔλεγαν οἱ Ἴταλοι· «νά μή πεθάνω προτοῦ δῶ τόν Ἅθω» εὐχονται οἱ ὀρθόδοξοι μοναχοί, ὅπως κι' ἐγώ τό εὐχήθηκα καί ὁ Ἅγιος Θεός μέ ἀξίωσε αὐτῆς τῆς εὐλογίας.

Παλαιότερα, διάβαζα μέ σφιγμένη τήν καρδιά μερικά δυτικά

περιοδικά για την παρακμή και κρίση που περνάει ο Ὁρθόδοξος μοναχισμός και κυρίως ὁ Ἀθωνικός. Ἔρχομαι τώρα νά διαπιστώσω προσωπικά πῶς ἔχουν τά πράγματα και νά καταλάβω ὅτι ὁ Ἄθως διέρχεται μιὰ βαθειὰ ἀλλαγὴ.

Οἱ εἰδικές συνθήκες τίς ὁποῖες ἀπολαμβάνει τό Ἅγιον Ὄρος ἔχουν ἐπιτρέψει τήν αὔξηση και συνύπαρξη ἐδῶ ὄλων τῶν τύπων τῆς μοναχικῆς ζωῆς: κοινοδιακῆς, ἰδιορρυθμοῦ και ἡσυχαστικῆς, ἔχοντας τήν δυνατότητα ὁ καθένας νά σωθῆ μέ τόν πῖο ταιριαστό τρόπο στήν ἐσωτερική του ἀναζήτηση.

Ὁ προσκυνητής πού περνάει σήμερα τά μονοπάτια τοῦ Ἄθω δέν μπορεί νά μή παρατηρήσει κάτι τό ξεχωριστό. Οἱ ἰδιορρυθμίες μονές ὑποφέρουν ἀπό λειψανδρία, πράγμα τό ὁποῖο καθιστᾶ δύσκολη τήν ὅλη ζωὴ τῆς μονῆς. «Δέν ἔρχονται νέοι στό μοναστήρι» σοῦ λέγουν στενοχωρημένοι οἱ γέροντες πατέρες ἀπ' αὐτές τίς μονές, ρωτώντας σε προτρεπτικά μήπως θέλεις νά μείνεις σ' αὐτούς. Ἐντίθετα οἱ κοινοδιακές μονές βρίσκονται σέ πλήρη ἄνθηση. Χρόνο μέ τό χρόνο αὐξάνεται ὁ ἀριθμός τῶν διαβιούντων· μερικές μονές ἄρχισαν νά προσβλέπουν στίς ἰδιορρυθμίες μονές, οἱ ὁποῖες ἔτσι μετασηματίζονται σέ κοινόβια. Κατ' αὐτό τόν τρόπο πολλές ἀλλαγές ἔλαβαν χώρα τά τελευταῖα χρόνια και ἴσως γίνουν περισσότερες μέχρις ὅτου οἱ μονές, «οὐρανός ἐπὶ τῆς γῆς», ἀποκτήσουν τήν παλιά δόξα και αἴγλη τους.

Οἱ νέοι, πού κυρίως ἔρχονται, εἶναι ἀπό χωριά και πόλεις. Εἶδα πολλούς στήν Ἀθωνιάδα Σχολή. «Μιά καλή ἐλπίδα γιά τό μέλλον τοῦ Ἄθω», μοῦ ἔλεγαν, ἀλλά ἕνας νεαρός μοναχός μοῦ συμπλήρωσε: «ναί, εἶναι και ἡ Ἀθωνιάδα μιὰ ἐλπίδα· ὅμως ἰκανός ἀριθμός μαθητῶν, λόγω τῆς ἡλικίας και τῶν δοκιμασιῶν, δέν παραμένουν. Ἡ μεγαλύτερη ἐλπίδα τοῦ Ἄθω, στηρίζεται στούς νέους πού ἔρχονται μέ τελεία προετοιμασία, ἀπόφοιτοι Σχολῶν Ἀνωτέρων και Ἀνωτάτων, γιατί τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκει στούς μορφωμένους ἀνθρώπους, ἀνθρώπους πλέον ὄριμους και ἀποφασισμένους, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν τί ἀκριβῶς θέλουν και ποιός εἶναι ὁ σκοπός τῆς ζωῆς των».

Ρωτώντας ἕναν μοναχό γιατί οἱ νέοι πού ἔρχονται ἀποφεύγουν τίς ἰδιορρυθμίες μονές, μοῦ ἀπάντησε ἀπλά: «Ὁ τρόπος ζωῆς των δέν μᾶς τραβά, γιατί δέν ὑπάρχει κάτι μέ τό ὁποῖο μπορούμε νά κορέσουμε τή δίψα μας». Αὐτή ἡ ἀπάντηση μοῦ φάνηκε πολύ ἀπλή και οὐσιαστική. Ἡ προτίμηση γιά τήν κοινοδιακὴ ζωὴ φανερώνει ὅτι αὐτός ὁ τρόπος ζωῆς δέν εἶναι μόνο ἕνας τρόπος ζωῆς μέσα στούς ἄλλους· οἱ ἀνθρώποι ἀνακαλύπτουν τίς ἀρετές τῆς κοινοδιακῆς ζωῆς. Μεγάλοι ἰδρυτές και θεμελιωτές τῆς κοινοδιακῆς ζωῆς: Ὁσιος Παχώμιος, Μέγας Βασίλειος, Ὁσιος Θεόδωρος Στουδίτης κ.ἀ., ὄλοι ἔδειξαν πόσο δυνατά θεμέλια θεϊκά και ἀν-

θρώπινα έχει ή κοινοβιακή μοναχική ζωή· ζωντανή εικόνα της εκκλησιαστικής κοινωνίας, τόπος ιδανικός της χριστιανικής τελειώσεως, όδός εύκολη και σίγουρη προς σωτηρίαν, τόπος εύνοϊκός για την αύξηση των μεγάλων χριστιανικών άρετών: της ταπεινώσεως και της αγάπης, μίμηση της άγγελικής πολιτείας, πρόγευση της ζωής του μέλλοντος αιώνας. Ή όμαδική ζωή στο κοινόβιο είναι περισσότερο τελεία, γιατί έχει έξασφαλισμένη την παρουσία του Θεού στο μέσον της· είναι περισσότερο βέβαιη και περισσότερο εύκολη, γιατί ακατάπαυστα έχει τό παράδειγμα και τή βοήθεια του διπλανού αδελφού και τόν συμβουλευτικό λόγο του ήγουμένου· επομένως «ή σωτηρία κερδίζεται μέ πολλή νουθεσία», ενώ «οί χωρίς νουθεσία πέφτουν σάν τά φύλλα». Έδώ νομίζω πώς έχει τό νόημα της ή προτίμηση των νέων που έρχονται στίς μονές για την κοινοβιακή ζωή. Ή άνθρωπότητα και ό χριστιανικός κόσμος έχει κάνει πολλά άπατηλά πειράματα, δέν θέλει πλέον νά παίξει μέ την ύπαρξή του. Άπ' έδώ είναι ανάγκη ν' άγκυροδολήσουμε ούσιαστικά σέ πραγματικότητες θεμελιακές και σίγουρες. Ή κοινοβιακή ζωή είναι μία τέτοια πραγματικότητα.

Ή παρουσία της Έκκλησίας (Ναού) στο μέσο όποιουδήποτε μοναχικού περιβάλλοντος μās λέει ξεκάθαρα ότι τό κέντρο βάρους της είναι ή λειτουργική ζωή των μοναχών, πού βιώνεται νύκτα και μέρα, παρόμοια μ' αυτή των άγγέλων του ούρανού, από όπου πήρε και τ' όνομά της «άγγελική ζωή».

Ή λειτουργική ζωή είναι για τόν μοναχό δύναμη και πέτρα δοκιμασίας, καθρέπτης του μοναχού καθώς λέγει ό Άγιος Ίωάννης της Κλίμακος, πού, επομένως, σ' αυτή ό μοναχός βλέπει τόν έσωτερικό του κόσμο και μέ αυτή άνυψώνεται στην άγγελική κατάσταση.

Ή άκολουθία της λειτουργίας πρέπει νά γίνεται όπως μās προτρέπει ή ίδια ή Έκκλησία κατά την ώρα της προσεγγίσεως στά άγια μυστήρια: «Μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης. Μέ βαθεία συντριβή μπροστά στόν άχώρητο Θεό, μέ όλη τή βεβαιότητα ότι λαμβάνεις μέρος στο πίο νοερό και άπεριχώρητο μυστήριο, μέ ευλάβεια και αγάπη βαθεία μπροστά στόν Θεό, αναγνωρίζοντας τά όσα μās έχει δώσει.

Στό Άθωνικό μου προσκύνημα έλαβα μέρος κανονικά στίς Άγιες Άκολουθίες και ιδιαίτερα στα κοινόβια. Για μία άπ' αυτές τίς μονές ένας αδελφός προσκνητηής σάν και μένα μέ ρωτούσε: «Πήγες στο τάδε μοναστήρι; οί πατέρες από εκεί, μου έλεγε συγκινημένως, λειτουργούν και ψάλλουν σάν άγγελοι». Μου έμεινε βαθεία τυπωμένη στή ψυχή μου ή άτμόσφαιρα της περισυλλογής και έσωτερικότητας, της μεγάλης οσιότητας και ευλαβείας μερικών μοναχών από ένα τέτοιο κοινόβιο. Δέν μπορώ νά ξεχάσω τή γε-

μάτη από εὐλάβεια εικόνα ενός μοναχοῦ, ὁ ὁποῖος μέ τό κεφάλι σκυφτό καί τά χέρια στό στήθος ἔλεγε ἀπό στήθους τούς Οἰκίους τῶν Χαιρετισμῶν μπροστά στήν εικόνα τῆς Θεοτόκου. Ἦταν μία ἐνσάρκωση τῆς Ἀθωνικῆς λειτουργικῆς προσευχῆς ἐνώπιον Ἐκείνης, πού πάντοτε προσεύχεται γιά ὄλο τό ἀνθρώπινο γένος. Αἰσθανόμαστε ὅτι αὐτή ἡ προσευχή φθάνει μπροστά στόν Κύριο «ὡς θυμίαμα» ὅπως λέγει ὁ ψαλμωδός. Ἀπό τίς ὁμορφες φωνές, τά δεξιότεχνα ψαλίσματα, ἀπό τίς ἁρμονικές κινήσεις ἐκπέμπεται μιὰ μεγάλη δύναμη, τό Πνεῦμα τῆς προσευχῆς. Προσευχόντουσαν οἱ ἄνθρωποι, προσευχόταν τό Ἅγιο Πνεῦμα στίς καρδιές τους, δέν μποροῦσες νά μή προσευχηθῆς. Μονομιᾶς αἰσθάνθηκα νά μεταφέρομαι σ' ἄλλη πραγματικότητα καθῶς ὁμολογοῦμε στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθροῦ, «ἐν τῷ ναῷ ἐστῶτες τῆς δόξης Σου, ἐν οὐρανῷ ἐστάναι νομίζομεν . . .».

Αὐτό εἶναι τό μεγάλο μυστήριο καί ἡ μεγάλη μεταμορφωτική δύναμη τῆς Λειτουργικῆς ζωῆς· ἡ μεγάλη δύναμη καί ὁ δρόμος ἀνανεώσεως τῶν Ἀθωνικῶν κοινοβίων. Ἡ Λειτουργική ζωή, πού βιοῦται ὀλοκληρωτικά στόν καιρό τῆς Λατρείας καί συνεχίζεται ἔξω ἀπό τόν Ναό, ἀποδαίνει ἕνας τρόπος ζωῆς ὀλοκληροῦ τοῦ κοινοβίου, γίνεται μιὰ ἀδιάκοπη Λειτουργία. Ὁ ἄνθρωπος κουρδίζεται, ὅπως ἕνα μουσικό ὄργανο σέ μιὰ ὄρχηστρα, στή μεγάλη λειτουργία τοῦ κόσμου, – γιά τήν ὁποία θεολογεῖ ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, – ὅπου ὀλοκληρη ἡ δημιουργία λειτουργεῖ τήν μυστική λειτουργία τῆς ὑπάρξεώς της.

Σάν φυσική συνέπεια τοῦ ἐκτεταμένου λειτουργικοῦ βιώματος συνάντησα σέ μερικές Ἀθωνικές μονές ἕνα ἄλλο γεγονός πάλι πολύ ἔντονο: Ὁ διακαῆς πόθος πολλῶν νέων μοναχῶν στό νά πλησιάσουν ὅσο τό δυνατόν συχνότερα τά Ἅγια μυστήρια. Οἱ γεροντότεροι πατέρες δέν βλέπουν πάντα μέ καλό μάτι αὐτό τό πρᾶγμα. Συνέδησαν καί στό παρελθόν παρόμοιες τέτοιες στάσεις στόν Ἄθω, οἱ ὁποῖες δόγησαν σέ διαμάχες. Ἡ θέσι τῶν γερόντων δέν εἶναι ἀστήρικτη. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιαστική παράδοση εἶναι ξεκαθαρισμένη καί ὁ Ἅγιος Χρυσόστομος τό λέγει ἀποφασιστικά: «Οὔτε ἡ συχνή οὔτε ἡ ἀραιή θεία Κοινωνία εἶναι ὠφέλιμη, ἀλλά ἡ ἀξία συμμετοχή». Ἀλλά ἀξία σημαίνει ὑψηλή ἀγιότης, ὅπως καί ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία μᾶς τό λέγει: «Πρόσχωμεν, τά Ἅγια τοῖς Ἁγίοις». Ἡ ἀκριβεία πάντοτε τῆς κανονικῆς καί πρακτικῆς παραδόσεως τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ ὁποία γνωρίζει πόσο κλίνει ἡ ἀνθρώπινη φύση πρὸς τά κάτω καί μέ πόσο μεγάλη καί δύσκολη προσπάθεια μπορεῖ νά σηκωθῆ γιά τά ὑψηλά, κρατά μέ σταθερότητα τή χρυσή ὁδό. «Προσίμα τήν ταπεινώση τοῦ Τελῶνη πού ἀνυψώνει, παρὰ τήν δικαιοσύνη τῶν Φαρισαίου πού ταπεινώνει».

Ἀπό συζητήσεις πού ἔκαμα μέ μερικούς νεαρούς στόν Ἄθω

κατάλαβα ότι αυτοί δεν βλέπουν τή Θεία Κοινωνία σάν μιὰ μαγική πράξη, εξωτερική, και ότι τολμούν νά πλησιάσουν όχι χωρίς τήν ἀρμόζουσα καθαρότητα διά τής εξομολογήσεως, ούτε χωρίς τήν πραγματοποιήση του κανόνα και προετοιμασίας, αλλά από μιὰ βαθειά ψυχική ανάγκη και από μεγάλη έσωτερική πεποίθηση. Αίσθάνονται ότι ή προσφορά των, όσο κι' αν είναι πλήρης και ό ζήλος των όσο τεταμένος κι' αν είναι, είναι ανενέργητος χωρίς τήν ενεργητική παρουσία Αυτού, ό όποιος «τά άσθενή θεραπεύει και τά έλλείποντα αναπληροί».

Θυμούμαι από προσωπική μου έμπειρία τίς ήμέρες πού δλόκληρο τό κοινόδιο συγκεντρώμασταν μπροστά στην Ήραία Πύλη για τή Θεία Εύχαριστία. Μοϋ έμειναν για πάντα ώς ήμέρες μεγάλης έορτής και ούρανίου χαρᾶς και βαθειᾶς ψυχικής ανανεώσεως. Ήμωνα βαθιά συγκλονισμένος κατά τό τέλος κάθε θείας Λειτουργίας στό Ήθωνικό κοινόδιο, βλέποντας μιὰ μεγάλη τάξη μοναχῶν νέων νά πλησιάζη, μέ τά πρόσωπα ώχρά και μέ έντονα ζωγραφισμένο τόν φόδο του Θεοϋ, τό Ήγιο Ποτήριο. Ή, τί ούράνια άγαλλίαση! Ή Χριστός είναι παρών, ζή ανάμεσά μας, χαιρείται μέ μάς, χαιρείται, γιατί έχει τόσους προσκεκλημένους στη μυστική του τράπεζα. «Ή τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες, ούδείς μή μεΐνη πεινῶν».

Άλλά τό πλέον άξιοσημείωτο γεγονός πού συναντάται στόν Ήθω και τό όποιο μπορεί νά οδηγήση σέ μιὰ ριζική άλλαγή, είναι ή παρουσία ενός ίκανου αριθμου εκλεκτων πατέρων, οι όποιοι μέ τήν προσωπική ζωή και μαρτυρία τους θά προσφέρουν μέ τή σειρά τους στην Εκκλησία τέκνα πνευματικά άξια της αποστολής των. Είμαι βέβαιος πώς καμιά φορά δεν έλειψαν από τόν Ήθω τέτοια πνευματικά άναστήματα. Ή αριθμός των επτά ερημιτων, γνωστων μόνο στο Θεό και στα ερημικά φαράγγια του Ήθω, πιστεύω ότι δεν λιγόστευσε. Ήμως αυτή τή φορά τό πράγμα μοϋ φαίνεται διαφορετικώτερο.

Εδιάβασα τίς έντυπώσεις κάποιων προσκυνητων στόν Ήθω, οι όποιοι βλέποντας έναν μεγάλο πνευματικό γέροντα νόμισαν ότι συναντήθηκαν μέ τόν Ήγιο Ήσαάκ τόν Σύρο· όχι πολλά χρόνια αργότερα ένα Ήθωνικό μοναστήρι ήταν στα πρόθυρα της ερημώσεως του, όμως μέ τόν έδῶ ερχομό ενός εύλογημένου πατέρα μέ μερικούς ύποτακτικούς τό μοναστήρι μέσα σέ μικρό χρονικό διάστημα άνθισε τόσο, ώστε παρουσίασε καρπούς και απέδη ένα από τά πιο φημισμένα Ήθωνικά κοινόδια.

Άκουσα από Ήξαουστους πνευματικούς πατέρας πού ήσαν καλεσμένοι σέ διάφορα μέρη για τήν πνευματική καθοδήγηση, να μοϋ διηγούνται μέ πόνο τήν εξαθλίωση της ανθρωπίνης προσωπικότητας – εικόνας Θεοϋ – εξ αιτίας του μεγάλου τουριστικού ρεύ-

ματος, τό όποίο έχει επιδράσει ποικιλότροπα στίς μονές πού βρίσκονται στόν κόσμο. Όμως είναι παρήγορο, μού είπαν, τό γεγονός ότι άρκετοί από τούς μοναχούς πατέρας πού βρίσκονται στόν κόσμο δέν έξουικειώθηκαν, αλλά μαζί μέ τά πνευματικά τους τέκνα έγκατέλειψαν τήν κοσμική χλιαρότητα και έφυγαν άναζητώντας στήν έρημιά του Ήθω μιά ζωή αυθεντική και άληθινή. Παρετήρησα βιβλία και περιοδικά ύψηλου θεολογικού και πνευματικού επιπέδου, πού σκοπό έχουν νά μεταδώσουν στά πέρατα του κόσμου τό καθαρό και άληθινό φώς της Όρθοδόξου Θεολογίας. Αυτό τό γεγονός έχει μεγάλη σημασία. Γίνεται γνωστόν ότι ό Όρθόδοξος μοναχισμός άνθίζει ή φθίνει αναλόγως μέ τό άν έχη ή του λείπουν πνευματικοί όδηγοί. Ένα άνθισμένο κοινόδιο προϋποθέτει τήν ύπαρξη ενός άγιασμένου γέροντα, όπως ακριβώς ένας καλοκαλλιεργημένος άγρός προϋποθέτει τήν ύπαρξη ενός καλού γεωργού. Η παρουσία του στό κοινόδιο είναι μιά άληθινή έγγύηση, κατά τήν όποία οί άδελφοί άκατάπαυστα διαμορφώνουν τήν προσωπικότητά τους.

Αυτό είναι τό άποφασιστικό γεγονός, ή μεγαλύτερη έλπίδα του Ήθω· ή παρουσία πολλών πνευματικών πατέρων, οί όποιοι είναι σέ θέση νά σώζονται και νά καθοδηγούν τούς άλλους στή σωτηρία. Οί νέοι πού επιθυμούν μιά νέα ζωή, συγκεντρώνονται σάν γύρω από ένα μαγνήτη, έντασσόμενοι μέ όλο τόν ζήλο στήν ύπηρεσία του Θεού. Είναι φυσικό τό ότι ό ζήλος τών άρχαρίων είναι κάπως διστακτικός και άφώτιστος. Υπάρχει όμως ή έγγύηση μεγάλων πνευματικών πατέρων, οί όποιοι θά τούς όδηγήσουν άκίνδυνα από τίς παγίδες εκ δεξιών και έξ άριστερών, στή στενή αλλά σίγουρη όδό της όρθοδόξου παραδόσεως.

Βασική άναγκαιότητα του ζωντανού παραδείγματος για τήν πνευματική ζωή είναι ή πραγματοποίηση μιάς ένωμένης κοινότητας, σέ σχέση μέ τήν άγάπη και τόν διακαή πόθο, τήν πείνα και τήν δίψα, για τόν άρτο της ζωής και τό ποτήριον της σωτηρίας και για τό Λειτουργικό βίωμα. Ίδού μερικά από τά μεγάλα βιώματα της Όρθοδόξου Χριστιανικής Ζωής. Βιούμενα όλομελώς στά πνευματικά κοινόδια του Ήθω δικαιώνουν τήν έλπίδα μέ τήν όποία ό χριστιανικός κόσμος περιμένει άπάντηση από τό Όρος στά ουσιαστικά και σύγχρονα προβλήματα πού τόν βασανίζουν.

Άλλά παράλληλα μέ αυτή τήν παγκόσμια άξία για τήν Χριστιανοσύνη, ό Ήθωσ έχει μιά ιδιαίτερη άξία ξεχωριστή για τήν Όρθοδοξία.

Ό Όρθόδοξος κόσμος διεσπαρμένος στά πέρατα της οικουμένης, κατά φυσικό τρόπο, παρουσιάζεται σάν μιά ένότητα στήν ποικιλία· δέν έχει τήν έξωτερική ένότητα του καθολικισμού. Οί Όρθόδοξοι λαοί είναι συνδεδεμένοι μεταξύ των μέ πολλαπλές

ψυχικές σχέσεις. Ἡ συμμετοχή τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ καί ἰδιαίτερα τοῦ Ἀθωνικοῦ σ' αὐτή τήν ἀποψη εἶναι πολύ μεγάλη. Ὁ Ἄθως ἦταν καί εἶναι ὁ τόπος συναντήσεως ὅλων τῶν ὀρθοδόξων λαῶν, ὁ τόπος ὅπου ἀπό αἰῶνες ζοῦν μαζί Ἕλληνες, Ρουμάνοι, Βούλγαροι, Ρῶσοι καί Σλαῦοι, σέ μιὰ στενή πνευματική ἐνότητα πού ξεπερνά τά ἐθνικά σύνορα. Ἐν Χριστῷ δέν ὑπάρχει Ἕλληνας καί Ἰουδαῖος. Διά τῶν ἀντιπροσώπων των μοναχῶν, οἱ ὀρθόδοξοι λαοί συναντήθηκαν στόν Ἄθω μέσα σέ μιὰ βιωματική ἔνωση πίστεως καί ἐλπίδος, μαρτυροῦντες ἔτσι τήν βαθειά καί ὀργανική των ἔνωση. Ἀπό ἴδω ἀκτινοδότησε ἐπίσης ἀκατάπαυστα πρὸς ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς τό φῶς τῆς ἐνοποιήσεως τοῦ ἐκπολιτισμοῦ καί τῆς σωτηριώδους ἐπενεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀπ' αὐτή τήν ἀποψη ὁ προορισμός τοῦ Ἄθω εἶναι μιὰ μεγάλη καί παρήγορη ἐλπίδα γιά τήν Ὀρθοδοξία. Ἄν μερικές φορές, σέ ὀρισμένες ὀρθόδοξες χώρες, ἡ χριστιανική καί πνευματική ζωὴ δέν μπόρεσε νά ἀναπτυχθῆ πνευματικά, ἐξ αἰτίας τῶν ἐκάστοτε δυσμενῶν συνθηκῶν, ὁ Ἄθως ἦταν τό καταφύγιο ἀπ' ὅπου μεταδιδόταν ἡ ἄσθεση φλόγα τῆς πνευματικότητος, μέχρις ὅτου καλλίτεροι καιροὶ ἤθελαν ἐπιτρέψει τήν ἐξ ὀλοκλήρου ἐπαναφορά τῆς Ὀρθοδόξου κοινότητος. Πόσο ἀξιοσημείωτη γιά τή ζωὴ τῆς Ὀρθοδοξίας εἶναι αὐτὴ ἡ προσφορά τοῦ Ἄθω, δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἀναπτύξουμε περισσότερο.

Στὴν Ἱστορία μιᾶς χιλιετηρίδος καί πλέον ὁ Ἄθως ἐμαστίζετο ὄχι μόνο ἀπὸ ἄγριες καιρικές συνθήκες, ἀλλὰ καί ἀπὸ ἀοράτους πολέμους ἐναντίον τοῦ μοναχισμοῦ. Αὐτοὶ οἱ ἀόρατοι πόλεμοι εἶναι περισσότερο φοβεροὶ ἀπὸ τοὺς συγχρόνους ἀτομικούς πολέμους. Θεμελιωμένος ὁμως πάνω στὴν ἀκλόνητη πέτρα – τόν Χριστό – ὁ Ἄθως κατώρθωσε νά διασώσῃ τήν ὁμορφιά καί παρθενικότητά του. Ἡ προστασία τῆς Θεοτόκου δέν τοῦ ἔλειψε καμμιά φορά καί δέν ἔπαψε νά εἶναι γιά τήν Χριστιανοσύνη φάρος πνευματικός, στεφανωμένος μέ τό Θαδῶρειο φῶς. Ἄν καί ὑπάρχει πολλὴ δουλειὰ ἀκόμη στό θαυμάσιο αὐτὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας, σημεῖα ἀνανεώσεως πού συνάντησα στό ταπεινὸ ἄθωνικὸ προσκύνημα καί γιά τὰ ὁποῖα ἀναφέρθηκα πάρα πολύ σύντομα, μάς γεμίζουν τίς καρδιές ἀπὸ ἐμπιστοσύνη καί ἐλπίδα ὅτι μέ τήν βοήθεια τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τῆς Πανακηράτου Μητρός Του, Μεγάλης τοῦ Ὄρους Ἡγουμένης καί μέ τίς εὐχές τῶν ἀναριθμήτων ὁσίων ἄθωνιτῶν, ὁ Ἄθως θά μείνῃ παντοτεινὰ ἡ πιὸ καθαρὴ ἔκφραση τῆς Ὀρθοδοξίας καί θά ἐκπληρῶνῃ τόν μεγάλο προορισμὸ του, σάν φάρος φωτεινός πάνω στὴν χεμαζομένη θάλασσα τῆς ζωῆς, σάν ἀδιάφυστος μεσίτης πρὸς τό Θεὸ γιά τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ἀρχιμανδρῆτης Πετρῶνιος Τανάς
Κοινοβιακὴ Μονὴ Σιχαστρίας

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἡ μεγαλυτέρα εὐεργεσία τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος εἶναι τὸ ὅτι ἀνέδειξε μέγαν μεταξὺ τῶν Ἁγίων τὸν ἐν Ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Νεκτάριον, τὸν ζήσαντα καὶ συναναστραφέντα ἐν μέσῳ ἡμῶν.

Ὅπως ὁ Πανυπερευλογημένος Κύριος προσέλαβε κατὰ πάντα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὴν ὁποῖαν ἴασεν, ἡγίασεν, ἐθέωσε καὶ προσέφερεν εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ἔζησε τὸν πολιτισμὸν μας, τὰς συνηθείας μας, τὰ προδλήματά μας, τὰς ιδιαιτέρας μας ἀνάγκας, ὑλικὰς καὶ πνευματικὰς, καὶ ὅλα αὐτὰ ἐν τῷ προσώπῳ του ἡγιάσθησαν, προσεφέρθησαν καὶ ἔγιναν δεκτὰ ἀπὸ τὸν Κύριον ὡς κοινὴ θυσία ὄλων ἡμῶν τῶν συγχρόνων χριστιανῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός ὅτι οἱ σημερινοὶ πιστοὶ ἔχομεν τὸν Ἅγιον ὡς κοινὸν Πατέρα καὶ ὁ καθένας μας αἰσθάνεται ἰδιαιτέρως τὴν προστασίαν του. Δικαίως δέ ἔλαβε καὶ τὴν προσωνυμίαν «Ὁ Ἅγιος τοῦ αἰῶνος μας». Ἡ μεγίστη παρηγορία καὶ οἰκειώσις του πρὸς τὸν Κύριον εἶναι τὸ σημαντικώτερον δι' ὅλους μας, διότι διὰ μέσου αὐτῶν μᾶς προστατεύει, πρεσβεύει εὐπροσδέκτως ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μας καὶ στηρίζει μυστικῶς τὰς καρδίας μας πρὸς τὴν εὐσέβειαν. Τὸ ὅτι εὐηρέστησεν εἰς τὸν Θεὸν μαρτυροῦν τὰ ἀμύπητα θαύματά του καὶ ἡ ἄρρητος εὐωδία τῶν ἁγίων Λειψάνων του, διὰ τῶν ὁποίων βεβαιοῦται ὅτι ἀνεδείχθη ὄργανον τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Εἰς αὐτὸν ἀρμόζει ὅπως ἰδιαιτέρως τὸ τοῦ Ἵμνογράφου «Πάντων τῶν ἁγίων ἀνεμάξω τὰς ἀρετάς,

πατήρ ἡμῶν . . . » Πράγματι ὁ Ἅγιός μας εὐδοκίμησε καὶ ἠρίστευσεν εἰς πολλοὺς πνευματικούς τομείς, ὡς μαθητής, ὡς διδάσκαλος, ὡς συγγραφεύς, ὡς θεολόγος, ὡς λειτουργός, ὡς ποιμενάρχης, ὡς μοναχός, ὡς θαυματουργός· καὶ ἔκοσμεῖτο μέ πολλὰς ἀρετάς: τὴν πραότητα, τὴν ἀνεξικακίαν, τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν ταπείνωσιν, τὴν ἀγάπην. Ὅλα δὲ αὐτὰ ἐπετεύχθησαν εἰς τὴν ὑλόφρονα ἐποχὴν μας. Ἄνεύωσεν ἐπίσης εἰς τὰς ἡμέρας μας τὴν ὁδὸν τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ ἐτήρησε τὴν ἀγίαν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἐποχὴν ἐπηρεασμένην τὰ μέγιστα ὑπὸ τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ κλίνουσας πρὸς δυτικά πρότυπα δράσεως χαρακτηριζόμενα ἀπὸ ἐξωστρέφειαν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὸ ἡσυχαστικὸν καὶ μοναχικὸν πολίτευμα. Ὅπως ὅλοι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἐκήρυττε τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἀνάγκην ἐσωστρεφείας καὶ καρδιακῆς ἐργασίας: » . . . Διὸ πλανῶνται καὶ μάλιστα πλάνην δεινὴν, οἱ νομίζοντες, ὅτι πᾶσα λατρεία καὶ πᾶσα θυσία εἰσὶν εὐάρεστοι τῷ Θεῷ. Λατρεία εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ θυσία εὐπρόσδεκτος πνεῦμα συντετριμμένον καὶ καρδία συντετριμμένη, καὶ οὐχὶ πνεῦμα ἐπηρμένον καὶ πεφυσιωμένον καὶ καρδία ἄτεγκτος καὶ ἐμπαθής . . . Ἡ ἐκτὸς τῆς καρδίας οἰκοδομουμένη ὕλη πρὸς ἀνέγερσιν πύργου εὐτυχίας οἰκοδομεῖται ἐπὶ σαλευομένου ὑπὸ διηνεκῶν σεισμῶν ἐδάφους, ἐφ' οὗ οὐδὲ λίθος ἐπὶ λίθου δυνατόν νά μείνῃ ἐπὶ μακρόν χρόνον, ὥστε μάταιοι καὶ δειλαιοὶ οἱ τοιοῦτου δομήτορες . . . Ζητεῖτε καθ' ἐκάστην τὸν Κύριον, ἀλλὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σας καὶ οὐχὶ ἐκτὸς αὐτῆς, καὶ ὅταν εὑρητε Αὐτὸν στήτε μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ὡς τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεῖμ, διότι θρόνος Θεοῦ ἐγένετο ἡ καρδία ὑμῶν, ἀλλ' ἵνα εὑρητε τὸν Κύριον ταπεινωθῆτε μέχρις ἐδάφους ἐνώπιον τοῦ Κυρίου . . . Εὐχόμαι δ' ἡ χαρὰ ἢ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος ζωογονῆ αἰδίως τὴν ψυχὴν σας καὶ τὴν εὐφραίνῃ μυστικῶς καὶ καθιστᾷ ὑμᾶς μακαρίας. Φροντίζετε νὰ περιφρουρῆτε ἐν τῇ καρδίᾳ σας τὴν χαρὰν ταύτην καὶ μὴ ἐπιτρέπητε τῷ ἄλλοτρίῳ νά ἐνχέῃ ἐν αὐτῇ πικρίαν. Προσέχετε! Προσέχετε, ἵνα μὴ ὁ παράδεισος ὁ ἐν ὑμῖν μεταποιῆται εἰς κόλασιν . . . (Ἀρχιμ. Τίτου Ματθαϊάκη, Ὁ Ὅσιος Νεκτᾶριος Κεφαλᾶς, Μητροπολίτης Πενταπόλεως, Ἀθήναι 1955, σ. 219 196, 216, 204).

Ἀπό νεαρᾶς ἡλικίας ἐπόθησε τὴν τελείαν χριστιανικὴν ζωὴν, διό καὶ ἐτράπη εἰς τὸν μοναχισμόν, τὸν ἔχοντα ὡς κύριον ἔργον τοῦ τὴν νῆψιν, τὴν ταπεινώσιν, τὴν ἐκκοπήν τοῦ ἰδίου θελήματος, τὴν ἀσκησιν, τὴν νηστείαν, τὴν κακοπάθειαν, τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν, καὶ τὴν συχνὴν Θεῖαν Κοινωνίαν, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐλκύεται πλουσίως ἡ θεία Χάρις καὶ ἔρχεται ἡ κάθαρσις, ἡ ἔλλαμψις, ἡ γνῶσις καὶ ἐπίγνωσις τοῦ Θεοῦ καὶ τελικῶς ἡ τελεία ἔνωσις μετ' Αὐτοῦ. Ἐραστής τῆς ἁγίας αὐτῆς ζωῆς, ἤρχισε τὴν σταδιοδρομίαν του ὡς ἀπλοῦς καὶ ταπεινός μοναχός καὶ ἐτελειώσεν ἐπίσης ὡς ἄσημος καὶ ἀφανής διὰ τοὺς τότε ἀνθρώπους μοναχός. Ἀνεδείχθη καὶ διδάσκαλος τῆς μοναχικῆς Πολιτείας καθ' ὅτι αἱ ὑπερτεσσαράκοντα σωζώμεναι ἐπιστολαὶ του πρὸς τὰς μοναχὰς τῆς Αἰγίνης ἀποτελοῦν ἀρίστην Πατερικὴν διδασκαλίαν καὶ φῶς διὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας τὴν ἀγγελομίμητον ζωὴν. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ νὰ ἐξεδίδοντο καὶ νὰ ἐκυκλοφοροῦν εἰς ἴδιον τεῦχος.

Τὴν ἀγάπην καὶ τὴν κλῆσιν του πρὸς τὸν μοναχισμόν ἐπιβεβαιώνει καὶ τὸ πνευματικόν του τέκνον, ὁ μακαριστός π. Ἀμφιλόχιος Μακρῆς, γράφων τὰ ἑξῆς: «...Δόλος δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῇ καρδίᾳ του· ἕνας μόνον διακαῆς πόθος ἐφλόγιζε τὴν ψυχὴν του, νὰ ἴδῃ τὸν μοναχικὸν βίον ἐξαπλούμενον εἰς ὅλον τὸ ταλαιπωρημένον Ἔθνος ἡμῶν, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῶν Πατέρων μας, διὰ νὰ δύναται ἡ Ἐκκλησία τῆς Πατρίδος νὰ ἐξευρίσκη στρατιώτας ἀφοσιωμένους εἰς Αὐτὴν καὶ νὰ ἀντλή τὴν δύναμιν καὶ τὸ κύρος Τῆς ἀπὸ τὰ προϋργία τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὰ μοναστήρια. Αἱ φιλομόναχοι τάσεις μου ὀφείλονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς προτροπὰς Ἐκείνου. Ἡ ἰδρυσις τῆς Μονῆς του ἐν Αἰγίνῃ εἶναι ἡ σφραγὶς τοῦ πνεύματός του. Ἦτο ἄνθρωπος προσευχῆς καὶ μίαν σκέψιν εἶχε, νὰ δημιουργήσῃ κέντρα προσευχῆς. Ὡμίλει περὶ νοερᾶς προσευχῆς, διότι εἶχε καλλιεργήσει εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὸν ἀνώτερον αὐτὸν τρόπον τῆς προσευχῆς. Παρηκολούθησα τοῦτον λειτουργοῦντα καὶ διέκρινα τὴν βαθεῖαν του πίστιν, τὴν εὐσέθειάν του, καὶ τὸν φόδον τοῦ Θεοῦ ἐνοικοῦντα εἰς αὐτόν...» (Παρά Τίτῳ Μатθαϊάκη, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 132).

Μέχρι τοῦδε δὲν ἔχει ἐρευνηθῆ καὶ τονισθῆ τόσον ἡ

σπουδαία αὕτη πτυχή τῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου, τό φιλομόναχον πνεῦμα του οὔτε ἡ σχέσις του μέ τό Ἅγιον Ὄρος. Δι' αὐτό καί ὁ σεβαστός μου Γέροντας μοῦ ἀνέθεσε νά ἐρευνήσω τά ὑπάρχοντα στοιχεῖα καί νά παρουσιάσω αὐτά πρός ἔπαινον τοῦ Ἁγίου καί ἐνίσχυσιν ὄλων τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει θεοφιλῶς μοναζόντων Πατέρων.

Ὁ Ἱερὸς ἡμῶν Τόπος ὡς κιβωτός τῆς Παραδόσεως καί καρδία τῆς Ὁρθοδοξίας τόν εἴλκυεν ὡς μαγνήτης διό καί ἠθέλησε νά ἔλθῃ διά νά μονάσῃ μονίμως, ὅτε ἐδοκιμάσθῃ ὡς χρυσός ἐν χωνευτηρίῳ καί ἐδιώχθῃ ἀδίκως ἀπό τήν Ἀλεξάνδρειαν· ὁ Κύριος ὁμως τόν προώριζε διά τήν Αἴγιαν. Ἐνταῦθα ἦλθεν ὡς προσκυνητής καί παρέμεινεν ὀλόκληρον τήν θερινήν περίοδον τοῦ ἔτους 1898. Τοῦτο πιστοῦται ἐκ δύο συστατηρίων ἐπιστολῶν, τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως πρός τήν Ἱεράν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους καί Ταύτης πρός τάς εἴκοσι Ἱεράς Μονάς. (Βλέπε παρά Τίτῳ Ματθαϊάκῃ, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 51-52).

Εἶναι ἄγνωστον ἐάν ἐπεσκέφθῃ ὄλας τάς Μονάς. Εἶναι ὁμως γνωστόν ὅτι ἐπεσκέφθῃ πολλάς ἐξ αὐτῶν. Γνωρίζομεν ὅτι ἐπεσκέφθῃ τήν Λαύραν τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου καί ἀνέγραψεν εἰς τό ἐπισκεπτήριον τῆς Μονῆς τά ἑξῆς: «Ὡς ἀγαπητά τά σκηνώματά σου Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπιποθεῖ καί ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τάς αὐλάς τοῦ Κυρίου. Σκῆνωμα ἀληθῶς τοῦ Κυρίου ἡ Ἱερά καί σεβασμία Μονή τῆς Μεγίστης Λαύρας καί ἐμοί λίαν ἀγαπητή καί λίαν ποθητή. Ἐκφράσας τό φρόνημά μου, ἐκφράζω καί τάς εὐχαριστίας μου πρός τε τούς ὀσιωτάτους Ἐπιτρόπους τῆς Ἱεράς Μονῆς καί ἅπασαν τήν Ἱεράν Σύναξιν διά τήν φιλοφροσύνην, ἀδελφικὴν ἀγάπην, καί τήν πρόθυμον περιποίησιν. Καί εὐχομαι ἀπό μέσης καρδίας τῇ ἱερᾷ ἀδελφότητι τήν θείαν ἀντίληψιν καί πλούσια τά ἐλέη παρὰ τοῦ λατρευομένου Θεοῦ.

Τῇ 7 Αὐγούστου 1898
Ὁ Πενταπόλεως Νεκτάριος

(Ἱστορικόν Προσκυνητάριον Ἱεράς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, Ἀθῆναι 1976, σ. 160).

Εἰς τήν Ἱεράν Μονήν Διονυσίου ἀντέγραψε χειρόγραφον

κώδικα. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Σίμωνος Πέτρας, καθὼς διαδίδεται, ἀλλὰ καὶ μᾶς διηγήθη ὁ Ὑμνογράφος π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὸ Γηροκομεῖον τῆς Μονῆς, ὅπου εἶχε πληροφορηθῆ ὅτι ἦτο κατάκοιτος ὑπέργηρος ἀλλὰ ταπεινὸς καὶ ἐνάρετος μοναχός. Μόλις δὲ συνήντησε τοῦτον ἔσκυψε καὶ μὲ εὐλάβειαν τὸν ἠσπᾶσθη εἰς τὸ στόμα. Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὸν Ἠγούμενον εἶπε· Γέροντα, αὐτοὶ εἶναι θησαυροὶ! πολὺ μεγάλοι θησαυροὶ, κοιτᾶξτε νὰ τοὺς ἐκμεταλλευθῆτε. Δέν θέλουν πολλὰ· ὀλίγην μόνον φροντίδα, ἀγάπην καὶ περιποίησιν. Ὁ κατάκοιτος ἐκεῖνος μοναχός διηγεῖτο κατόπιν ὅτι ἠσθάνθη μετὰ τὸν ἀσπασμὸν μεγάλην εὐωδίαν ἐξερχομένην ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἁγίου. Ἡ Ἱερά αὕτη Μονὴ διατηρεῖ εὐλαβῶς μέχρι σήμερον τὸ Κελλίον ὅπου εἶχε φιλοξενηθῆ ὁ Ἅγιος. Τὴν Ἱερὰν Μονὴν μας τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου ἠύλογησεν ἐπίσης καὶ ἠγίασε μὲ τὴν παρουσίαν του. Οἱ ἡλικιωμένοι Πατέρες διηγοῦνται ὅτι ἤκουσαν τὸν Γέροντά των, τὸν μακαριστὸν πατέρα Ἀθανάσιον, ὅστις ἐπίσης ἔζησε βίον ὀσιακὸν καὶ ἅγιον καὶ ἠύλαβεῖτο πολὺ τὸν Ἅγιον, νὰ λέγῃ ὅτι «Ἦλθεν ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος εἰς τὴν Μονὴν μας. Ἦτο καλὸς πολὺ καλός· τοῦ ἔδωσα καὶ ἓνα κομβοσχοῖνι». Συνιστοῦσε δὲ εἰς τοὺς μοναχοὺς του νὰ διαβάξουν τὰ συγγράμματα τοῦ Ἁγίου διὰ νὰ στηρίζωνται εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν. Ὁ ἰατρός καὶ ἀδελφός τῆς Μονῆς μας μακαριστὸς μοναχὸς Νικόλαος εἶχε γνωρίσει τὸν Ἅγιον εἰς τὸν κόσμον. Διηγεῖτο δὲ ὅτι εἶδε πολλὰ θαύματά του καὶ ὅτι ἔνεκα αὐτῶν καταφρόνησε κόσμον, καριέραν καὶ πλοῦτη καὶ ἦλθε διὰ νὰ μονάσῃ ἐνταῦθα, ζήσας βίον ὀσιακόν.

Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐπέδρασεν ὡς φαίνεται μεγάλως εἰς τὰς περὶ μοναχισμοῦ ἀντιλήψεις του. Ἐνταῦθα ἐγνώρισε τὸ τέλειον μοναχικὸν ἁγιορευτικὸν ἦθος, καὶ μὲ τὴν δεκτικότητα τῆς ἁγίας ψυχῆς του ἐνεστερνίσθη αὐτό. Ὡς ἐκ τούτου, ὅλα τὰ συγγράμματα καὶ αἱ ἐπιστολαὶ του περὶ μοναχισμοῦ προέρχονται μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τὸν εὐλογημένον αὐτὸν Τόπον.

Μὲ τὴν ἐκλεκτὴν συνοδείαν τῶν Δανηλαιῶν εἶχε πολλὰς σχέσεις καὶ δεσμούς. Συνεδέθη μὲ ἰσχυράν φιλίαν καὶ πνευματικὴν ἀγάπην μὲ τὸν ἰδρυτὴν τῆς συνοδείας ταύτης Γέ-

ροντα Δανιήλ, ἀπό τόν ὁποῖον καί ἐζήτησε νά συντάξει «ἐπιστολήν περί μοναχικῆς διατυπώσεως», διὰ τās μοναχάς τοῦ ἡσυχαστηρίου τῆς Αἰγίνης. «Θέλετε μᾶς ὑποχρεώσει μεγάλως, τοῦ γράφει, ἐάν εὐαρεστηθῆτε νά γράψητε λόγον τινά πνευματικόν πρὸς τās παρθένους πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῶν. Ἡ ὑμετέρα ἐπιστολή, ἡ ὑπὸ τῆς πράξεως καί θεωρίας ὑπαγορευομένη, ἔσται αὐταῖς, ἔστερημέναις τοιαύτης ζώσης διδασκαλίας, πνευματικόν ἐντρύφημα καί ἀληθῶς στήριγμα πνευματικόν». (Σύγχρονες ἁγιορείτικες μορφές, Δανιήλ ὁ Κατουνακιώτης, ἐκδόσεις ἀδελφότητος «Ο ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ», Ὁρωπὸς Ἀττικῆς 1970, σ. 56). Εἰς ἄλλην ἐπιστολήν του (18-10-1913) συνιστᾷ εἰς τόν Γέροντα Δανιήλ δύο πνευματικά του τέκνα ἐπιθυμοῦντα νά μονάσουν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει καί τοῦ ζητεῖ νά τὰ κατευθύνῃ εἰς κατάλληλον Γέροντα. Μετὰ χαρᾶς ἐπληροφορήθημεν ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἐπιστολαὶ θά ἐκδοθῶν ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Δανιηλαίων εἰς ἰδιαίτερον τεῦχος, τό ὁποῖον καί εὐχόμεθα νά γίνῃ συντόμως πρὸς κοινήν ὠφέλειαν τῶν πιστῶν. Διηγοῦνται μάλιστα καί τό ἐξῆς περιστατικόν. Ὅταν ὁ Ἅγιος ἐδάδιζε πλησίον τῆς Καλύβης ταύτης συνήνητησεν ἄγνωστον ἀσκητὴν ἐρχόμενον ἐκ τῆς ἐρήμου, ὅστις, ὡς ἔχων τό προορατικόν χάρισμα, ἀνεγνώρισεν αὐτόν παρὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἀγίου ὡς ταπεινοῦ μοναχοῦ, τόν προσεφώνησε μέ τόν τίτλον καί τό ὄνομά του καί ἠσπάσθησαν ἀλλήλους ἐν πνεύματι Ἀγίῳ.

Ὁ Ἅγιος ἠγάπα καί ἐσέβητο πολὺ τοὺς Ἅγιορεῖτας μοναχοὺς. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καί ἀπὸ τό ἐξῆς περιστατικόν πού μᾶς διηγῆθη πάλιν ὁ π. Γεράσιμος, ὅστις τό ἤκουσεν ἀπὸ τόν Καυσοκαλυβίτην ἱερομόναχον π. Νικόδημον. Ἔλεγε λοιπόν ὁ π. Νικόδημος ὅτι συνήνητησε τόν Ἅγιον εἰς τὴν ὁδὸν Βασιλίσσης Σοφίας πλησίον τῆς παλαιᾶς Ριζαρείου Σχολῆς, ὅστις καί τόν ἐχαιρέτησε μέ τό καλογερικόν «εὐλογεῖτε». Ἀπορήσας ὁ ἴδιος τόν ἠρώτησε «Πῶς γνωρίζετε, πάτερ, τό «εὐλογεῖτε;» Ἐκεῖνος τοῦ ἀπήνητησε. Καί ἐγώ, Γέροντα, μοναχός εἶμαι. Τότε τοῦ εἶπε. Φαίνεσθε ὅτι εἴσθε καί παπᾶς· πού εἴσθε ἐφημέριος; – Εἶμαι ἐδῶ εἰς τόν Ἅγιον Γεώργιον τῆς Ριζαρείου. – Τότε θά εἴσθε ὁ Μητροπολίτης Πενταπόλεως, διότι γνωρίζω καλῶς ὅτι αὐτός εἶναι ἐκεῖ ἐφημέριος. Διατί δέν φέρετε ἐξωτερικῶς τό διακριτι-

κόν σας; Καί ὁ Ἅγιος ἀπήντησε: Μέσα μας, Γέροντα, πῶς θά ἔχουμε τόν Χριστόν μέσα μας· αὐτό ἔχει σημασία! Τά ἐξωτερικά δέν εἶναι καί τόσον ἀπαραίτητα». Τά ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἅγιος μέ τόσον μεγάλην ταπεινώσιν, γλυκύτητα καί δύναμιν, ὥστε ἐτυπώθησαν ἀνεξαλείπτως εἰς τήν ἄκακον ψυχὴν τοῦ π. Νικοδήμου, ὅστις καί τά διηγεῖτο συνεχῶς εἰς ἅπαντας ὡς εὐαγγελικούς λόγους.

Ὁ Ἅγιος ἦτο ὑπέρ τοῦ κοινοδιακοῦ μοναχισμοῦ. Εἰς τό πνευματικόν του τέκνον π. Φιλόθεον Ζερβάκον, ὅστις ἤθελε νά μονάσῃ εἰς τό Ἅγιον Ὄρος, συνέστησε νά κοινοδιάσῃ εἰς κοινόβιον, Ἱεράν Μονήν ἢ εἰς Σκήτην (Παρά Τίτῳ Ματθαϊάκῃ, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 126).

Εἰς τήν Σκητήν τῆς Ἁγίας Ἄννης καί εἰς τήν Καλύβην τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἠσκήτευεν ὁ μοναχός Ἰωάσαφ, ὅστις κατήγετο ἀπό τήν Μάδυτον, κειμένην πλησίον τῆς Συληθρίας, τῆς γενετείρας τοῦ Ἁγίου. Ὡς φαίνεται, τό γεγονός τοῦτο συνετέλεσεν ὥστε ὁ Ἅγιος νά συνάψῃ δεσμόν μετά τοῦ Ἰωάσαφ, καί νά φιλοξενηθῇ εἰς τήν Καλύβην του ἐπί δύο ἕως τρεῖς ἡμέρας. Ἐκτοτε εἶχον ἀμφοτέροι τακτικήν ἀλληλογραφίαν. Δυστυχῶς τό Κελλίον τοῦτο ἐγκατελείφθη καί δι' αὐτό ἴσως ἀπωλέσθησαν αἱ ἀνωτέρω ἐπιστολαί. Σώζεται ὁμως μία, τήν ὁποίαν ἀπέστειλεν ὁ Ἅγιος τό ἔτος 1903. Εἰς αὐτήν διακρίνεται κυρίως ὁ μέγιστος σεβασμός αὐτοῦ πρὸς τό μοναχικόν Πολίτευμα· παρουσιάζεται δέ ἡ ἀκατανίκητος δύναμις τῆς ρωμαλέας καί οὐρανοῦ ταπεινοφροσύνης του. Διά τήν πνευματικήν ὠφέλειαν, πού προέρχεται ἐκ τῆς θαυμασίας αὐτῆς ἐπιστολῆς, τήν παραθέτομεν ὀλόκληρον.

«Ὅσιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ Κύριε Ἰωάσαφ. Τήν ὑμέτεραν ὀσιωτάτην ἀγάπην ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενος ἀσπάζομαι καί ἥδιστα προσαγορεύω.

Χριστός Ἀνέστη.

Τήν ἀπό 20 παρελθόντος μηνός φιλικήν μοι ἐπιστολήν τῆς Ὑμετέρας φίλης μοι ὀσιότητος ἀγομένης ἐκομισάμην καί γηθοσύνας ἀνέγγων.

Εὐτυχῇ ἡγοῦμαι ἐμαυτόν τοιαύτης ἀπολαύοντα ἀγάπης, καί χαίρω ἐπί ταύτῃ ὡς ὁ εὐρίσκων πλοῦτον πολύν. Τό ἱερόν τῆς θείας ἀγάπης πῦρ τό διαφλέξαν τήν ὀσίαν καρδίαν σου ἐξέκαυσε καί τήν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην σου, ἥτις δι-

εθέριμανε, καί τήν ἐμήν ψυχράν καρδίαν δι' ἄλλειψιν ἀγάπης πρὸς τό θεῖον, τό διαθερμαῖνον τήν καρδίαν εἰς ἀγάπην τοῦ πλησίον. Δῶν σοι Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν, ᾧ δουλεύεις, ὡς δούλος πιστός, τόν μισθόν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης σου, καί μή διαλείπης μνημονεύειν ἡμῶν ἐν τοῖς πρὸς Θεόν ἐντεύξεσί σου.

Ἐγκαλῶ ἑμαυτῷ ἐπί τῇ μακροχρονίῳ σιωπῇ μου καί ἐλέγχω ἑμαυτόν ἐπί ἀκηδία καί ἄλλειψι ψυχικοῦ σθένους, διό καί ἐγενόμην αἰτία νά περιέλθῃ ἡ Ὑμετέρα φίλη ὀσιότης εἰς πολυχρόνιον ἀγωνίαν· ἐξαιτούμαι ἐπί τοῦτο συγγνώμην καί εὐελπιστῶ ὅτι τεύξομαι τοιαύτης καί εὐχαριστῶ ὑμᾶς ἐπί τῇ ἀγαπῇ ἀποφάσει πρὸς παῦσιν τῆς ἀγωνίας καί τῆς ἀμφιταλαντεύσεως καί πρὸς συγγραφὴν τῆς ἐμπνευσμένης ἐπιστολῆς, ἐν ἣ μετὰ ποιητικῆς ἐξάφρασεως καί πολλῆς καλλιτεχνικῆς καλαισθησίας ἀπεικονίσατε τόν θαυμάσιον χαρακτήρα τῆς ἀδόλως ἀγαπώσης ταπεινόφρονος χριστιανικῆς καρδίας, διότι ταύτης ἀληθῶς τήν εἰκόνα λεληθότως ἐξεικονίσατε, τήν ζωηράν ἔκφρασιν τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀδελφικῶν συναισθημάτων σας ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας χαράττοντες.

Ἡ ὑμετέρα ταπεινοφροσύνη διακρίνει ἀνισότητά τινα μεταξύ ἑαυτῆς καί ἐμοῦ διὰ τό ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης. Τό ἀξίωμα ἀληθῶς μέγα, ἀλλά καθ' ἑαυτό καί πρὸς ἑαυτῷ. Τό ἀξίωμα ἀληθῶς τιμᾷ τόν κεκτημένον διὰ τήν ὑποκειμενικήν του ἀξίαν, ἀλλ' οὐδόλως μεταβάλλει τάς σχέσεις τῶν ἡξιωμένων πρὸς τούς ἀδελφούς του, τούς ἀδελφούς τοῦ Κυρίου· αἱ σχέσεις αὗται διαμένουσι πάντοτε αἱ αὐταί, διό καί οὐδεμία διαφορά καί ἐπομένως ἀνισότης μεταξύ ἀλλήλων ὑφίσταται. Πλὴν τούτου τό ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιερέως ὑπόδειγμα ἐστὶ ταπεινοφροσύνης· εἰ οὖν ὑπόδειγμα πρῶτος ἄρα ἐν τοῖς ταπεινόφροσιν· εἰ δέ πρῶτος ἐν τούτοις ἄρα καί ἔσχατος πάντων· εἰ δέ ἔσχατος, ποῦ ἡ ὑπεροχή; Τό ἀξίωμα περιποιεῖ τιμὴν τῷ ἔχοντι, ἀλλ' οὐ διακρίνει τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου αὐτόν· μεταξύ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου διακρίνονται ἀσχέτως πρὸς τό ἀξίωμα οἱ μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, διότι οὗτοι φέρουσι τό ἀρχέτυπον τῆς εἰκόνης καί τήν χάριν τοῦ ἀγίου Πνεύματος, τήν ἐγκαλλωπίζουσαν καί ἐξυψοῦσαν αὐτούς εἰς περιωπὴν δόξης καί τιμῆς· μόνη αὕτη ἡ τιμὴ φέρει διάκρισιν καί ἀνισότητα μεταξύ τῶν ἰσοτίμων τῆς χάριτος· ὁ τελειωθεὶς ἐν τῇ ἀρετῇ ὑπερέχει τοῦ

μήπω τελειωθέντος καὶ ὁ μὴδ' ὅλως ἀρετῆς γενόμενος, ὑστερεῖ πολὺ τοῦ ἐν τῇ ἀρετῇ συζώντος, ὁ δὲ ἀμελής καὶ ἀκηδύς κἂν Ἀρχιερεὺς τυγχάνει ὢν, ὑπολείπεται κατὰ παρασάγγας τοῦ ἐπιμελοῦς καὶ ἐργηγορότος, κἂν οὗτος ἐλάχιστός τις καὶ ταπεινός τυγχάνει μοναχός.

Τὸ ἀξίωμα ἄρα δὲν ἀνυποῖ τὸν ἀτοχον· ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ μόνη ὑποποῖός δύναμις, ἥτις καὶ τὸν ἀρραβῶνα δίδωσι τελείας δόξης. Ποῦ λοιπόν, ἀγαπητέ, ἡ ἐκ τοῦ ἀξιώματος ὑπεροχὴ; ποῦ ἡ ἀνισότης; εἰ δὲ καὶ ἴχνος αὐτῶν ἐλλείπης, διατὶ ἡ συνοχὴ καὶ οἱ ἐνδοιασμοὶ καὶ ἡ πολυχρόνιος ἀγωνία καὶ ἀμφιταλάντευσις; Ἡ Ὑμετέρα φίλη Ὀσιότης εὐρίσκει ὑφισταμένην τινὰ ἀνισότητα μεταξύ αὐτῆς καὶ ἐμοῦ, ἀλλ' εἶδομεν ὅτι ἡ ἀρετὴ, οὐχὶ τὰ ἀξιώματα φέρουσι τὴν ἀνισότητα. Ἦδη παρακαλῶ νὰ μάθω τίς ὑπερέχει κατὰ τὴν ἀρετὴν, ὁ ἐν εὐμαρεία καὶ εὐζωίᾳ τὸν βίον διάγων ἢ ὁ ἐρημίτης καὶ ὁ ἐστερημένος καὶ τῆς ἐλάχιστου παρηγορίας; ὁ τῷ κόσμῳ προκειμένος ἢ ὁ τῷ Θεῷ ἀφωσιωμένος; Παραλείπω νὰ ἐρωτήσω περὶ τῶν παρεπομένων τῇ πολιτείᾳ ἐκάστου. Πρὸς τὰς ἐρωτήσεις μου πᾶς τις προχείρως δύναται ν' ἀπαντήσῃ, διότι εἰσὶ λελυμένα προβλήματα, ὥστε ἡ ἀρετὴ καὶ μόνη ἡ ἀρετὴ διακρίνει, ἡ δὲ ἀρετὴ ἐν τῷ πολιτεύματι. Ἐάν ἡ ὑμετέρα ὀσιότης ἐπέτρεπέ μοι νὰ ἐκφράσω γνώμην περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἀξίας καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῶν δύο προσώπων, θὰ ἔλεγον, ὅτι ἡ ὑμετέρα ὀσιότης ὀρθῶς μὲν διακρίνει ἀνισότητά τινα, οὐκ ὀρθῶς ὁμως εὐρίσκει ταύτην ἐν τῷ τοῦ ἀρχιερέως ἀξιώματι. Ἡμεῖς, ἀγαπητέ ἀδελφέ, συναίσθησιν ἔχοντες τῆς ἡμετέρας ἀναξιότητος καὶ γυνότητος, οὐδέ τολμῶμεν κἂν νὰ συγκρίνωμεν ἡμᾶς πρὸς τὸν ἐλάχιστον τῶν μοναχῶν, τὸν ἐν τῇ ἀσκήσει καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ ζῶντα. Διαβεβαιῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι καθ' ἐκάστην μακαρίζω τοὺς ἀφιερωθέντας τῷ Θεῷ καὶ ἐν Αὐτῷ ζῶντας καὶ κινουμένους καὶ ὄντας. Τί ἀληθῶς τῆς πολιτείας ταύτης τιμιώτερον; ἢ τί λαμπρότερον; αὕτη καλλιτεχνεῖ τὴν εἰκόνα καὶ προσδίδει αὐτῇ τὸ ἀρχέτυπον κάλλος, αὕτη εἰς μακαριότητα ἄγει, αὕτη σεμνύνει τὸν ἔχοντα, αὕτη κοσμεῖ τὸν κεκτημένον· αὕτη εἰς φιλοσοφίαν ἄγει, αὕτη μυστήρια ἀποκαλύπτει, αὕτη ἀληθείας διδάσκει, αὕτη ἔναυλον τῇ καρδίᾳ τὸν θεῖον λόγον ποιεῖ, αὕτη ἀσφαλῶς πρὸς τὸ ποθεινότατον τέλος ἄγει, αὕτη σὺρρανοδάμωνα τὸν ἄνθρωπον καθιστᾷ, αὕτη με-

λωδιαν ἄπαυστον τὴν ἀναπνοὴν ἀπεργάζεται, αὕτη ἀρμονίαν τὸν βίον ἅπαντα ἀναδεικνύει, αὕτη τοῖς ἀγγέλοις συνάπτει, αὕτη θεοεἰκελον τὸν ἄνθρωπον ἐμφαίνει, αὕτη πρὸς τὸ θεῖον ἀνάγει, αὕτη τὸ θεῖον προσοικειοῦται. Ἰδοῦ, ἀγαπητέ ἀδελφέ, ποῖα ἡ ἐμὴ πεποιθήσις, ἥς ἔνεκα θεωρῶ τὸν ἀσκητὴν ὑπέρτερον τοῦ Ἀρχιερέως, ἦν ἐν πᾶσι εἰλικρινεῖα ὁμολογῶ.

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ τῷ καταξιώσαντι ὑμᾶς γενέσθαι πολίτας τῆς οὐρανόου πολιτείας καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν, ὅπως καταξιωθῶμεν τῆς αὐτῆς χάριτος.

Περαιῶν ἀναγγέλλω ὑμῖν, ὅτι Θεοῦ εὐλογοῦντος περατοῦται ἡ ἐκτύπωσις τῆς Εὐαγγελικῆς Ἱστορίας ἐντός δύο ἢ τριῶν ἑβδομάδων, μεθ' ἧς θά λάβω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ πέμψω αὐτὴν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς φιλοῦσης ἡμᾶς καρδίας τῆς.

Εὐχομαι ἀπὸ καρδίας τὰ ἄριστα· προσφέρετε δὲ τὰς εὐχὰς μου πρὸς τοὺς ἀδελφούς τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας.

Ὁ Πενταπόλεως Νεκτάριος.

(Παρά Τίτῳ Ματθαϊάκῃ ἐνθ' ἄνωτ. σ. 260).

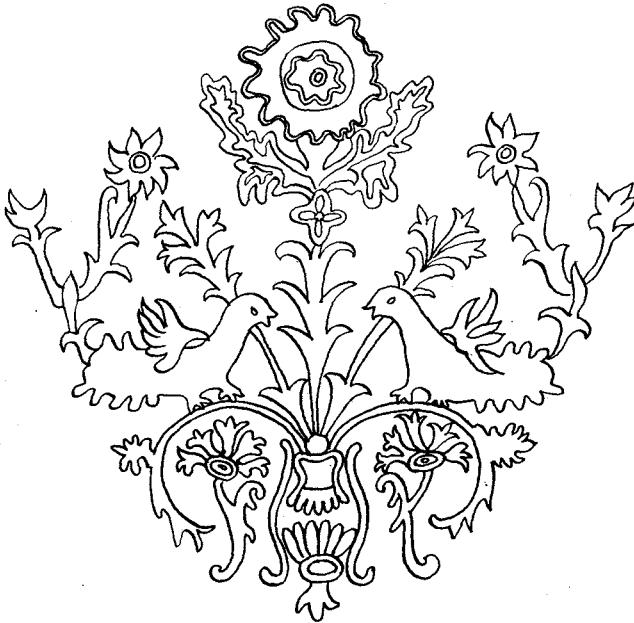
Ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐκ τῆς ὅλης βιοτῆς καὶ πνευματικῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου, οὗτος, καίτοι δέν ἦτο κατὰ τὸν τόπον Ἀγιορείτης, ἦτο ὁμως κατὰ τὸν τρόπον καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ του. Εἶχε τὰς βασικὰς ἀρετὰς τοῦ Ἀγιορείτου μοναχοῦ, τὴν ταπεινώσιν, τὴν καρδιακὴν προσευχὴν, τὴν ἰδιαίτεραν εὐλάβειαν πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τὴν ὁποίαν ὕμνησε μὲ τὸ γλυκύτατον Θεοτοκάριόν του. Ἦτο ἀληθῶς Πατερικὴ μορφή διὰ τὴν ἐποχὴν μας. Ὁ εὐσεβὴς λαὸς μας, μὲ τὸ ἀλάθητον Ὁρθόδοξον κριτήριόν του, πολὺ σύντομα ἀνεγνώρισε τὸν Ἅγιον ὡς θεωθέντα ἄνθρωπον καὶ ὡς μιμητὴν τοῦ Χριστοῦ. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ἡ παρατηρουμένη εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀνανέωσις τοῦ Ὁρθοδόξου μοναχισμοῦ ἔχει ὡς πρωτεργάτην τὸν Ἅγιον Νεκτάριον.

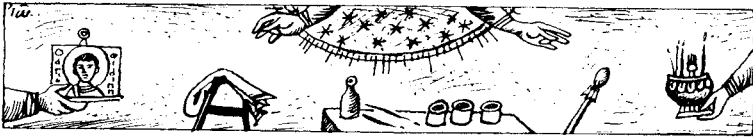
Ὅλη δὲ ἡ κατὰ αὐτοῦ σατανοκίνητος πολεμικὴ, ἡ ἀνανεωθεῖσα εἰς τὰς ἡμέρας μας, ὄχι μόνον δέν παραδίδεται τὸ κῦρος τοῦ Ἁγίου ἢ τὴν ἐξέχουσαν θέσιν του εἰς τὸ Στερέωμα τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Καθολικῆς μας Ἐκκλησίας,

ἀλλά καί τόν ἀναδεικνύει λαμπρότερον. Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ διάβολος νά μή κινηθῆ ἔναντίον του ὅταν τόσαι ψυχαί ὠφελοῦνται καί σώζονται ἀπό τόν Ἅγιον; Καί πῶς εἶναι δυνατόν ὁ δοξάζων τούς Ἁγίους Του Πανάγιος Κύριος νά μή ἀναδείξῃ ἔτι περισσότερο τόν ἀδίκως πολεμούμενον ἅγιόν Του;

Ταπεινῶς καί ἡμεῖς ἐπικαλούμεθα τάς ἁγίας του εὐχάς ὑπέρ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς καί ὀλοκλήρου τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους, διά νά εἶναι πάντοτε τοῦτο καρδιά τῆς Ὁρθοδοξίας μεταδίδουσα εἰς Αὐτήν τό πνευματικόν βάθος τῆς μυστικῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τό ὁποῖον σώζει τήν Ἐκκλησίαν ἀπό τά ἰσχυρά ρεύματα τῆς ἐκκοσμικεύσεως.

ἱ. Π. Γ.

«ΑΦΘΑΡΣΙΑΣ ΕΝΔΥΕΙ ΕΥΠΡΕΠΕΙΑΝ»

(Απόσπασμα από δοκίμιο για τή θεολογία τών εικόνων)

Μαρτυρία τῆς σωματικῆς μετοχῆς στή δόξα τοῦ Θεοῦ, δηλαδή στό θεῖο φῶς, ἡ εἰκόνα σου ἀποκαλύπτει σώματα παρόμοια μέ τά σώματα τῆς κοινῆς Ἀναστάσεως, ἀφθαρτα καί μεταμορφωμένα, σάν τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ μετά ἀπό τήν Ἀνάστασή Του, σῶμα θεωμένο καί ἄυλο. Ἐν ἑτέρα μορφή. Δέν χαλάει τό σουδάριο οὔτε θραύει τίς σφραγίδες τοῦ τάφου, περνάει ἀπό τούς τοίχους χωρίς ἐμπόδιο. Σου παρουσιάζει σώματα στήν ἀληθινή τους διάσταση, ἀφθαρτα καί δοξασμένα. Ἔτσι μπορείς νά νοιώσεις, μπροστά στήν εἰκόνα, ὅτι ὁ θάνατος, μέ ὅλη τή φθορά τοῦ σώματος, δέν εἶναι κάτι τό παράλογο ἀλλά μετάσταση, κοίμηση, ὅπου ἡ ἀγάπη κρατάει ἀκόμη. Ἡ αἴσθηση τῆς θείας ἀγάπης ἀρχίζει ἀπό ὄω στήν ὑπόστασή σου. Αἰσθάνεσαι ὅτι ἀγκαλιάζεις τά πάντα... Παύεις νά εἶσαι ἕνα ἀπομονωμένο ἄτομο, γνωρίζεις τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ καί τῆς κτίσεως. Ἀγαπᾶς μέ τήν θερμότητα τοῦ φωτός πού ἤτανε εἶναι καί θά ἔλθει, πού λούζει καί ἐνώνει τά πάντα στίς εἰκόνας, ὅπως καί στόν μέλλοντα αἰῶνα.

Στήν βυζαντινῆ εἰκόνα, τό οὐράνιο φῶς ἐνώνεται μέ τή σάρκα τῶν ἁγίων καί γίνονται ὄλο φωτιά καί φῶς μέσα στήν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐκεῖ τά σώματά τους εἶναι πνευματικά. Ἀσώματοι «ἐν σώματι». Ἔτσι θά εἶναι μετά ἀπό τήν Ἀνάσταση, στόν μέλλοντα αἰῶνα ὄλοι οἱ ἅγιοι, ἀσώματοι μέ πνευματικά σώματα, πιό λεπτά καί πιό ἑλαφρά, ἄλλα, σάν μιά μουσική τῶν ἀστρων πού μιλάει γιά τή δόξα τοῦ Θεοῦ ἢ παχύτερα καί βαρύτερα καί χαμαίφιλα, ἀνάλογα μέ τήν οἰκειότητά τους πρός τόν Θεό.

Ἡ εἰκόνα δέν μᾶς δείχνει τό θνητό σῶμα ἀλλά τόν πνευματικό καί ἐσωτερικό ἄνθρωπο μέ πνευματικό, ἀφθαρτο, αὐλο ὑπεραισθητό σῶμα, κρυμμένο πίσω ἀπό τό κάλυμμα τῆς φθορᾶς, πού θά ἀναφανεῖ «ἐν δόξῃ» τήν ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως. Μᾶς ἀποκαλύπτει τήν «κατά χάριν» σάρκα, πού εἶναι τά ἀληθινά μας σώματα καί ὄχι τούς «δερματί- νους χιτώνας» πού ὁ θεός ἔκανε στόν Ἀδάμ καί στήν Εὐα μετά ἀπό τήν ἁμαρτία, θνητή καί θαμπή σάρκωση τῆς φθορᾶς. «Οὕτω καί ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπειρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ» (Α΄ Κορ. ιε, 42) «σπειρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν» (Α΄ Κορ. ιε, 44). Καί τό φθαρό ἐνδύεται ἀφθαρσία... «Δεῖ γάρ τό φθαρόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καί τό θνητόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν». (Α΄ Κορ. ιε, 53). Ἡ Ἐκκλησία δέν μᾶς δείχνει τή φαινομενική πραγματικότητα ἀλλά τήν ἀόρατη καί κρυμμένη, «τά γάρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τά δέ μή βλεπόμενα, αἰώνια (Β΄ Κορ. δ, 18).

Στή βυζαντινή εἰκονογραφία, ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι «ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον», ὅπου ὁμολογεῖται ἡ ἀφθαρτη καί θεωμένη σάρκα Του, διότι δέν εἶναι «ἀπλός» ἄνθρωπος ἀλλά Θεάνθρωπος καί Κύριος τῆς δόξης, ὅπως καθαρά τό λέει ὁ ἐν ἀγίοις πατήρ ἡμῶν Θεόδωρος ὁ Στουδίτης: «Οὐπερ ἡ εἰκὼν ἐν ὁμοιώματι φθαροῦ ἀνθρώπου, ὅπερ ἀποστολικῶς κατηγορεῖται· ἀλλ' ἐν ὁμοιώματι μέν ἀνθρώπου, ὡς αὐτός προεῖρηκεν, οὐ μὴν φθαροῦ, ἀλλά ἀφθάρτου... Διότι οὐ ψιλός ἄνθρωπος, ἀλλά Θεός ἀνθρωπισθεῖς ὁ Χριστός». (P. G. 99.488).

Βασιμμένη πάνω στή σωτηριολογική οἰκονομία τοῦ Χριστοῦ καί στίς κοσμολογικές συνέπειές της, ἡ βυζαντινή εἰκονογραφία μᾶς παρουσιάζει ὄχι μόνο τόν μεταμορφωμένο ἄνθρωπο ἀλλά καί τήν κτίση ὅλη στήν αἰωνιότητά της ὅψη, ἐλεύθερη ἀπό τή δουλεία τῆς φθορᾶς, διότι ἡ κτίση ὅλη περιμένει νά ἐνωθεῖ μέ τόν οὐρανό καί νά γίνει ἡ ἀφθαρτη, αὐλή, αἰώνια καί νοερή κατοικία τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου.

Ἄν πάρει κανεῖς μιὰ βυζαντινή εἰκόνα, θά δεῖ ὄχι μόνο τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλά καί τούς ἀνθρώπους καί τόν κόσμο πνευματοποιημένους καί φωτισμένους μέ φῶς πού δέν εἶναι φυσικό ἀλλά ἄχρονο καί ἄκτιστο, τή θεϊκή δύναμη πού ἐξέλαμψε ὁ Χριστός στό ὄρος τῆς μεταμορφώσεως, στόν Ἄδη, μυστικά στίς καρδιές αὐτῶν πού τόν ἀγάπησαν καί πού θά λάμψει φανερά τήν ὄγδοη μέρα – πού λέγεται πραγματικότητα καί αἰωνιότητα τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐκεῖ θά φανοῦν ἐντυπωμένες ἡ ὁμοίωση καί ἡ μορφή τοῦ Λόγου, γεννημένες σ' αὐτούς κατά τήν ἀκριβή γνώση καί πίστη. Στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ζοῦμε –μετά ἀπό τή σκιά – στήν ἐποχή τῆς εἰκόνας τῆς Πραγματικότητας (ἡ κοινή Ἐνάσταση καί ἡ αἰωνιότητα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ) ὅπου ὁ Λόγος τῆς ἀλήθειας σημειώνει τόν τύπο καί τό σημεῖο Του καί ἀφαιρεῖ ἀπό μᾶς τά γνωρίσματα τῆς φθορᾶς μέ τή θυσία τῆς μικρῆς μας ἀνθρώπινης ἀτομικότητας καί μᾶς χαρίζει ὄχι μόνο τή παρουσία Του, τῆς Θεοτόκου καί πάντων τῶν ἁγίων, πού μᾶς δίνουν χαρά καί μᾶς ἀναμορφώνουν, ἀλλά καί ἄλλες πνευματικές πραγματικότητες καί μέλλουσες καταστάσεις, οἱ ὁποῖες πραγματοποιοῦνται, ἐν ὑποδηλώνονται στίς βυζαντινές εἰκόνες. Ἐκεῖ μέσα σέ ὅλα, ἐκδηλώνεται μέ ἰδιαίτερη ἀναλογία ἡ θείκη καί μεταμορφωτική δύναμη τῆς Ἐναστάσεως, σάν παρουσία λαμπρῆ καί ἐνεργητική, πού συντηρεῖ ἀδιάλυτο – πέρα ἀπό τή λογική τοῦ διχασμοῦ – τόν σπουδαῖο σύνδεσμο τῆς ἐνότητας τῆς χρωματισμένης ἐπιφάνειας πού, ἐξ ἄλλου, τόσο καλά πέτυχαν οἱ καλλιτέχνες τοῦ Βυζαντίου.

Γιά μιά πιό προσωπική ἐκδήλωση τοῦ λόγου, ἂν νομίσετε, ἄς τελειώσω τό κεφάλαιο μ' αὐτόν τόν τρόπο. Νικητής μέ τή στοργή Του ὁ συνάναρχος Υἱός τοῦ Θεοῦ, ἔνωσε τόν αἰσθητό κόσμο μέ τό νοερό. Φέροντας τή σάρκα Του σάν «λύχρον φωτός», φώτισε τά σύμπαντα γιά ν' ἀρχίσει μυστικά καί εἰκονογραφικά, σάν χρυσή αὐγή, μιά καινή ἁρμονία θείων καί ἀσωμάτων ἤχων, αἰσθητά στά διάφορα χρώματα καί σχήματα πού εὐχαριστοῦν τήν ὄραση καί ἐντυπωσιάζουν τό νοῦ μας, ὥστε προσκυνώντας τίς εἰκόνες ζητοῦμε πρεσβεῖες καί συγχώρηση «τῶν πταισμάτων ἡμῶν».

Μέ τή Γραφή, οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν τή σκιά τῆς πραγματικότητας. Ἐμεῖς ἔχουμε τήν εἰκόνα, πού αὐτή ἀποκαλύπτει τήν κρυμμένη πνευματική πραγματικότητα, διότι τό ἀληθινό θά φανεῖ καθαρά μετά ἀπό τήν Ἐνάσταση, ὅταν θά δοῦμε «πρόσωπον πρός πρόσωπον» καί ὄχι αἰνιγματικά καί μερικά τήν «πόλιν» τοῦ οὐρανοῦ «ἧς τεχνίτης καί δημιουργός ὁ Θεός»· ἡ γῆ πού εἶναι ὄρατή καί αἰσθητή, μεταμορφωμένη ἀπό τήν ἔνωση μέ τόν οὐρανό, πού εἶναι ἀόρατος καί πάνω ἀπό τήν αἴσθηση· ἡ κληρονομιά τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ὅπου ἡ χαρά θά εἶναι ἡ ἄμεση θέα τοῦ ἄρρητου κάλλους τῆς δόξας τοῦ φωτός τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ.

ἰ. Σ. Γ.

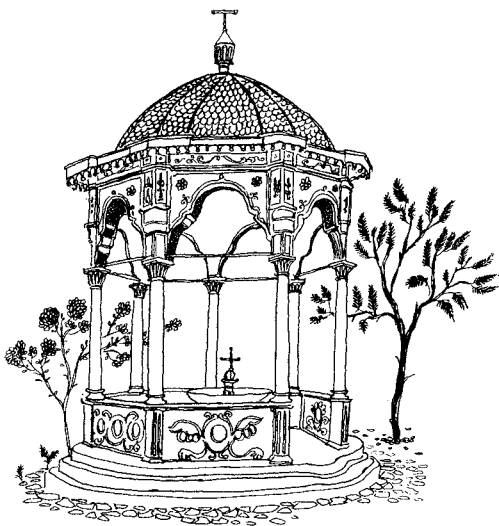

ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ 614 ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΑΒΒΑ

Στό προσκλητήριο οὐράνιας πνοῆς συνάχτηκαν
ἀπό τὰ τέσσερα τῆς γῆς σημεῖα στήν ἴδια μάντρα
«δουλεύοντες τόν θεόν μέ ἐνάρετον πολιτείαν
Καί μέ πολλήν κακουχίαν . . .»
«τόν ἀσκητικόν βίον ποθήσαντες ἐκ μικρᾶς ἡλικίας»
βαστώντας τήν ἀσπρόφτερη ὑπακοή μέ χαρά
[πού δροσίζει
σάν «ἡ μέλισσα συναθροίζει τὰ διάφορα ἄνθη»,
γυροῦσαν στίς ἀγιοσελίδες μέ λαχτάρα διψασμένου
κάμνοντας τίς νύχτες μέρες
τρώγωντας «φλούδια λουπιναρίων καί στάκτην»
«αὐθέντας καί δεσπότας αὐτῶν ἐνόμιζον» τούς ἀδελ-
[φούς
φυλακίσαν τήν ἀγάπη στής μονῆς τὰ ἐλάσσονα κελλία
μά ὁ πάντοτε φθονῶν τούς «ἐναρέτους»
τῶν Αἰθιοπῶν τὰ μυαλά τοιγγλίζει
νᾶλθουν οἱ μαῦροι στό παλιομονάστηρο γιά τοῦ
[χρυσοῦ τό ἄσπρο
πού δέ βρήκανε στούς ὑψιπέτες ἀετούς τῆς λαύρας
ἔτσι, ὅπως ρόδιζε ὁ θυμός σά τήν αὐγή
κρατοῦσαν καί διπλά μαχαίρια
ἄλλους ἀποκεφάλισαν κι ἄλλους κομματίασαν
ἄν ρωτᾶτε γιά τήν ἀντίστασή τους

«εὐχαριστοῦντες τὰς ψυχὰς παρέδωκαν» στίς φοῦχτες
[τοῦ Θεοῦ
ὥστε «διπλούς στεφάνους» νά λαβαίνουν
πόνων ἀσκητικῶν κι αἱμάτων μαρτυρίου.

Μνήμη μέ κάθε τρόπο πρέπει νά φυλάξεις στόν ντορθά
[σου
τοῦ Μάρτη τήν εἰκοστή μέρα μέ τή χρυσάργυρη λι-
[ακάδα
ἐπιστρέφοντας στή μεγάλη ἀγάπη τοῦ 614
φέρνοντάς την σ' αὐτόν τόν δύστροπο αἰώνα
στή βαρυχειμωνιά πού χασμουριέται . . .
μ. Μ. Σ.

ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ἄσπιλε,
Βρεφοκρατοῦσα,
Γοργοεπήκοε,
Δυνάμωσον,
Εὐσπλαχνίαν
Ζητοῦντας,
Ἡμᾶς,
Θεράπευσον,
Ἰκάνωσον
Κληῆρον
Λαόν
Μονάζοντας,
Νεοποίησον,
Ξενοδόχησον
Ὀρφανούς
Παραλελυμένους –
Ρακενδύτους,
Σκέπασον
Ταπεινούς –
Ἐπομένοντας
Φωτοφόρω
Χάριτι
Ψυχᾶς
Ὠραΐσον.

ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

Ἄφες
Βέβηλα,
Γεώδη,
Δίωξον
Ἐλεον,
Ζήτησον
Ἡουχίαν,
Θερμῶς
Ἰησοῦν
Κάλεσον,
Λουόμενος
Μετανοίας
Νάμασι,
Ξενιτείαν
Ὀρέγον,
Πάταξον
Ρωμαλέον
Σαταναήλ
Τέρπου
Ἐπό
Φέγγους
Χαρμολύπης,
Ψάλλον
Ὠσαννά!

ΤΑ 12 Μ

Μεσάνυχτα ...
Μαυροφόρο Μοναστήρι ...
Μαρτυρικό ... Μεταμορφωμένο ...
Ματόβρεχτο Μονοπάτι ... Μακρύ ...
Μονάχα Μιά Μέρα ...
Μετάνοια!

δ.μ.

Δοξαστικόν
τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, κτίτορος
τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει ὁμωνύμου ἱερᾶς Μονῆς.

Δόξα... πλ. δ'.

Ἐγκρατείας τῷ πυρί τὰς τῶν παθῶν ἀκάνθας ἀναλώσας, ἀπ' οὐρανοῦ ἐδέξω τὴν χάριν, οἷα πραεῖαν αὐραν, μυστικῶς πάτερ Γρηγόριε· ἐν τῷ Ὄρει γάρ τοῦ Ἁθωνος ἀγγελικῶς πολιτευόμενος, τὸν ἐξ αἰωνίων ὁρέων φωτίζοντα Θεόν, ὡς φησὶν ὁ Δαβὶδ, ἐν μυστηρίῳ ἐθεάσω, ὡς ἦν ἰδεῖν ἀνθρώπῳ δυνατόν, ὡς ὁ Θεόπτης ἐν Σιναίῳ Μωϋσῆς· καὶ θεωθεὶς τῇ θείᾳ μετοχῇ τῆς αἰωνίου μακαριότητος ἠξίωσαι· ἧς καὶ ἡμεῖς ἀξιοθεύημεν, ταῖς ἰκεσίαις σου Ἁγιε, οἱ τελοῦντες τὴν μνήμην σου.

Ἑμνογράφου Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου.
(Ἀπὸ τῆν νεωστὶ συνταχθεῖσαν Ἀκολουθίαν)

**Ἄπολυτίκιον καί δοξαστικόν
τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ
τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου
διαλαμπάντων Ἁγίων.**

Ἦχος Γ΄ Τὴν Ὁραιότητα.

*Τό ἐπταστέλεχον, Ἁγίων σύστημα, ἀνευφημήσωμεν,
κλεινόν Γρηγόριον, τόν ἐκ Σινᾶ καί σύν αὐτῷ Γρηγό-
ριον Θεοφόρον, τόν ἡμῶν δομήτορα, καί τόν θεῖον
Ἀκάκιον, τόν σοφόν Νικόδημον, καί Λουκᾶν καί
Ἰγνάτιον, σύν Παύλῳ τούς στερροούς ἀριστέας, ὡς
πρεσβευτάς ἡμῶν πρὸς Κύριον.*

Δόξα... Ἦχος πλ. δ΄.

*Τῶν Ὁσίων Πατέρων ἡ ἐπτάς, ταῖς ἐπταφώτοις τοῦ
Παρακλήτου δωρεαῖς, τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τῆς μακα-
ρίας, πᾶσιν τὴν χάριν ἐκφαίνει καί τό κάλλος, καί
πρὸς θεώσεως μέθεξιν ἀγίαν, ἡμᾶς προτρέπεται, δια-
πρυσίῳ κλήσει· οὓς ἀνυμνοῦντες συμφώνως, μακαρί-
σωμεν λέγοντες· Ὡ σύστημα ἱερόν, καθαρῶτατα
σκεύη, τῶν ἐλλάμψεων τῶν θείων· λαμπτήρες θεόφω-
τοι, τῆς ἐν Χριστῷ τελειότητος· τῶν ἀρετῶν οἱ πρα-
κτικώτατοι ὑποφῆται· τῆς ἀπαθείας αἱ θεῖαι μυροθη-*

και· θεράποντες τοῦ Λόγου θεοφόροι· τοῦ Ἁθω
κανχήματα, Μονῆς ἡμῶν στηρίγματα, ἐκτενῶς προ-
σβεύσατε, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἑγμνογράφου Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου.
(Ἀπὸ τὴν νεωστὶ συνταχθεῖσαν Ἀκολουθίαν).

Ἐγκώμια εἰς τόν Ὅσιον Γρηγόριον τόν Κτίτορα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας*.

ΣΤΑΣΙΣ Γ' Αἱ γενεαί πᾶσαι . . . Ἦχος Γ'
Αἱ γενεαί πᾶσαι, Γρηγόριε, τιμῶσι, τήν χάριν σῶν
θανμάτων,
Δῆμος τῶν σῶν τέκνων, προάγεται εισφέρειν, λειψά-
νων σου τήν θήκην.

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

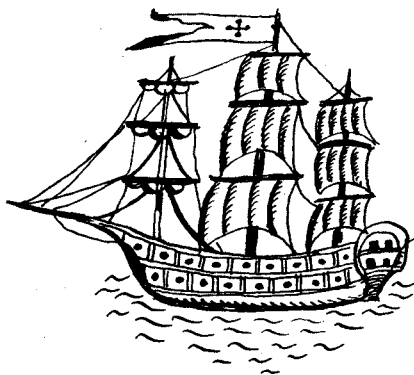
Ἄγιε τρισμάκαρ, Γρηγόριε ἐν πίστει, ὑμνοῦμεν σου
τήν δόξαν.
Βίον ἡσυχίας ἠγάπησας ἐκ πόθου, καί ἀρεταῖς ἐλλάμ-
φθης.
Γέρας Ὁρθοδόξων, ὁσίων ἢ διόπτρα, Γρηγόριε,
ὑπάρχεις.
Δέχου ἰκεσίας, ἡμῶν ἐκλιπαρούντων τήν σήν ἐπιστα-
σίαν.

* Τά ἐγκώμια ταῦτα ἐγράφησαν ἐν τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ
τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Γρηγοριάτου τοῦ καί Κτίτορος
Αὐτῆς, κατά τήν μετακομιδὴν τοῦ Πανιέρου Λειψάνου του
ἐκ Σερβίας καί ἐψάλησαν ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς τήν Μο-
νήν

Εὐθynnον νῦν τρίβους, τῆ σῆ καθηγεία, ἡμῶν πρὸς
Θεαρχίαν.
Ζώωσον θεόφρον, ψυχὰς ἐπιβώσας, ναμάτων σου
τὴν χάριν.
Ἦρωσ ἀνεδείχθης κατὰ δαιμόνων, πάτερ, Χριστοῦ τῆ
ἐπικλήσει.
Θηρευτῆς ἐφάνης, Ἰησοῦ τοῦ γλυκυτάτου, Γρηγόριε
θεοφόρε.
Ἰθυνας σὸν βίον, εἰς προσταγὰς Κυρίου, μεθ' οὗ καὶ
συνευφραίνει.
Κράτος τοῦ βελίω, κατήσχυνας ἀνδρείως, μαχαίρω
σου τῆ θεία.
Λάλησον τὰ θεῖα, ἡμῶν σοῦ δεομένων, ὡς ἔχων παρ-
ρησίαν.
Μέμνησο χορείας, Μονῆς σου θεομάκω, καὶ φρούρει
ἀδιαλείπτως.
Νέμει ἐκ καρδίας, πιστῶς ἢ σὴ ἀγέλη, ῥδὰς ὑπερκο-
σμίους.
Ξενητεῖαν ἔχων, ὑπέρ τὸν κόσμον ἤχθης, ὄρων Θεοῦ
τό κάλλος.
Ἔολος ἐφωτίσθης, τῆ χάριτι ἀμέτρως, διὰ τῆς μετανοί-
ας.
Πότισον καρδίας, ἀνχμώσας σαῖς λιταῖς σου, Γρηγό-
ριε, ἐν τάχει.
Ρύαξ σῶν ναμάτων, Γρηγόριε, δροσίζει, πιστῶν τὴν
ἀρωστίαν.
Σέ καλοῦμεν πρέσβυν, λιμένα καὶ κρατῆρα, ἡμῶν τῶν
ἐπταικότων.
Τείχισον εὐχαῖς σου, ὡς πύργον τὴν Μονὴν σου, Γρη-
γόριε τρισμάκω.
Ἔγμους ἀνάως, προσφέρομέν σοι πάτερ, ὡς φύλακα
καὶ ρύστην.
Φαίδρυνον ἀρδεύεις, τοῦ Πνεύματος ἀμέτρως, Μονῆς
σου τούς ἰκέτας.
Χαίροις κλέος Ἄθω, ἐργάτα ἡσυχίας, δύο Μονῶν ὁ
κτίτωρ.

ΔΟΞΑ Τριαδικόν
Ψυχῶν τήν ἀμορφίαν, Τρισήλιε Θεότης, καταύγασον
σῆ δόξη.
ΚΑΙ ΝΥΝ Θεοτοκίον
ᾠλεσον Παρθένε, ἰσχυί πρεσβειῶν σου, ἀλάστορος
μανίαν.

Δ.Μ.Γ.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΚΟΜΙΑΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ ΤΟΥ ΚΤΗΤΟΡΟΣ ΗΜΩΝ ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

*«Πᾶσα δόσις ἀγαθή καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι κατα-
βαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων...»*

Ἄς εἶναι δοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ μας Ἰησοῦς Χριστός, πού μᾶς ἤξιωσε, κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, νά ἴδω-
μεν, νά προσκυνήσωμεν καὶ νά ἀσπασθῶμεν τὸ ἱερόν λείψανον
τοῦ Κτήτορος τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου καὶ μάλι-
στα νά τόν ἔχωμεν ἀπὸ τώρα καὶ διὰ πάντα καὶ αἰσθητῶς μαζί
μας, διὰ νά μᾶς σκέπη, νά μᾶς εὐλογία καὶ νά μᾶς χαριτώνη μέ τὴν
ζωοποιὸν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού σκηνώνει εἰς τὸ Ἱερόν
του Λείψανον.

«Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν»

Ὁ πόθος πολλῶν γενεῶν Γρηγοριατῶν Πατέρων νά γνωρίσωμεν
πληρέστερον τὰ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν
Γρηγορίου, μᾶς ὠδήγησεν εἰς λεπτομερῆ μελέτην ὄλων τῶν ὑπαρ-
χόντων ἱστορικῶν στοιχείων.

«...Ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε...»

Κατόπιν αὐτῆς τῆς μελέτης διευκρινίσθη ὅτι: τὸ ἱερόν λείψανον
τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Κτήτορος τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς εὐρί-
σκειται εἰς τὴν Γυναικείαν Ἱεράν Κοινοδιακὴν Μονὴν Γκόρνιακ
τῆς Σερβίας, Μονὴν τὴν ὁποίαν ἀνήγειρεν ὁ ἴδιος μετὰ τὴν ἐξ

Ἁγίου Ὁρους ἀναχώρησίν του. Ἠκολούθησεν εἰσήγησις τοῦ Καθηγουμένου ἡμῶν πρὸς τὴν Σεβαστὴν Γεροντικὴν Σύναξιν τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μονῆς, ἡ ὁποία κατέληγεν εἰς τὰς ἑξῆς προτάσεις:

«Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἔχομεν ἱερὸν καθῆκον ὡς Γρηγοριάται ὅπως τιμῶμεν τόσον τὸν ὄσιον Γρηγόριον τὸν νέον ἢ Γρηγοριάτην, πρῶτον καὶ ἄμεσον κτήτορα τῆς ἡμῶν Μετανοίας, ὅσον καὶ τὸν ὄσιον Γρηγόριον τὸν Σιναίτην, πρῶτον οἰκιστὴν τῶν περιχώρων τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μονῆς καὶ οἰονεὶ ἔμμεσον κτήτορα αὐτῆς, καθ' ὅσον μάλιστα ὡς εἰσηγητῆς καὶ διδάσκαλος τῆς νοερᾶς προσευχῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει, οὗτος ἀνήκει εἰς τοὺς πνευματικὸς κτήτορας οὐ μόνον τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μονῆς ἀλλὰ καὶ ὄλου τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους.

Οὕτω προτείνομεν, ὅπως τὴν μὲν 7ην Δεκεμβρίου τιμῶμεν τὸν ἄμεσον κτήτορα ἡμῶν Ὅσιον Γρηγόριον τὸν νέον, ὡς διαλαμβάνει ὁ Συναξαριστῆς τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου καὶ πάντες οἱ Σλαβικοί Συναξαρισταὶ καὶ ὡς ἀρχαιόθεν συνέβαιναν ἐν τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ, τὴν δὲ πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Ἀθωνιτῶν Πατέρων νὰ ἑορτάζωμεν τὴν μνήμην τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ νέου, μετὰ τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Σιναίτου καὶ πάντων τῶν ἐν τοῖς ὄροις τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μονῆς βιωσάντων Ἁγίων Πατέρων, ὡς τοῦ Ὁσίου Ἀκακίου τοῦ Καυσοκαλυβίτου, ἀσκήσαντος ἐν τῷ Καθίσματι τῆς Παναγίας, τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, ἐπὶ τριετίαν ἀσκήσαντος ἐν τῷ κελίῳ ἡμῶν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἐν τῷ Ἄδειν καὶ τῶν ἁγίων ὀσιομαρτύρων Ἰγνατίου, Παύλου καὶ Λουκά, ἐπιτελοῦντες τὴν Σύναξιν αὐτῶν».

Ἡ εἰσήγησις αὕτη ἐγένε δεκτὴ ἀπὸ τὴν Γεροντικὴν Σύναξιν, ἡ ὁποία καὶ ἀνέθεσεν εἰς τὸν Ὑμνογράφον π. Γεράσιμον Μικραγιαννανίτην τὴν σύνταξιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου (διὰ τὴν 7ην Δεκεμβρίου) καὶ τῶν Ὁσίων Πατέρων τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ βιωσάντων (διὰ τὴν Γ' Κυριακὴν τοῦ Ματθαίου), τὰς ὁποίας ὁ π. Γεράσιμος ἐγκαίρως συνέθεσε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἱεράν ἡμῶν Μονήν.

«...Κρούετε καὶ ἀνοίγησται ὑμῖν».

Οὕτω, μέ ἐλπίδα καὶ πόθον ἀπεφασίσασαμεν νὰ «κρούσωμεν» ταπεινῶς τὴν θύραν τῆς Ἁγίας Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ θύρα... «ἠνοιχθῆ»! Ἡ «ἀπάντησις» ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Μπρανιτσέδου Κον Χρυσόστομον, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπληροφόρησεν ὅτι Σερβικὴ ἀποστολὴ θὰ φέρῃ τμήμα τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου εἰς τὸ Ἁγιον Ὁρος κατὰ τὴν Πανήγυριν τῆς Σερβικῆς Ἱεράς Μονῆς Χιλιανδαρίου εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τὴν 21ην Νοεμβρίου.

*«Αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος,
ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ».*

Τὴν 23ην Νοεμβρίου 1977 καὶ ὥραν βυζαντινὴν 9.00 ἔσπερινῶν, ὁ Ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Κτήτωρ, μετὰ ἀπὸ σωματικῆς ἀπουσίας 600 περιπυρῶν ἐτῶν, – διότι πνευματικῶς σὺν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις μᾶς ἔσκεπε πάντοτε, – ἔφθασεν εἰς τὸν Ἁρσανᾶν τῆς Μονῆς του, ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἠγωνίσθη καὶ ἠγιάσθη. Τὸν συνώδευεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Λεπαδίνας Κοσῆ Ἰωάννης μαζί με τὸν σεβαστὸν Προηγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Χιλιανδαρίου Γέροντα Νικάνορα καὶ μετὰ ἄλλους ἐκλεκτοὺς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς ἀδελφοὺς ἀπὸ τῆν Σεβίαν. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κοσῆ Ἰωάννης φέρων μανδύαν, ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμόφορον καὶ κρατῶν τὸ Ἱερόν Λεῖψανον εἰς τὰς χεῖρας του εἰσηλθεν εἰς τὴν Μονὴν μας προπορευομένου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τῶν ἑξαπτερῶν, τῶν εἰσοδικῶν, τῶν πατέρων ψαλλόντων ἐγκώμια εἰς τὸν Ὅσιον Πατέρα μας. Ἡ πνευματικὴ χαρὰ, ἡ ἀγαλλίασις, ἡ συγκίνησις, ἀλλὰ καὶ ἡ βυζαντινὴ Ἁγιορειτικὴ μεγαλοπρέπεια μετὰ τὴν ὁποῖαν ἔγινε δεκτὸς ὁ Ὅσιος ἔκαμαν τὸ ἔσπερας ἐκεῖνο ἀλησμόνητον εἰς τὰς καρδίας μας. Ἡ χάρις τοῦ Ὁσίου Πατρὸς μας ἦτο ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας πρὶν διάχυτος καὶ πλουσία εἰς τὴν Μονὴν μας, – τόσον πού ἐκνοφόρησεν εἰς τὰς καρδίας τῶν πατέρων ἐγκωμιαστικὸς λόγους, ὕμνογραφικὰ ἐγκώμια καὶ μεγαλυνάρια, – ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὡς καὶ τὴν ἐπομένην, ὑπερέβη κάθε ὄριον. Θὰ ἦτο παραλείψις νὰ μὴ ἀναφέρωμεν καὶ τὴν, κατὰ θεῖαν Πρόνοιαν, παρουσίαν εἰς τὴν ὑποδοχὴν αὐτὴν τοῦ Σεβαστοῦ μας Προηγούμενου τῆς ἀδελφῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Διονυσίου Γέροντος Γαβριήλ, ὁ ὁποῖος μαζί μετὰ ἄλλους ἐκλεκτοὺς Διονυσιατάς ἀδελφοὺς, ἐκόσμησαν τὴν τελετὴν καὶ ἐτόνισεν τὸ Παναγιορειτικόν τοῦ χαρμοσύνου γεγονότος.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ Καθολικοῦ, κάτω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν μέγαν πολυέλεον, τῶν πατέρων καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων τὴν μεγάλην Δοξολογίαν, ὁ Θεοφιλέστατος Κοσῆ Ἰωάννης παρέδωκε τὸ Ἱερόν Λεῖψανον (τιμῆμα ἐκ τῆς ἁγίας κάρας αὐτοῦ) εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἁγίου Καθηγουμένου ἡμῶν, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ὅλοι οἱ πατέρες καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετὰ δακρύων προσεκύνησαν καὶ ἠσπάσθησαν τὸ ποθητὸν Ἱερόν Λεῖψανον, ἔκαμε τὴν κατωτέρω προσφώνησιν.

«Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.

Προσκυνητὸν καὶ δεοδοξασμένον τὸ Πανάγιον ὄνομα τοῦ ἐν Τριάδι Ἁγία προσκυνουμένου Θεοῦ ἡμῶν, ὅστις ἠψόκησεν ἵνα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἴδωμεν ὅ,τι αἱ πρό ἡμῶν γενεαὶ τῶν

Γρηγοριατῶν Πατέρων ἐπόθησαν νά ἴδουν, τόν Ὅσιον Κτήτορα ἡμῶν ἐπανερχόμενον εἰς τήν Ἱεράν Μονήν τήν ὁποίαν πρό 650 περίπου ἐτῶν δι' ὑπερανθρώπων μόχθων ἵδρυσεν.

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Θεός Κύριος καί ἐπέφανεν ἡμῖν.

Συστήσωμεν ἑορτήν καί ἀγαλλόμενοι ψάλλωμεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν καί αἰνέσωμεν πρεπόντως τό ὄνομα τό Ἅγιον Αὐτοῦ καί τόν Ὅσιον Αὐτοῦ καί πρῶτον Κτήτορα ἡμῶν καί Πατέρα καί Γέροντα, Ὅσιον Γρηγόριον ἐγκωμίοις στέψωμεν.

Δεχόμενοι καί κατασπαζόμενοι ἐν πόθῳ καί χαρᾷ τό τίμιον αὐτοῦ Λείψανον, εἶναι εὐκαιρον ὡς ἄλλος Συμεών ὁ Θεοδόχος νά εἴπωμεν «Νῦν ἀπολύεις τόν δοῦλον σου Δέσποτα ὅτι εἶδον οἱ ὄφθαλμοί μου τό σωτήριόν Σου».

Τόν Ἅγιον ὑποδεχόμενοι, τόν Χριστόν ὑποδεχόμεθα μετά τοῦ ὁποίου ἦτο ὑποστατικῶς ἠνωμένος ὁ Ἅγιος.

Τόν Ἅγιον δοξάζοντες, τόν Χριστόν δοξάζομεν ἀπό τῆς Θείας οικονομίας τοῦ ὁποίου, οἱ ἄνθρωποι γίνονται ἅγιοι καί Θεοί κατά Χάριν.

Προσκυνοῦμεν καί τήν Κυρίαν Θεοτόκον, ἥτις ηὐλόγησε τάς εἰσόδους ἡμῶν καί τάς ἐξόδους, καί ἀπό τήν ὁποίαν ὅλα τά ἀγαθά ἔχομεν οἱ ἄνθρωποι καί οἱ Ἅγιορεῖται.

Εὐγνωμονοῦμεν τόν ὄσιον Κτήτορα ἡμῶν, διότι ἠγαθύνθη ὡς φιλόστοργος Πατήρ νά εὐλογήσῃ τόν πόθον μας καί τάς προσπάθειάς μας διά τήν μετακομιδῆν τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου Του.

Εὐχαριστοῦμεν τήν Ἁγίαν Σερβικήν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία διά τῆς ἀγάπης τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Κου Γερμανοῦ, τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου Μπραντισέβου Κου Χρυσοστόμου, τῆς Καθηγουμένης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Γκόρνιακ ὀσιωτάτης Γεροντίσσης Μελανίας καί τοῦ μετακομίσαντος τό Ἱερόν Λείψανον Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἰωάννου κατέστησε δυνατήν τήν εὐλογίαν ταύτην.

Ὅσιε Πάτερ ἡμῶν Γρηγόριε,

Δέχου τήν υἱικήν ἀφοσίωσιν τῶν τέκνων σου.

Δέχου τόν πόθον ἡμῶν.

Πάριδε τάς ἀμαρτίας καί ἀτελείας ἡμῶν καί ἐνίσχυσον ἡμᾶς ἵνα ἀγωνισθῶμεν κατά Θεόν καί ἵνα μετά σοῦ εὐρεθῶμεν εἰς τήν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ὥστε, νά εἴπῃς πρὸς τόν Κύριον περὶ ἡμῶν:

«Ἰδοῦ ἐγώ καί τά παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός».

Ἦκολούθησεν ὀλονύκτιος ἀγρυπνία καί Ἀρχιερατική Λειτουργία. Τό νά περιγράψωμεν τί ἐξήσαμεν ἐκείνην τήν νύκτα, ὅπου ἦ

Χάρις τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ μέσου τοῦ γνησίου υἱοῦ Του καὶ πατρός ἡμῶν Γρηγορίου, ἤνωσεν εἰς μίαν κοινήν Λατρεῖαν Ἀγάπης Ἑλληνας καὶ Σέρβους, ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος χρονικοῦ. Κάτι ὅμως πού πρέπει ὀπωσδήποτε νά ἀναφερθῆ εἶναι ἡ εὐωδία πού ἀποπνέει τό Ἱερόν Λεῖψανον καὶ ἡ ὁποία ἰδιαίτερος μᾶς παρηγόρησεν.

Εἰς τήν κοινήν τράπεζαν προσεφέρθησαν πρὸς τοὺς ἀδελφούς Σέρβους ἀναμνηστικά δῶρα. Εἰς δέ τήν Ἱεράν Μονήν Γκόρνιακ ἐστάλη ἐκλεκτόν ἀγιορειτικόν θυμίαμα, διὰ νά προσφερθῆ εἰς τόν τάφον καὶ τό ἐκεῖ Ἱερόν λείψανον τοῦ Ὁσίου Πατρός μας, ὡς καὶ ἀντίγραφον ἀρχαίας εἰκόνας τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, ἀγιογραφηθείσης ὑπὸ ἀδελφοῦ τῆς Μονῆς μας.

«Ὁὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδέ Ἑλληνας, . . . οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ . . .»
«Υπερ τῆς ἐνώσεως τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν
τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν».

Μετά ἀπό ὀλίγας ἡμέρας ἐφθασεν ἀπό τήν Ἱεράν Μονήν Γκόρνιακ εὐχαριστήριος ἐπιστολή, ἐκ μέρους τῆς ὀσιωτάτης Γερωνίσσης Μελανίας, Καθηγουμένης τῆς Σερδικῆς Μονῆς, τήν ὁποίαν καὶ παραθέτομεν αὐτούσιον:

«Πανοσιολογιώτατε Ἀρχιμανδρίτα καὶ πάντες οἱ ἀδελφοί τοῦ ἁγίου κοινοδιακοῦ Μοναστηρίου Ὁσίου Γρηγορίου, Ἅγιον Ὄρος Παντιμότητε πάτερ ἡγούμενε Γεώργιε, ἐλάβομεν τό πολῦτιμον δῶρον ὑμῶν, ἐν κιβώτιον ὠραιστάτου ἀγιορειτικοῦ θυμιάματος.

Τό κιβώτιον μετά τοῦ θυμιάματος παρέδωσεν ἡμῖν ὁ οἰκεῖος ἡμῶν ἐπίσκοπος Κοσ Χρυσόστομος αὐτοπροσώπως.

Τό δῶρον ὑμῶν ἦτο μία μεγάλη ἐκπλήξις καὶ ταυτοχρόνως ὑπέροχος χαρά. Φρονῶ καὶ πιστεύω ὅτι ἀπό σήμερον καὶ εἰς τό ἐξῆς τό Ὑμέτερον μοναστήριον καὶ τό ἡμέτερον θά εἶναι ἐν ἀδαιρέτῳ πνευματικῇ συγγενείᾳ. Σύν βοηθείᾳ Θεοῦ καὶ προστασίᾳ τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου νά ἐνωθῶμεν μετά τοῦ Κυρίου ἐν Πνευματικῇ Χαρᾷ, καὶ ἡνωμένοι ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ νά ἀξιωθῶμεν τῆς οὐρανοῦ βασιλείας.

Ἀπαξ ἔτι ἐπιθυμῶ νά εἰπω ὅτι ἀσθενῆ εἶναι τά λόγια διὰ τῶν ὁποίων θά ἠθέλαμεν νά χαιρετίσωμεν ὑμᾶς καὶ νά ἐκφράσωμεν τήν χαράν ἣν αἰσθανόμεθα ἡμεῖς.

Ἀλλά λόγῳ τῆς ἐκπλήξεως, γράφομεν Ὑμῖν οὐχί μετά διαλελεγμένων λογίων, ἀλλά μετά καθαρᾶς καρδίας, διότι εἴμεθα εὐτυχεῖς ὅτι ἐκ τοῦ μεγάλου Ἁγίου Ὄρους ἐνεθυμήθητε ἡμῶν, διότι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τέκνα τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁμοῦ, ἐν ἐνότῃ μεθ' Ὑμῶν.

Ὅθεν παρακαλῶ Ὑμᾶς καί ἀπό καρδίας χαιρετίζω Ὑμᾶς καί τήν Ὑμετέραν ἀδελφότητα, μνημονεύετε καί ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν κατὰ τάς Ἁγίας Ὑμῶν προσευχάς.

Ἡ προϊσταμένη τοῦ μοναστηρίου

Γκόρνιακ

Ἡγουμένη Μελανία

18 XII 1977»

Κλείνοντας τό χρονικόν τοῦτο παραθέτομεν τμήμα ἐκ τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ λόγου πρὸς τόν Ὅσιον Πατέρα ἡμῶν Γρηγόριον:

“...Ὁ Ὅσιος Πατήρ ἡμῶν παραγγέλει εἰς ἡμᾶς τά πνευματικά του τέκνα: «Εἰ πατέρα καλεῖν με θέλετε, μμείσθε μου τάς πράξεις καί τόν βίον».

Οἱ Γρηγοριάται μοναχοί ἔλκοντες τήν καταγωγήν ἀπό τοῦ νηπτικοῦ τούτου πατρός ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ νέου καί δι' αὐτοῦ ἀπό τοῦ μεγάλου Καθηγητοῦ τῆς Νοεράς προσευχῆς ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, ἔχομεν μεγάλην ἀποστολήν καί εὐθύνην νά βαδίσωμεν εἰς τά ἴχνη των καί νά ἐργασθῶμεν ἀόκνως χάριτι Θεοῦ εἰς τήν ἀδιάλειπτον καί καρδιακὴν προσευχήν, ὡς ἐβάδισαν καί πολλοί πρὸ ἡμῶν ὄσιοι Γρηγοριάται, οἱ ὅποιοι ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τό παράδειγμα τοῦ σελτοῦ Κτήτορος ἡμῶν, ἀπέδειξαν ὅτι εἶναι δυνατός ὁ συνδυασμός κοινοδιακῆς καί ἡσυχαστικῆς ζωῆς...”

“Ὅσιε τοῦ Θεοῦ, Πάτερ ἡμῶν Γρηγόριε, παριστάμενος τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι πρέσβευε τοῦ σωθῆναι καί ἁγιασθῆναι τάς ψυχάς ἡμῶν”.

ΑΠΟΨΕΙΣ

● Μέ ευχαριστία πολλή πρὸς τὸν Πανάγιο Τριαδικό Θεό μας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον» πηγάζει, προβαίνουμε στὴν ἔκδοσι καὶ τοῦ Γ' τεύχους τοῦ ἐτησίου Περιδικοῦ τῆς Μονῆς μας, ὡς προσφορά ἀγάπης πρὸς τοὺς ναυτιῶντας τῷ σάλῳ τῷ βιοτικῷ ἀδελφούς μας καὶ ὡς εὐλογία ἀπὸ τὸ Περιθόλι τῆς Παναγίας μας. Προσευχόμεθα ὁ Κύριος νὰ εὐλογήσῃ τὴν ἔκδοσι αὐτῆ, ὥστε νὰ ἀποβῇ γιὰ τοὺς ἀδελφούς μας παράκλησις καρδίας, πτέρωσις νοῦ καὶ ἀφορμὴ μυστικῆς κοινωνίας μετὰ τοὺς ἐν Ἄθῳ διαλάμπσαντας Ἁγίους Πατέρας καὶ τοὺς νῦν ἀσκουμένους εἰς αὐτό Πατέρας.

● Τὸ Ἅγιον Ὄρος δὲν εἶναι παρὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ στὸ κέντρο τῆς Ἐκκλησίας, καρδιά τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι ἀντίθετο πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους στὸν κόσμον ἀδελφούς, ἀλλὰ στήριγμα, βακτηρία, παράκλησις καὶ τόπος πνευματικῆς ἀναπαύσεως γιὰ ὅλους τοὺς Ὀρθοδόξους, ὁποιαδήποτε θέσι καὶ ἐάν ἔχουν καὶ ὁποιοσδήποτε τάσεις καὶ ἐάν ἐκπροσωποῦν. Μία μόνο προϋπόθεσι εἶναι ἀναγκαία γιὰ νὰ αἰσθανθῇ κανεὶς τὴν παρηγορία πού προσφέρει ὁ Κύριος καὶ ἡ Πανάχραντος Μητέρα Του διὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, νὰ ἴδῃ τὸ Ἅγιον Ὄρος μετὰ πνεῦμα ταπεινώσεως καὶ μετανοίας. Στὴν ἐπηρμένη κοσμικὴ λογικὴ τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶναι σφραγισμένο μετὰ τίς ἑπτὰ σφραγίδες τῆς Ἀποκαλύψεως.

● Πολλοὶ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐκδηλώνουν πολλὴν ἀγάπην γιὰ τὸ Περιθόλι τῆς Παναγίας μας, τὰ Ἱερά Σκηνώματά του καὶ τοὺς ταπεινοὺς μοναχοὺς του. Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς αἰσθάνθηκαν τὴν ἀνάγκη νὰ συμπήξουν

καί ιδιαίτερο Σύλλογο υπό τήν ἔπωνυμία: Πανελλήνιος Σύλλο-
γος Ὁρθοδόξου καί Βυζαντινῆς Παραδόσεως «Οἱ Φίλοι τοῦ
Ἁγίου Ὄρους» καί μέ σκοπό τήν παντοειδή συμπαράστασι
πρός τό Ἅγιον Ὄρος καί τούς Ἁγιορείτας. Αἰσθανόμεθα ιδιαί-
τερα τήν ἐκδήλωσι τῆς ἀγάπης τους καί τούς εὐχόμεθα νά
προχωρήσουν στό θεάρεστο ἔργο τους μέ τήν χάρι τοῦ Θεοῦ
καί τήν εὐλογία τῆς Παναγίας μας, ἀπό τήν ὁποίαν καί θά λά-
βουν τόν μισθό τοῦ κόπου τους.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ – ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

Ἀναδημοσιεύομεν εὐχαρίστως ἀπὸ τὸν Ὁρθόδοξον Τύπον (τῆς 1-3-1978) τὸ κατωτέρω κείμενον τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλομονάχου Ἱατροῦ τῆς Δράμας κ. Ἀλεξάνδρου Ὅσσα, διότι νομίζομεν ὅτι ἐκφράζει τὸ γνήσιον ὀρθόδοξον περὶ Μοναχισμοῦ φρόνημα τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας. Εἶναι παρήγορον ὅτι λαϊκοὶ ἀδελφοί μας, μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος θεολόγοι, ζῶντες ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, ἠμποροῦν νὰ κατανοοῦν καὶ νὰ ἐκφράζουσι ὅ,τι κάποτε δέν κατανοοῦν καὶ δέν ἐκφράζουσι ἀκόμη καὶ πρόσωπα πού ἔχουν υπερέχουσαν θέσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Πόσον δίκαιον εἶχαν οἱ τέσσαρες Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ὅταν ἀπεφάνθησαν ὅτι «φύλαξ τῆς πίστεως οὗτός ἐστιν ὁ πιστός Λαός».

Κύριε Διευθυντά.

ΕΜΕΛΕΤΗΣΑ μέ μεγάλην προσοχὴν καὶ ἐνδιαφέρον τὰς εἰς δύο συνεχεῖας ἀπόψεις τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ καὶ πρώην πρυτάνεως κ. Ἀνδρέου Φυτράκη μέ τίτλον «Μοναχισμός καὶ ἡ Ἐποχή μας» εἰς τὴν ἐγκριτον ἐφημερίδα σας. Ἀφίνει νὰ διαφανῇ ὅτι κυρίως ἀφοροῦν τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἂν καλῶς ἐννόησα, καὶ δέν ἤξεύρω ἐάν αὐταὶ ἐγράφησαν ἀπὸ πρόσφατον ἐπίσκεψίν του εἰς αὐτό, ἢ ὅτι ἀποτελοῦν ἐντυπώσεις παλαιότερας σχετικῶς. Διότι σήμερον, ὡς ὁμολογεῖται ὑπὸ πολλῶν, ὄχι μόνον δέν διέρχεται κρίσιν, ἀλλὰ τούναντίον ἀκμάζει καὶ ἀνθεῖ, μετὰ τὴν μετὰ γίγινιν νέου σφριγηλοῦ αἵματος, μέ τὴν ἐγκαταθίωσιν εἰς τὰς Ἱεράς Μονάς νέων πολυπληθῶν ἀδελφοτήτων, καὶ μάλιστα ὑψηλῆς πνευματικῆς στάθμης, θεολόγων, ἱατρῶν, δικηγόρων. Βιωματικὴ μου ἐμπειρία, ἥτις διεμορφώθη κατὰ τὰς τακτικὰς μου ἐπισκέψεις εἰς τὸ Ἀγιώνυμον Ὄρος, ὅταν

ἐπιχειρῶ πνευματικὴν ἀνθράκωσιν καὶ ψυχικὸν ἐπανεξοπλισμόν, μέ ἔπεισε ὅτι πόθος ἔνθεος μυστικῆς ζωῆς, ψίθυροι ἀδιαλείπτου προσευχῆς, ἀποστροφή καὶ περιφρόνησις πρὸς τὰ «μάταια καὶ ψευδῆ» διακατέχει τοὺς μοναχοὺς. Ἄλλθως «μηδὲν γῆνιν ἐν ἑαυτοῖς λογίζονται». Δέν ἐνδιαφέρονται, ὄθεν, «νά ἐπανεύρουν τὸν παλμόν τῆς συγχρόνου ζωῆς». «Οὐ γάρ ἔχουσιν ὧδε μένουσαν πόλιν».

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ, καὶ εἰδικώτερον τὰ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, δέν ἔχουν ἀποστολήν τὴν θεραπείαν Κοινωνικῶν ἀναγκῶν, δέν μποροῦν νά γίνουιν Νοσοκομεῖα, Γηροκομεῖα καὶ ἄλλα Φιλανθρωπικά Ἰδρύματα, οὔτε εἶναι «μνημεῖα Ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ παρελθόντος» μόνον. Τὰ μοναστήρια εἶναι τόποι περισυλλογῆς καὶ δακρύων, μετανοίας καὶ ἀσκήσεως, καὶ καθαρμοῦ ἀπὸ παντός «σπίλου ἢ ρυτίδος», τόποι ἔνθα ἐπιχειροῦνται ὑψηλαὶ ἀναβάσεις, πρὸς οὐρανίους Πολιτείας, εἰς τὸ Βασιλεῖον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν αἰωνίαν μακαριότητα. Οἱ μοναχοὶ σκοπεύουιν μόνον εἰς τὸν Οὐρανόν, μέ τὴν «μετάρσιον δέ φλόγα» τῆς πίστεως ἐλλαμπόμενοι γίνονται τῷ «Κτίστη συνόμιλοι», καὶ αὐλίζονται εἰς τὰς «λαμπρότητας τῶν Ἁγίων Του». Ἐκ τῆς φύσεως λοιπόν τῆς ιδιότητος τῶν οἱ μοναχοὶ δέν δύνανται νά ἀναλίσκονται εἰς τοιαύτης φύσεως ἔργα. Ἄλλως τε δέν θά ὑπῆρχε λόγος νά προτιμήσουιν τὴν φυγήν, ἀλλά θά παρέμεναν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νά καλύψουιν τοιαύτας ἀνάγκας. Γνωρίζω ὅτι πολλοὶ μοναχοὶ ὑπῆρξαν ἀδελφαὶ νοσοκόμοι ἀπὸ φιλανθρωπικὸν ἀσφαλῶς ἰδεῶδες ὀρμώμεναι, καὶ θά ἠδύναντο ἀναμέσον τῶν ἀσθενῶν νά ἱκανοποιήσουιν διὰ τῆς προσφορᾶς τῶν τὴν ψυχὴν τῶν.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ὁμως δέν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον. Κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους οὔτω πως εἶχε διαμορφωθῆ ἡ κατάστασις διὰ τὴν ἔλλειψιν ὀργανωμένης ἐκ μέρους τῆς πολιτείας Κοινωνικῆς Προνοίας. Σήμερον τὰ κράτη παρέχουιν ποικίλας Κοινωνικὰς ὑπηρεσίας, ὥστε νά μὴ παρίσταται ἀνάγκη ἐθελοντικῆς, καὶ εἰς εὐρείαν κλίμακα, παροχῆς βοήθειας ἀπὸ μεμονωμένα ἄτομα, ἢ καὶ ὀμάδας θρησκευτικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς προελεύσεως. Λέγουιν, καὶ ὀρθῶς, οἱ μοναχοὶ ὅτι ὅπως τὸ ψάρι δέν μπορεῖ νά ζῆσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν θάλασσα, ἔτσι καὶ ὁ μοναχός δέν μπορεῖ νά ζῆσῃ μακρυὰ ἀπὸ τὸ Μοναστήριον του. Τὸ κλημα βεβαίως ξηραίνεται, «ἐάν μὴ μείνη ἐν τῇ ἀμπέλῳ». Ὁ μοναχισμὸς ὡς κορυφαία ἐκδήλωσις ὀρθοδόξου μαρτυρίας ἔχει πνευματικὴν καὶ μόνον ὑφήν, καὶ ἀποθλέπει εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς, διὰ βαθείας προσευχῆς καὶ κατανύ-

ξεως, διά τῆς φυγῆς καί τῆς μονάσεως, διά μετανοίας καί ἀσκήσεως. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ Ἐρημος τῆς Θηβαΐδος ἐφιλοξένησε μεγάλας ἀσκητικὰς μορφάς, αἵτινες διά «ταῖς τῶν δακρύων των ροαῖς, τῆς ψυχικῆς ἐρήμου τό ἄγονον ἐγεώργησαν», οὐχ ἤττον ὅμως καί ὁσάκις ἀνεφύοντο μόνον πνευματικά ζητήματα, ἐξήρχοντο εἰς τόν κόσμον, διά νά πολεμήσουν τὰς πλάνας καί κακοδοξίας τῶν διαφόρων πλανώντων καί πλανωμένων. Παλαιότερον μόνον πνευματικοί ἐξήρχοντο τοῦ Ἁγίου Ὁρους προσκεκλημένοι τῶν οικείων Μητροπολιτῶν, διά τὰς Πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν πιστῶν, ὡς μοί διηγεῖτο ὁ γεραρός προηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου πολυσέβαστος γέρων Γαβριήλ. Νομίζω λοιπόν ὅτι τὰ Μοναστήρια, καί τό Ἅγιον Ὄρος ἰδιαιτέρως, θά ἀποτελοῦν πόλον ἔλξεως διά τὰς συντετριμμένας καρδίας, καί πηγῆν ἀέναον φωτός δι' ἐκείνους, οἵτινες τόν Σταυρόν τοῦ Κυρίου ἀράμενοι πορεύονται ἀναμέσον «Οὐρανοῦ καί Γῆς», γρηγοροῦντες καί προσευχόμενοι, καί νηστεύοντες «ἵνα μέτοχοι ζωῆς αἰωνίου γένωνται».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΟΣΣΑΣ

Ἱατρός

Εἰδικός Παθολόγος

Κένεντυ 101

Δράμα

Ἡ ἐπάνδρωσις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀπό νέους καί κατά κανόνα μορφωμένους Μοναχοὺς χαροποιεῖ τοὺς ἀφατριάστους καί ἀνιδιοτελεῖς κληρικούς καί λαϊκοὺς, οἱ ὅποιοι τὴν ἀναβίωσιν αὐτὴν μόνον ὡς ἐπέμβασιν καί θαῦμα τῆς Ἐφόρου τοῦ Ἁγίου Ὁρους Κυρίας Θεοτόκου ἐξηγοῦν. Προκαλεῖ ὅμως καί τὰς ἀντιδράσεις ἐτέρων, οἱ ὅποιοι δέν κινοῦνται πάντα ἀπὸ ἀγνά ἐλατήρια καί οἱ ὅποιοι δέν διστάζουν νά δημοσιεύουν ἀκόμη καί συκοφαντίας κατὰ τῶν νέων Ἀγιορειτῶν καί νά ἀποδίδουν εἰς αὐτοὺς σκοποὺς καί κίνητρα τελειῶς ξένα πρὸς αὐτοὺς. Πρὸς παρόμοια δημοσιεύματα τοῦ Ὁρθόδοξου Τύπου ἀπαντᾷ σεβαστὸς Γέρων τῆς Μονῆς μας δι' ἐπιστολῆς του ἀποσταλείσης πρὸς τὸν Ὁρθόδοξον Τύπον καί ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη ἀλλὰ μέ περικοπᾶς. Τὴν δημοσιεύομεν, διότι μέ τὴν χαρακτηριστικὴν εἰς τοὺς Ἀγιορεῖτας εἰλικρίνειαν καί ἀπλότητα ἐκφράζει τὴν ἀγάπην καί ἐμπιστοσύνην τῶν παλαιῶν Πατέρων τῆς Μονῆς μας πρὸς τοὺς νέους ἀδελφοὺς.

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῇ 9/22 Μαρτίου 1978
Ἑορτῇ τῶν ἁγίων 40 Μαρτύρων

Πρός
Τόν Διευθυντήν τῆς Ἐφημερίδος
Ὁρθόδοξος Τύπος
Εἰς Ἀθήνας

Κύριε Διευθυντά

Εἶδομεν εἰς τὴν Ἐφημερίδα σας νά γράφη κάποιος πού δέν θέλει νά φανερωθῇ τό ὄνομά του. Οὗτος ἀπό πολὺν φθόνον καί κακίαν πού κρύπτει μέσα του γιά τό Περιβόλι τῆς Παναγίας μας πού λέγεται Ἁγιον Ὄρος καί ἐπειδὴ δέν μπορεῖ νά τά βάλῃ μέ τὴν Παναγίαν μας, διότι θά δρέψῃ ἀμέσως τοὺς καρπούς τῆς κακίας του, τά βάζει μέ τοὺς δούλους τῆς πού ἐργάζονται εἰς τό Περιβόλι τῆς. Δέν μπορεῖ νά τό χωνέψῃ νά βλέπῃ νέους Ἠγουμένους νά διοικοῦν Μονάς τοῦ Ἁγίου Ὄρους καί νά συναγώνται περίξ αὐτῶν μορφωμένοι νέοι, πτυχιούχοι ἀνωτάτων σχολῶν καί νά ὑποτάσσονται εἰς αὐτούς, νά ἔχουν ἄκραν ταπεινώσει, νά περιμένουν ἐντολὰς ἀπό τόν Ἠγουμένον καί νά τὰς ἐκτελοῦν μέ τόσῃν ἀκρίβειαν ὡς νά τὰς ἐλάμβανον ἐκ Θεοῦ. Εἰς τὴν ἰδικὴν μας Μονὴν τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου ἐκαλέσαμεν τόν Ἀρχιμανδρίτην Γεώργιον νά ἔλθῃ νά ἐπανδρώσῃ τὴν Μονὴν μας, ὁ ὁποῖος πραγματικῶς ἦλθε μέ ἕξι μοναχοὺς (ρασοευχή), ἕξ ὧν εἰς ἱερεὺς καί εἰς διάκονος. Οὗτοι ὑπετάχθησαν ὡς ἀπλοὶ μοναχοὶ εἰς τόν τότε Ἠγούμενον Ἀρχιμ. Διονύσιον, ὅστις ἔκειρε τόν Ἀρχιμ. Γεώργιον Μεγαλόσχημον Μοναχόν.

Κατόπιν παραιτήσεως τοῦ Ἠγουμένου Ἀρχιμ. Διονυσίου λόγῳ ἀσθενείας, οἱ Πατέρες οἱ παλαιοὶ (μὴ ψηφισάντων τῶν νέων, συμφώνως τῷ ἐσωτερικῷ κανονισμῷ τῆς Μονῆς) ἐψήφισαν Ἠγούμενον τόν π. Γεώργιον. Κατέβη ἐν συνεχείᾳ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καί τόν ἐνεθρόνισε. Κατόπιν αὗτος ἔκειρε μέχρι σήμερον περί τοὺς 20 Μεγαλοσχήμους Μοναχοὺς καί τώρα τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστήν θά κείρῃ ἄλλους πέντε Μεγαλοσχήμους Μοναχοὺς. Ἐχομεν δέ καί πέντε δοκίμους διὰ νά καροῦν ἐντός τοῦ ἔτους μέ ρασοευχὴν καί ἐτέρους πέντε δοκίμους διὰ τό 1979, διότι σήμερον εἴμεθα 45 συνολικῶς.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ Μεγαλόσχημοι Μοναχοὶ τώρα εἶναι γνήσιοι Γρηγοριᾶται, γνήσιοι Ἁγιορεῖται, ἐργάται τοῦ Περιβολιοῦ τῆς Παναγίας. (Ὅποιος θέλει νά μάθῃ τί ὑπόσχεται ἕνας Μεγαλόσχημος Μοναχός ἐνώπιον ἀγγέλων καί ἀνθρώπων, ἄς διαβάσῃ

τήν ἀκολουθίαν τῆς κουρᾶς τοῦ Μεγαλοσχήμου Μοναχοῦ εἰς τό Μέγα Εὐχολόγιον). Ἡ Ἐκκλησία λειτουργεῖ κανονικώτατα. Τά Τύπικά τηροῦνται μέ μεγάλην σχολαστικότητα. Τά διακο- νήματα (Μαγειρεῖον, Τράπεζα, Ἄρχονταρίκιον, Μακηπεῖον, Νοσοκομεῖον, Γηροκομεῖον, κήπος κ.λ.π.) λειτουργοῦν κανο- νικώτατα. Γίνονται ἐπίσης ιδιαίτερες συγκεντρώσεις καί ὀμι- λίες ἀπό τόν Καθηγούμενον, ὡς καί εἰς τήν Τράπεζαν τακτικώ- τατα. Τρίς τῆς ἐβδομάδος ἔχομεν Θεῖαν Μετάληψιν, ἡ εὐχή δέν λείπει ἀπό ὅλων τά στόματα. Ἄρκει νά γράψω ὅτι ἕνα νέον μοναχόν τόν πῆρε κάποιος συγγενῆς του εἰς τό τηλέφω- νον καί τόν ἠρώτησε πού βρίσκεσαι παιδί μου, πῶς περνᾶς, καί ὁ μοναχός, τριετῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀπήντησε: «Εἶμαι εἰς τόν οὐρανόν μέ τούς ἀγγέλους, τόσον εὐτυχῆς εἶμαι». Ἀπό αὐτό τό ὀλίγον νά καταλάβετε τό πολύ. Τό 1935 πού ἦλθα εἰς τήν Μονήν, εὔρον 63 Πατέρας πολύ αὐ- στηροῦς εἰς τήν ἄσκησιν. Οἱ περισσότεροι προεγνώρισαν τόν θάνατόν τους, προειδοποιηθέντες ἀπό τούς προστάτας τῆς Μονῆς, καθώς ἤκουσα καί εἶδον ὁ ἴδιος. Ἐκτός ἀπό τόν ἅγιον Γέροντά μου Ἄρχιμ. Ἀθανάσιον Γρηγοριάτην, πού εἰδοποι- ῆθηκε τρεῖς ἡμέρες ἐνωρίτερον τῆς κοιμήσεώς του, ὁ μακαρί- της παπᾶ-Στέφανος, πού ἦτο εἰς τό Γηροκομεῖον τῆς Μονῆς, ἐνώπιον τῶν Πατέρων πού ἦσαν ἐκεῖ μᾶς εἶπε: «Πατέρες αὐ- τήν τήν στιγμήν ἦλθεν ὁ ἅγιος Νικόλαος καί μοῦ εἶπε νά κάνω ὑπομονήν καί σέ λίγο θά ἔλθῃ νά μέ πάρῃ». Εἰδοποιήθηκε ὁ Ἠγούμενος ὁ ὁποῖος πῆγε καί τόν ἐκοινώνησε τά Ἄχραντα Μυστήρια καί μετά μίαν ὥραν παρέδωκε τό πνεῦμα του εἰς χεῖρας Θεοῦ. Ὅμοίως ὁ Γέρων Ἄρτέμιος, κατά κόσμον Ντου- νουχιακείμ, ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπί πολλά ἔτη ράπτῃς τῆς Μο- νῆς, ἐνῶ ἦτο ἀσθενῆς εἰς τό Νοσοκομεῖον τῆς Μονῆς, ἤνοιξεν ἡ θύρα καί εἰσῆλθεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός καί ἀφοῦ τοῦ ἔδειξε τούς τύπους τῶν ἡλῶν τῶν χειρῶν του τοῦ εἶπε νά κάμῃ ὑπομονήν, ἐνέπλησε τήν καρδίαν του ἀπό χαράν καί ἀνεχώρησεν. Αὐτά τά διηγήθη ὁ ἴδιος εἰς τόν νοσοκόμον ἀδελφόν Δημήτριον καί τήν ἐπομένην, μετά τήν θεῖαν κοινω- νίαν, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ. Εἰς τόν μακαρίτην Γέροντα Βαρλαάμ, εὐρισκόμενον ἐν ἐγρηγόρσει, ἐνεφανίσθη ἄγγελος Κυρίου εἰς μορφήν στρατιώτου καί τοῦ εἶπε: «Θέλημα Θεοῦ εἶναι νά ἔλθῃ ἐντός ὀλίγου νά πάρω ἐσένα, τόν π. Κασσιανόν καί τόν π. Ἰωάννην· δι' αὐτό νά προετοιμασθῆτε καί ἔγινεν ἄφαντος. Ἐντός ὀλίγου ἀσθενήσας ὁ π. Κασσιανός ἐκοινώνησε τά Ἄχραντα Μυστήρια καί ἀνεπαύθη. Μετά τινος ἡμέρας ὁ π. Ἰωάννης, πού ἦτο ἀσθενῆς, ἀφοῦ ἐκοινώνησε τά Ἄχραντα Μυστήρια καί λέγοντας τούς χαιρετισμούς τῆς Παναγίας καί

πρίν τούς τελειώσει ανεπαύθη ἐν Κυρίῳ. Τό ἴδιο καί ὁ Γέρων Βαρλαάμ, μετὰ διάστημα πλέον τοῦ μηνός, μετὰ τήν θείαν Κοινωνίαν ἀμέσως ανεπαύθη, ὅπως καί τό περίμενε. Τό ἴδιον καί τόσοι ἄλλοι Πατέρες τούς ὁποίους παραλείπω χάριν συντομίας. Παρ' ὄλην τήν αὐστηρότητα πού εἶχαν οἱ παλαιοί Πατέρες, λέγω, ὅτι ἂν ἐρχόμουν τώρα εἰς τήν Μονήν θά ἤμουν ἕκατό φορές πνευματικῶς εὐτυχέστερος.

Τό 1973-74, πού ἤμουν Ἀντιπρόσωπος παρά τῇ Ἱερᾷ Κοινότητι τοῦ Ἁγίου Ὄρους καί Ἐπιστάτης, ἤκουα νά λέγουν οἱ καλοθεληταί ὅτι οἱ Ἱερωνυμικοί, ἀφοῦ ἀπέτυχον, θέλουν τώρα νά κυριεύσουν τό Ἅγιον Ὄρος καί λοιπᾶς φλυαρίας τά ὁποῖα καί ἐγώ ἐπίστευα. Τώρα ὁμως πού ἐπηνδρώθη ἡ Μονή μας μέ νέους Μοναχοῦς, κατάλαβα ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι τοῦ πειρασμοῦ διά νά ταραξῆ τήν ἡσυχίαν καί τήν ὁμόνοιαν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ὁ π. Γεώργιος ὁ Ἠγούμενός μας ἀνήκε πάντοτε εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί ὄχι εἰς παρατάξεις, δι' αὐτό καί ἀπό οὐδεμίαν παράταξιν ἠνυόθη. Θέσιν καί δόξαν εἶχεν εἰς τόν κόσμον καί ὅλα τά ἐθεώρησεν ὡς σκύβαλα ἵνα τόν Χριστόν κερδίσῃ. Δέν ἤμπορῶ νά καταλάβω τί θέλει νά κερδίσῃ αὐτός πού γράφει κατά τῶν νέων Καθηγουμένων καί Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τί τοῦ ἔκαμαν οἱ νέοι αὐτοί; μήπως τοῦ πῆραν τό ψωμί του; Δέν πταίουν αὐτοί πού κατηγοροῦν τό Ἅγιον Ὄρος, διότι ὡς ἄρρωστοι ἔχουν πέσει θύματα τοῦ σατανᾶ. Τό καταλαβαίνουν καί αὐτοί, ἀλλά ὁ φθόνος δέν τούς ἀφήνει. Ἄς ἔλθουν αὐτοί οἱ κύριοι εἰς τό Ἅγιον Ὄρος νά καθίσουν ἕνα μῆνα εἰς Κοινόβιον Μονήν, νά φορέσουν τό ράσο καί τότε θά καταλάβουν τούς πειρασμούς πού ἔχουν οἱ μοναχοί καί τότε νά γράψουν. Ἦλθαν καί ἄλλοι εἰς τό Ἅγιον Ὄρος καί τούς ἐφάνη ὅτι θά πέσουν τά βράχια νά τούς πλακώσουν καί ἀνεχώρησαν ἀνεπιστρεπτί, διότι δέν ἤλθαν μέ καλόν λογισμόν καί καλήν προαίρεσιν. Ἐπομένως καί αὐτός ὁ ἀνώνυμος ἀρθρογράφος ἄς καθίσῃ ἡσυχος ἐκεῖ πού κάθεταί καί κατά τό κοινῶς λεγόμενον «ἀπό τήν πίττα πού δέν τρώγει νά μήν φοβᾶται ἂν καῆ».

Ἄλλωστε οἱ περισσότεροι ἅγιοι Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας μας προέρχονται ἀπό ἐξαγνισμένους μοναχοῦς. Ποιός ξέρει τί ἐτοιμάζει ὁ Θεός;

Μετά τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ
Α.Μ.Γ.

Περιεχόμενα

Καθηγουμένου Ἰ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου:	Σελίς
Ἡ ὀρθόδοξος ταπείνωσις	3
Καθηγουμένου Ἰ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου:	
«Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο» ...	7
Μητροπολίτου πρ. Λήμνου Βασιλείου:	
Ἐναμνήσεις ἀπό τό "Ἅγιον Ὄρος"	10
Ἄρχ. Γαβριήλ, Προηγουμένου Ἰ. Μονῆς Διονυσίου:	
Τό ἀντιλεγόμενον σημεῖον	16
Ἄρχιμ. Βασιλείου, Καθηγουμένου Ἰ. Μονῆς Σταυρονικήτας: Ἡ εὐλογία καί τό χρέος νά εἶσαι	
Ἄγιορείτης	19
Γέροντος Ἰωσήφ: Πνευματικοί λόγοι	26
Γέροντος Κλεόπα: Διδαχή περί Νοεράς	
Προσευχῆς	29
Ἄρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἰ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου:	
Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καί ἡ ἐποχή μας ...	38
Ἄρχιμ. Πετρωνίου Τανάσε:	
Προσκύνημα στό "Ἅγιον Ὄρος"	44
ἱ.Π.Γρ.: Ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος καί τό "Ἅγιον Ὄρος" ..	51
ἱ. Σ.Γρ.: «Ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν»	62
μ.Μ.Σ.: Μέρες τοῦ 614 στή Μονή τοῦ Ἁγίου	
Σάββα	65
δ.μ.: Τό ἀλφάβητον τῆς Κυρίας Θεοτόκου	67
Τό ἀλφάβητον τοῦ Μοναχοῦ	67
Τά 12 Μ	68
Γερασίου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου:	
Δοξαστικόν τοῦ ὁσίου Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου	69
Ἀπολυτίκιον καί δοξαστικόν τῶν ἐν τῇ Ἰ. Μονῇ	
τοῦ Ὁσ. Γρηγορίου διαλαμπάντων Ἁγίων	70
Δ.μ.Γρ.: Ἐγκώμια εἰς τόν Ὁσ. Γρηγόριον τόν κτί-	
τορα τῆς Ἱεράς Μονῆς μας	72
Τό χρονικόν τῆς μετακομιδῆς τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου	
τοῦ κτίτορος ἡμῶν Ὁσίου Γρηγορίου	75
Ἀπόψεις:	81
Ἐπιστολαί - Μαρτυραί	83

Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Έτησία έκδοσις τῆς Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς
Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου - Ἁγίου Ὄρους.
Περίοδος Β' Ἔτος 1978 ἀριθμ. τεύχους 3
